

TEMARAPPORT 2014:3

UTBILDNING

SCB

Statistiska centralbyrån Statistics Sweden

Vuxnas deltagande i utbildning 2011/2012

Vuxnas deltagande i utbildning 2011/2012

Report 2014:3

Adult participation in education 2011/2012

Statistics Sweden
2014

Producent
Producer SCB, enheten för utbildning och arbete
Statistics Sweden, Education and jobs
SE-701 89 Örebro
+46 19 17 60 00

Förfrågningar
Inquiries Mattias Fritz +46 19 17 62 67
mattias.fritz@scb.se

Det är tillåtet att kopiera och på annat sätt mångfaldiga innehållet.

Om du citerar, var god uppge källan på följande sätt:

Källa: SCB, Tema utbildning, rapport 2014:3. *Vuxnas deltagande i utbildning 2011/2012*.

It is permitted to copy and reproduce the contents in this publication.

When quoting, please state the source as follows:

Source: Statistics Sweden, Education Report 2014:3, *Adult participation in education 2011/2012*.

Omslag/Cover: Ateljén, SCB. Foto/Photo: More photos

URN:NBN:SE:SCB-2014-A40BR1403_pdf

Denna publikation finns enbart i elektronisk form på www.scb.se
This publication is only available in electronic form on www.scb.se

Förord

I serien Temarapporter presenteras resultat från olika ämnesområden inom befolknings- och välfärdsstatistiken.

Den här temarapporten innehåller resultat från undersökningarna AES – Adult Education Survey som genomfördes under 2012 och PIAAC – Programme for the International Assessment of Adult Competencies, som genomfördes under 2011 och 2012. AES mäter främst vuxnas deltagande i utbildning och PIAAC beskriver vuxnas färdigheter när det gäller att läsa, räkna och lösa problem med hjälp av informationsteknologi.

Livslångt lärande spelar en central roll för utformningen av utbildningspolitiken i såväl Sverige som inom EU och OECD. Vuxnas deltagande i utbildningar, kurser och andra lärande aktiviteter utgör viktiga beståndsdelar av det livslånga lärandet. Även graden av dator- och internetanvändning är intressant. Dels ur perspektivet av att den teknologiska utvecklingen har ökat behovet av vidareutbildning genom hela livet, dels för att dator- och internetanvändningen kan vara ett stöd vid lärande.

Rapporten har utarbetats av Mattias Fritz, skribent som också lett arbetet, Therese Karlsson, projektledare för genomförandet av AES, Ann-Charlotte Larsson, skribent och projektledare för PIAAC, Marit Jorsäter, skribent samt Jennica Wallenborg och Anna Eriksson, textgranskning.

Statistiska centralbyrån i januari 2014

Inger Eklund

Mikael Schöllin

SCB tackar

Tack vare våra uppgiftslämnare – privatpersoner, företag, myndigheter och organisationer – kan SCB tillhandahålla tillförlitlig och aktuell statistik som tillgodoser samhällets informationsbehov.

Innehåll

Förord	3
Inledning.....	7
Livslångt lärande	7
Olika former av lärande	7
Vuxnas lärande	8
Vilka deltar i utbildning?	9
Formell och icke-formell utbildning.....	11
Kvinnor deltar mer	11
Yngre deltar mer	12
Sambo eller gifta med barn under 25 år deltar mer	12
Höutbildade deltar mer	13
Födda i Sverige deltar mer	14
Sysselsatta deltar mer	15
Geografin har mindre betydelse	16
Varför deltar man och vad ger det?	17
Över 11 miljoner utbildningsaktiviteter	19
Traditionell undervisning dominerar kraftigt	21
Stor skillnad i antal timmar per utbildningsaktivitet	21
Fyra av fem utbildningsaktiviteter är arbetsrelaterade	22
Samhällsvetenskaplig ämnesinriktning vanligast	22
Svenskarnas och övriga EU:s deltagande i utbildning	28
Personalutbildning.....	39
Sex av tio deltog i personalutbildning	39
Personalutbildning utgör stor del av icke-formell utbildning	40
Lärlarledda kurser vanligast att delta i	40
Stor variation på utbildningarnas inriktning	41
Personalutbildning hjälper till bättre arbetsprestationer	41
Stor användning av förvärvade kunskaper	42
Arbetsgivaren vanligaste anordnaren	43
De flesta utbildningarna leder inte till utbildningsbevis	44
Deltagande personers undervisningstimmar i personalutbildning	45
Icke-formell utbildning på fritiden.....	49
Kvinnor deltar mer i icke-formell utbildning på fritiden	49
Ungefär var femte icke-formell utbildningsaktivitet sker på fritiden	49
Inriktning mot tjänster vanligast	50
Användning av förvärvade kunskaper	50
Nyttan med icke-formell utbildning på fritiden	51
Många olika anordnare	51
Deltagande personers undervisningstimmar i icke-formell utbildning på fritiden	51
De som inte deltar i utbildning.....	53
Vilka är det som inte deltar i utbildning?	53
En av tio varken arbetar eller studerar	53
Nästan två av tio av de med arbete eller studier som huvudsaklig sysselsättning deltar inte i utbildning	56
Hinder att delta i utbildning	58
Stora skillnader mellan länderna i EU	60

Datoranvändning och färdigheter	65
Användning av dator och internet	65
Problemlösningsförmåga med hjälp av dator och internet	72
Fakta om undersökningarna.....	77
AES.....	77
PIAAC	77

Inledning

Livslångt lärande

Begreppet livslångt lärande innefattar allt vi lär oss dagligen, i vilken form det än sker. Tidigare skedde inläring till stor del genom tryckt material som exempelvis böcker. Även om det fortfarande är en stor källa till kunskap ses numera datorer och internet som oersättliga hjälpmedel för att få kunskap om något. Kunskap och användning av datorer och internet varierar mellan personer, liksom deltagande i utbildning. Fokus i den här rapporten är olika typer av utbildning och lärande. Men i och med att datorer och internet numera är en ofrånkomlig del av det, så presenteras Sverige och andra länders användning i slutet av rapporten.

En stor del av rapporten handlar om utbildning och lärande och baseras på resultatet av undersökningen AES (Adult Education Survey). AES mäter deltagandet i olika former av utbildning under de senaste 12 månaderna. Deltagandet ställs sedan mot bland annat sysselsättning och utbildningsnivå.

Den del som handlar om dator- och internetanvändning baseras till största delen på undersökningen PIAAC (Programme for the International Assessment of Adult Competencies). PIAAC mäter bland annat förmågan att lösa problem med hjälp av dator och internet som kan vara avgörande för att kunna ta till sig ny information. Här presenteras hur datorer och internet används och hur Sverige ligger till i förhållande till andra länder.

Olika former av lärande

Inom EU och i annan internationell statistik delas livslångt lärande in i formell utbildning, icke-formell utbildning och informellt lärande.

I den här rapporten beskrivs formell utbildning och icke-formell utbildning. Det informella lärandet är mycket svårt att avgränsa och mäta och ingår därför inte.

Formell utbildning karakteriseras av medvetna och organiserade aktiviteter och omfattar det reguljära utbildningsväsendet. Utbildningen bedrivs av etablerade utbildningsinstitutioner och återfinns inom grundskolan, särskolan, gymnasieskolan, högskola/universitet, kommunal vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna, kvalificerad yrkesutbildning, yrkeshögskolan, långa kurser inom folkhögskolan, arbetsmarknadsutbildning och svenska för invandrare. Personalutbildning förekommer ibland inom dessa utbildningsinstitutioner då kostnader och/eller studietid bekostas av arbetsgivaren.

Icke-formell utbildning karakteriseras också av medvetna och organiserade aktiviteter men omfattar utbildning som är organiserad vid sidan av det reguljära utbildningsväsendet. Här finns inte på samma sätt nivå- och årskurssystem eller antagningskrav som kännetecknar det formella lärandet. Hit hör studiecirklar, kortare kurser inom folkhögskolan, personalutbildning och andra kurser, konferenser, seminarier, studiedagar och privatlektioner. Här ingår även instruktioner från en handledare, instruktör eller tränare inom något område. Icke-formell utbildning kan för de sysselsatta ske både på och utanför arbetsplatsen.

Det informella lärandet handlar om självstudier av olika slag samt andra aktiviteter i vardagen med avsikt att lära sig något. Lärandet ska bedrivas med syfte att förbättra sina kunskaper inom något område. Utmärkande är att det inte sker inom några särskilda institutioner och att det ofta bedrivs på egen hand eller tillsammans med andra men utan formell ledare. Det informella lärandet är svårt att mäta och ingår inte i denna rapport.

Vuxnas lärande

På sjuttioalet växte den första unga generationen upp där de flesta hade 11–12 års utbildning bakom sig. Ett ökande antal skaffade sig även en högskoleutbildning. Detta skapade en stor klyfta mellan generationerna i utbildningsnivå. Vuxenutbildning blev ett sätt att överbrygga denna klyfta. Det finns dock flera skäl till att vuxenutbildningen har expanderat kraftigt de senaste decennierna. En snabb teknologisk utveckling har lett till ett kraftigt ökat behov av vidareutbildning genom hela livet. Exempelvis har den ökade datoranvändningen drastiskt förändrat arbetsplatser och de datorbaserade verktyg som används.

Sverige har idag ett väl utbyggt system för vuxenutbildning jämfört med de flesta andra länder. Utbudet av vuxenutbildning är omfattande och varierat med alltifrån endagskurser till fleråriga utbildningar. Det finns statistik tillgänglig för varje enskild utbildningsform inom vuxenutbildningen. Denna publikation handlar om vuxnas lärande och syftet är att ge en samlad bild av vuxenutbildning i Sverige för personer i åldern 25–64 år.

Vilka deltar i utbildning?

Den vuxna befolkningen i Sverige möts av ett stort utbud av lärande aktiviteter, från olika utbildningsanordnare och av varierande längd. Omkring 3,5 miljoner personer i åldern 25–64 år deltog i någon form av utbildning, kurs eller studiecirkel under de senaste 12 månaderna. Det motsvarade 72 procent av Sveriges befolkning i den åldersgruppen.

Andelen som deltog i formell utbildning var 13 procent medan andelen som deltog i minst en icke-formell utbildning var 67 procent. Inom formell utbildning dominerar kommunal vuxenutbildning och grundläggande högskoleutbildning. Den vanligaste typen av lärande aktivitet var personalutbildning, d.v.s. utbildning som helt eller delvis bekostats av arbetsgivare eller skedde på betald arbetstid. I personalutbildning deltog 59 procent och i kurser och studiecirkel på fritiden deltog 24 procent av befolkningen.

Andelen som deltar i vuxenutbildning skiljer sig mellan olika grupper i samhället av många olika anledningar. Skillnaden mellan kvinnor och män är tydlig. Kvinnor deltar mest i både formell och icke-formell utbildning. Inom personalutbildning är däremot könsfördelningen jämn. Inom formell utbildning är det flest yngre deltagare eftersom utbildningen ofta riktar sig till personer som ännu inte har kommit ut på arbetsmarknaden. Inom personalutbildning och icke-formell utbildning på fritiden är åldern oftast mellan 30-50 år. Den egna utbildningsbakgrunden spelar också en stor roll för studiedeltagandet. Högutbildade deltar mer i utbildning inom både formell och icke-formell utbildning.

Internationellt sett har Sverige ett högt deltagande i både formell och icke-formell vuxenutbildning. Allra tydligast är dock den höga andelen som deltar i icke-formell utbildning.

Deltagare i utbildning**Andel i procent. En person kan vara deltagare i flera olika utbildningsformer**

	Formell eller icke-formell utbildning	Formell utbildning	Icke-formell utbildning	Personal- utbildning	Icke-formell utbildning på fritiden
Samtliga	72	13	67	59	24
Kön					
Kvinnor	74	16	69	60	27
Män	69	11	65	58	21
Ålder					
25–34	79	28	67	57	28
35–49	77	13	73	67	24
50–64	62	4	61	52	21
Födelseland					
Sverige	74	11	71	63	26
Övriga	62	23	50	42	17
Utbildningsnivå					
Förgymnasial	49	9	42	34	14
Gymnasial	69	8	66	57	21
Eftergymnasial	84	20	79	72	30
Sysselsättning					
Sysselsatt	78	10	75	70	23
Arbetslös	53	22	43	20	31
Utanför arbetskraften	48	30	31	11	25

Källa: AES 2011

Formell och icke-formell utbildning

Som deltagande i någon form av utbildning räknas en person som deltagit i formell eller icke-formell utbildning under de 12 efterfrågade månaderna. Många har deltagit i både formell och icke-formell utbildning – därför blir summan av deltagare i de båda typerna större än antalet vuxna personer som deltagit totalt sett. En person räknas som deltagande oavsett utbildningsaktivitetens längd eller hur många utbildningsaktiviteter personen deltagit i. Det kan till exempel gälla en heltidsutbildning på universitet, deltagande på en konferens eller både och.

Ett mål inom det formella utbildningsväsendet är att alla i Sverige ska ha möjlighet att delta i en utbildning av hög kvalitet, vem vi än är och var vi än bor. I perioder har det också satts på olika politiska åtgärder riktade mot personer som vanligtvis inte deltar lika mycket i utbildning. Faktorer som haft betydelse för deltagandet i lärande aktiviteter är folkrörelserna, det tidiga införandet av vissa eftergymnasiala utbildningar för vuxna samt de juridiska ramverken som gett möjlighet till frånvaro från arbetet vid utbildning.

AES 2011

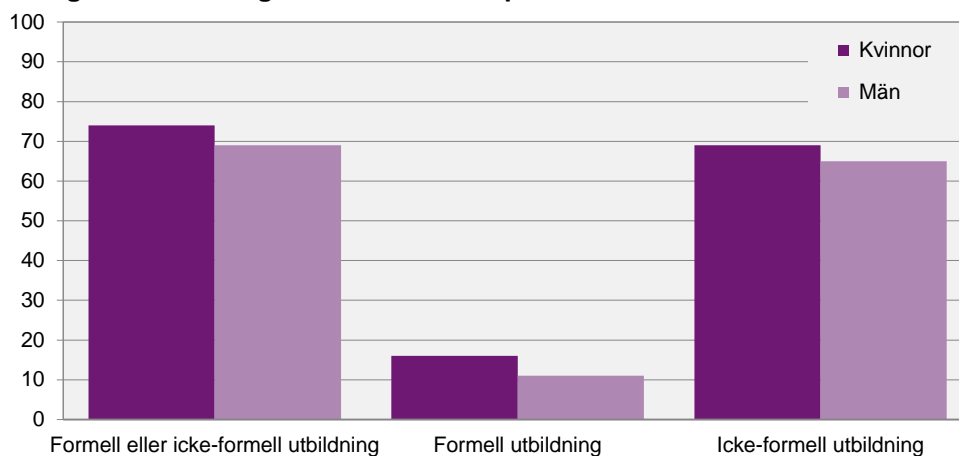
Undersökningen genomfördes i Sverige under våren och hösten år 2012. När man i undersökningen frågat om deltagande i utbildning är det med de senaste 12 månaderna som referensperiod. Dessa beräknas bakåt från den dag intervjun genomförs. Det innebär att utbildningen kan ha pågått någon gång under 2011, 2012 eller både 2011 och 2012.

Kvinnor deltar mer

Kvinnor deltog i högre grad i formell eller icke-formell utbildning jämfört med män. Bland kvinnor i åldern 25–64 år deltog 74 procent, vilket kan jämföras med 69 procent av männen i samma ålder.

Figur 1.1.

Deltagare i utbildning efter kön. Andel i procent

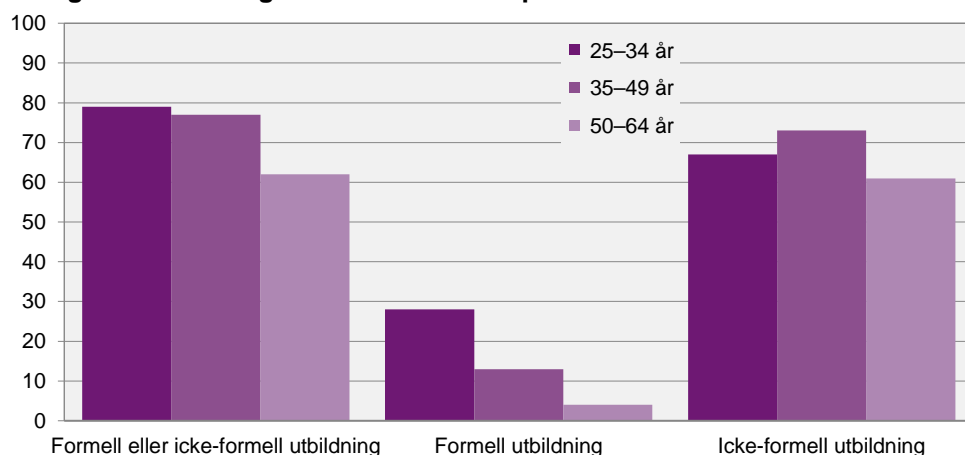
Källa: AES 2011

Yngre deltar mer

Åldersfördelningen skiljer sig åt för olika typer av utbildningar. I åldersgruppen 25–34 år deltog 8 av 10 i någon form av utbildning. Även i åldersgruppen 35–49 år var deltagandet högt. För åldersgruppen 50–64 år är deltagandet något lägre, där 6 av 10 deltog – varav nästan alla i icke-formell utbildning.

Formell utbildning hänger ofta samman med ingången till yrkeslivet, vilket sker i yngre åldrar. För personer över 50 år är det därför ovanligt att delta i formell utbildning. Det icke-formella lärandet pågår däremot i hög utsträckning i alla åldrar men deltagandet var högre i åldersgrupperna 25–34 år och 35–49 år jämfört med åldersgruppen 50–64 år.

Figur 1.2.
Deltagare i utbildning efter ålder. Andel i procent

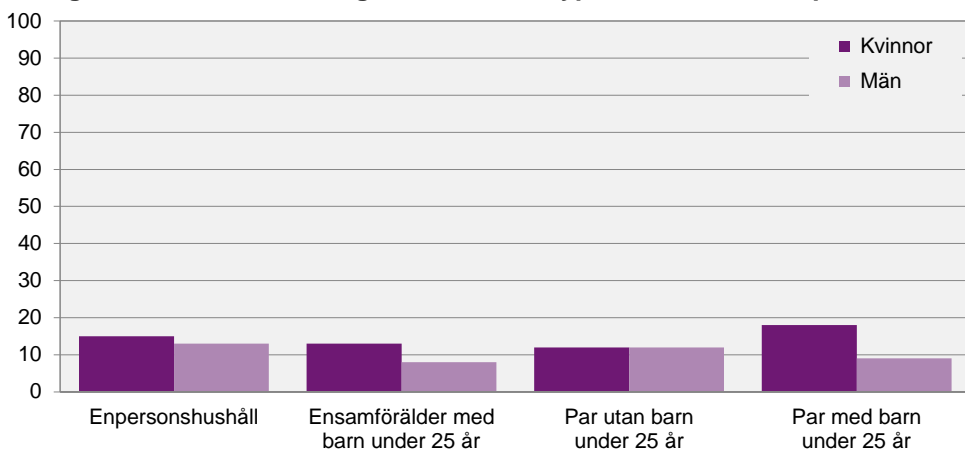

Källa: AES 2011

Sambo eller gifta med barn under 25 år deltar mer

Den grupp som hade högst andel deltagare i formell utbildning var kvinnorna som var sambo eller gifta och hade barn under 25 år. Den grupp som deltog minst var män som var ensamförälder till barn under 25 år.

Figur 1.3.
Deltagare i formell utbildning efter hushållstyp och kön. Andel i procent

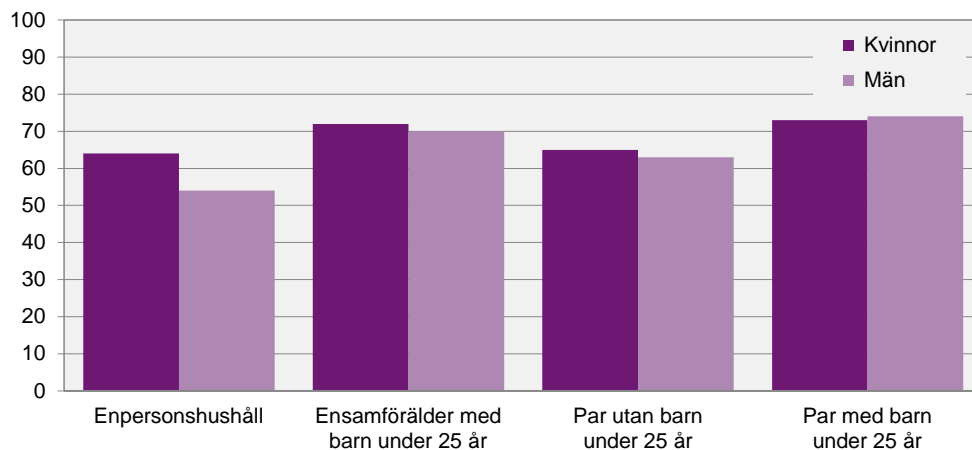

Källa: AES 2011

I icke-formell utbildning var andelen deltagare störst bland dem som hade barn under 25 år, oavsett om de var ensamföräldrar eller inte.

Figur 1.4.

Deltagare i icke-formell utbildning efter hushållstyp och kön. Andel i procent

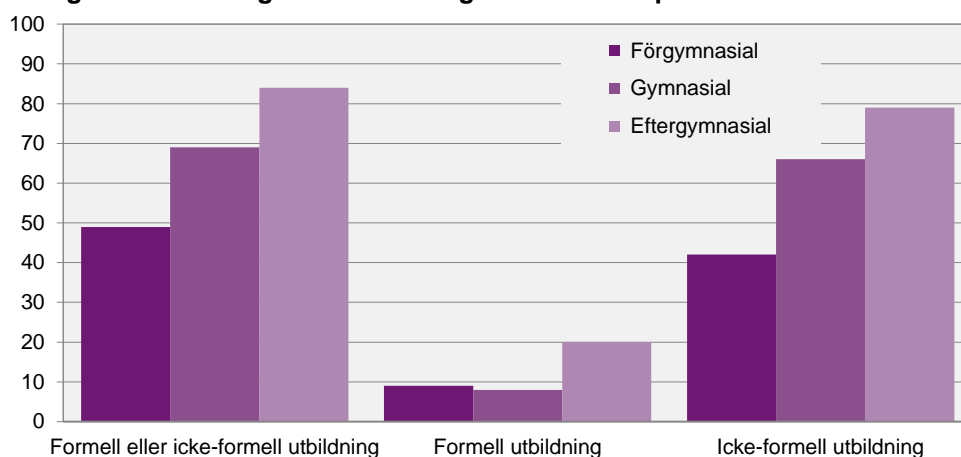
Källa: AES 2011

Högutbildade deltar mer

Personer som tidigare har en eftergymnasial utbildning deltar i högre grad i såväl formell som icke-formell utbildning. Bland personer med förgymnasial utbildning deltog 49 procent i lärande aktiviteter medan motsvarande andel var 84 procent för personer med eftergymnasial utbildning. Detta innebär att trots stora satsningar på vuxnas lärande är det fortfarande stora skillnader i andelen deltagare avseende utbildningsbakgrund. Den tydliga trappan i andel deltagare i icke-formell utbildning kan också påverkas av att det kan finnas skillnader mellan yrken och arbetsplatser när det gäller kraven på lärande och att hålla sig informerad om utveckling inom sitt yrkesområde samt i vilken mån personalutbildning erbjuds. Personalutbildning är den dominerande utbildningsformen inom icke-formell utbildning.

Figur 1.5.

Deltagare i utbildning efter utbildningsnivå. Andel i procent

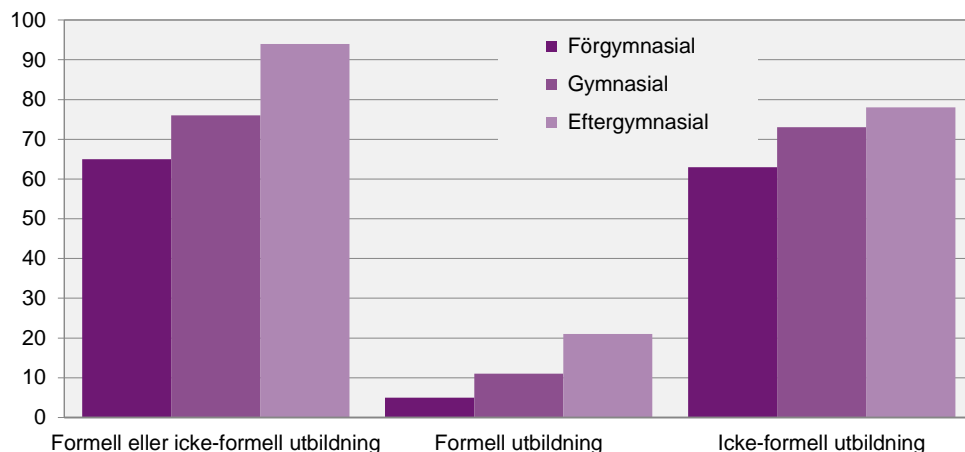
Källa: AES 2011

Föräldrarnas utbildningsnivå påverkar deltagandet

Inte bara den egna utbildningsnivån utan även föräldrarnas utbildning har betydelse. Personer vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning deltar i större utsträckning i både formell och icke-formell utbildning än personer med föräldrar som har en lägre utbildning. För formell utbildning är andelen fyra gånger så hög för personer vars föräldrar har eftergymnasial utbildning jämfört med personer vars föräldrar har förgymnasial utbildning.

Figur 1.6.

Deltagare i utbildning efter föräldrarnas utbildningsnivå. Andel i procent

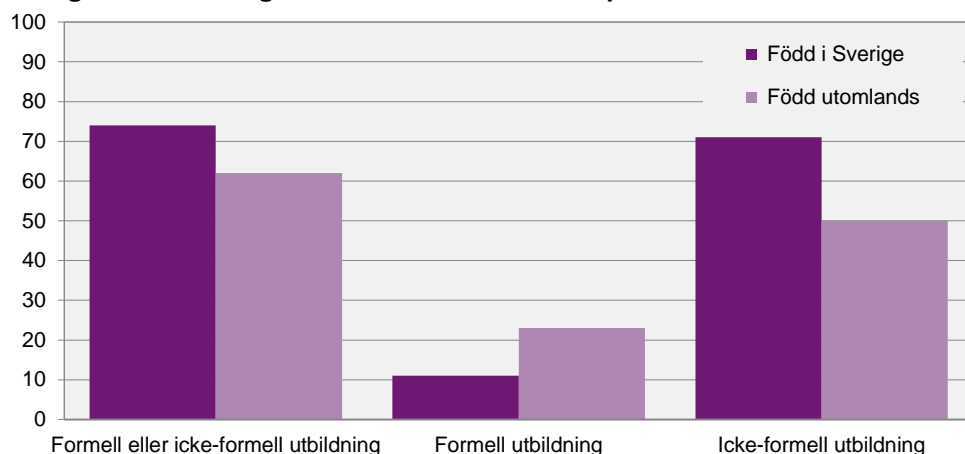
Källa: AES 2011

Födda i Sverige deltar mer

Det samlade studiedeltagandet bland dem som är födda i Sverige låg på 74 procent, medan deltagandet bland dem som är födda utomlands låg på 62 procent. Personer som är födda utomlands deltar däremot i större utsträckning i formell utbildning än de som är födda i Sverige. Detta har delvis sin förklaring i att många deltar i svenska för invandrare samt att deltagandet i kommunal vuxenutbildning är mycket större än bland svenskfödda.

Figur 1.7.

Deltagare i utbildning efter födelse land. Andel i procent

Källa: AES 2011

Utrikes födda deltar i mycket högre grad i formell utbildning inom alla åldersgrupper än de som är födda i Sverige. Särskilt tydligt är det för personer i åldrarna 35–54 år.

Figur 1.8.
Deltagare i formell utbildning efter födelse-land och ålder. Andel i procent

	Födda i Sverige	Födda utomlands
25–34 år	21	38
35–44 år	8	23
45–54 år	5	12
55–64 år	2	4

Källa: SCBs register över personer i utbildning

Sysselsatta deltar mer

Det är stora skillnader i deltagande beroende på om man är sysselsatt eller inte. Av de sysselsatta deltog ungefär 80 procent i formell eller icke-formell utbildning. För arbetslösa och personer utanför arbetskraften var deltagandet klart lägre, runt 50 procent. Att det är sådan stor skillnad var inte oväntat. Personalutbildning, som utgör en stor andel av totala antalet lärande aktiviteter, berör främst sysselsatta personer. Inom formell utbildning har däremot arbetslösa och personer utanför arbetskraften ett mycket högre deltagande än sysselsatta. Bland de som deltar i formell utbildning finns många personer som inte har kommit ut på arbetsmarknaden ännu. Detta gäller särskilt deltagarna i formell utbildning som är utanför arbetskraften.

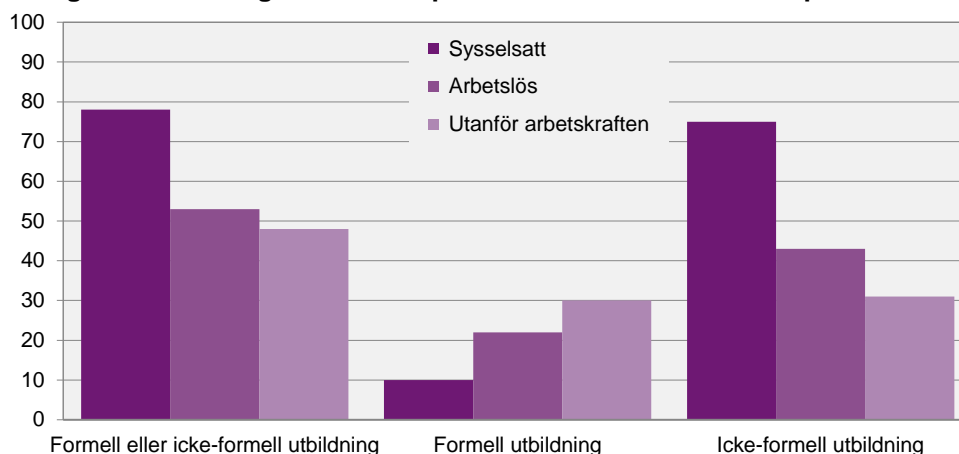
Status på arbetsmarknaden

Sysselsatta är personer med ett arbete eller en anställning.

Arbetslösa är personer som är utan arbete men är arbetssökande.

Utanför arbetskraften är personer som varken är sysselsatta eller arbetslösa.

Figur 1.9.
Deltagare i utbildning efter status på arbetsmarknaden. Andel i procent

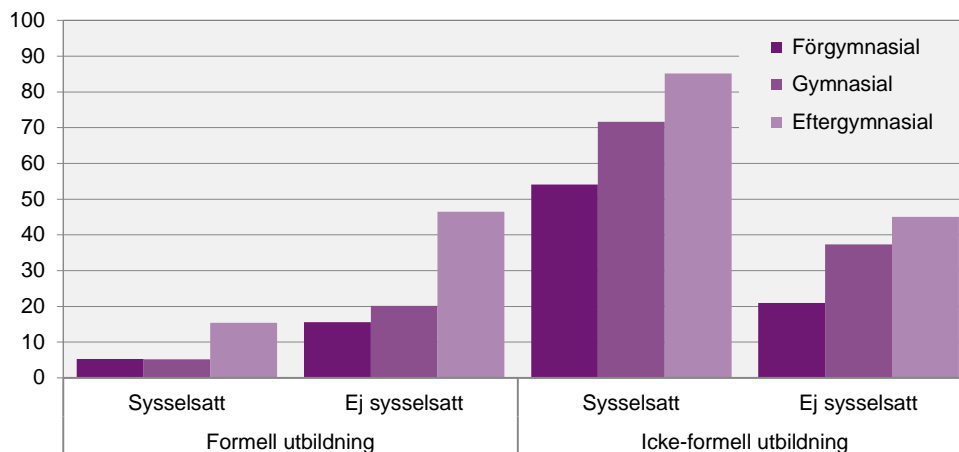

Källa: AES 2011

Både utbildningsbakgrund och sysselsättningsstatus har betydelse för deltagandet i lärande aktiviteter. Det visar sig att bland både sysselsatta och ej sysselsatta deltar personer med en eftergymnasial utbildning i högre grad i

alla former av lärande aktiviteter, jämfört med personer med endast gymnasial eller förgymnasial utbildning. Bland ej sysselsatta som har eftergymnasial utbildning finns förmodligen många som håller på att fullfölja sina studier och inte har kommit ut på arbetsmarknaden ännu. De sysselsatta deltar i mycket högre utsträckning i icke-formell utbildning än de ej sysselsatta. Det förklaras till stor del av att personalutbildningen utgör en så stor del av den icke-formella utbildningen.

Figur 1.10.
Deltagare i utbildning efter sysselsättning och utbildningsnivå. Andel i procent

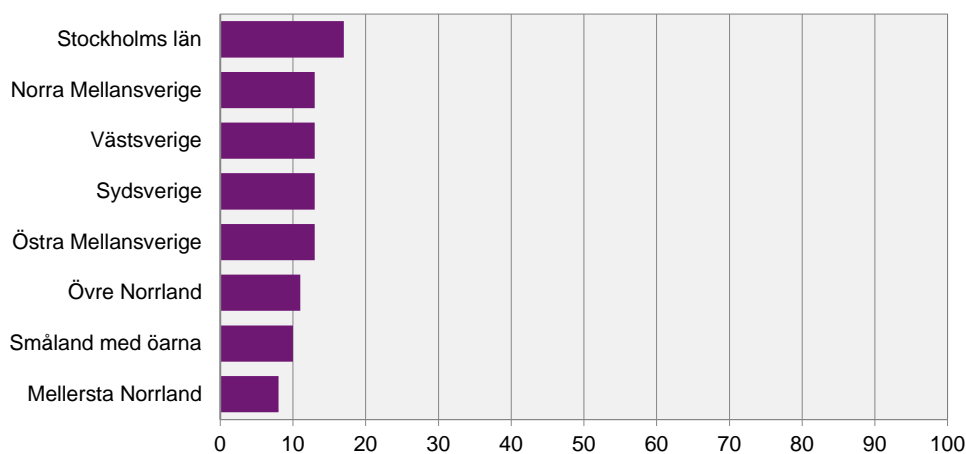
Källa: AES 2011

Geografin har mindre betydelse

Det är ett viktigt samhällsmål att människor har möjlighet att studera och delta i olika former av lärande aktiviteter oavsett var de bor. Det är relativt små skillnader i utbildningsdeltagandet mellan regioner och dessa hänger till viss del samman med skillnader i befolkningens utbildningsnivå.

Inom formell utbildning har området kring Stockholm en klart högre andel deltagare. Den ligger på 17 procent jämfört med mellersta Norrland, där deltagandet i formell utbildning är lägst, på 8 procent.

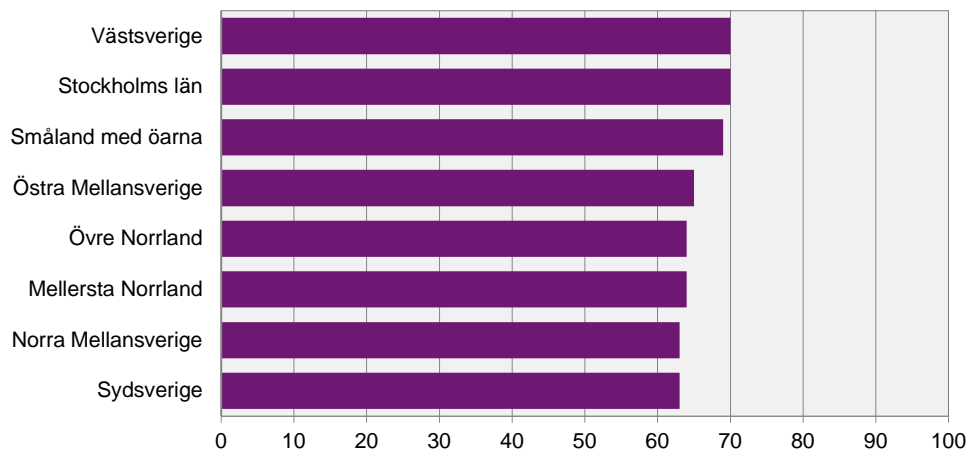
Figur 1.11.
Deltagare i formell utbildning efter region. Andel i procent

Källa: AES 2011, Regional indelning enligt NUTS2

Inom icke-formell utbildning är det några områden som har ett högre deltagande, kring 70 procent. Hit hör de båda storstadsområdena kring Stockholm och kring Göteborg samt Småland med öar. De övriga områdena i Sverige har en lägre andel deltagare som ligger mellan 63 och 65 procent.

Figur 1.12.
Deltagare i icke-formell utbildning efter region. Andel i procent

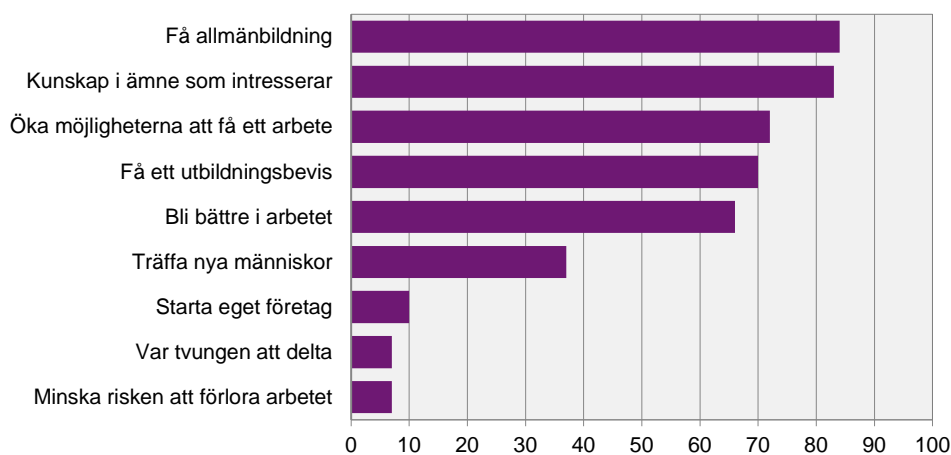
Källa: AES 2011, Regional indelning enligt NUTS2

Varför deltar man och vad ger det?

Det som driver deltagandet i all utbildning är i första hand att öka den allmänna kunskapsnivån och gärna i ett ämne som intresserar.

De som deltog i formell utbildning gjorde det huvudsakligen av yrkesrelaterade skäl och kvinnor gjorde det i högre utsträckning än män. Sammantaget var skälen som hade med yrke och arbetsliv att göra flera. De allra vanligaste skälen var dock personliga, som till exempel intresse av ämnet eller att få en ökad allmänbildning.

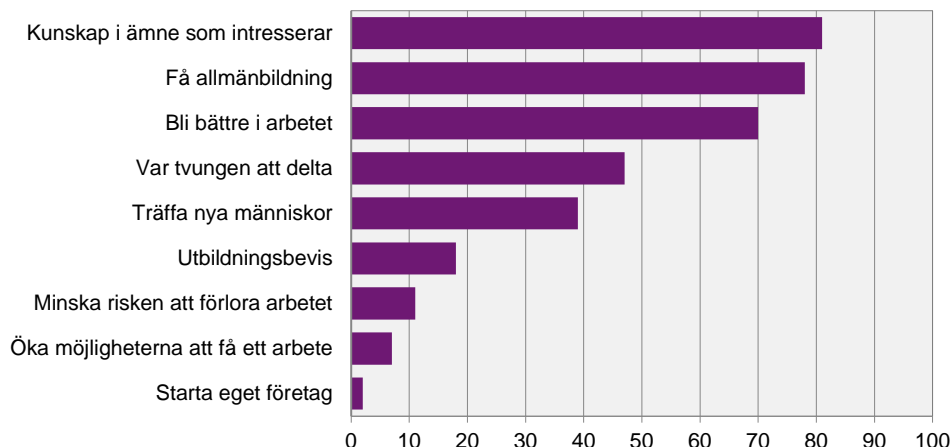
Figur 1.13.
Skäl till att delta i formell utbildning. Andel i procent

Källa: AES 2011

Tre skäl dominerar till varför man deltar i icke-formella utbildningsaktiviteter. Dessa är att ämnet intresserar, att få allmänbildning eller bli bättre i sitt arbete. Det kan också vara kombinationer av dem. För 70 till 80 procent av de icke-formella utbildningsaktiviteterna som personerna deltagit i angavs något av dessa tre skäl.

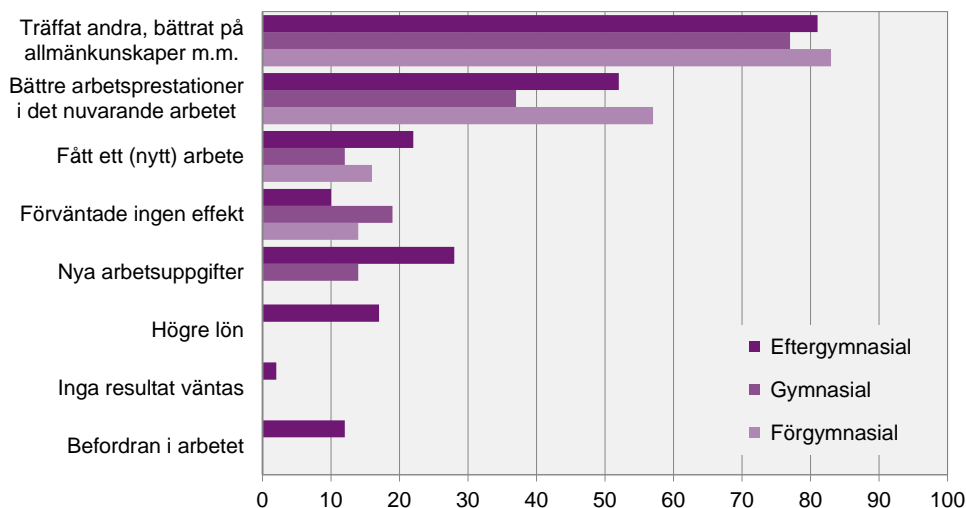
Figur 1.14.
Skäl till att delta i icke-formell utbildning. Andel i procent

Källa: AES 2011

Bland dem som deltagit i formell utbildning har de nya färdigheterna och kunskaperna som förvärvats haft effekt på många sätt. De allra flesta har upplevt en effekt på det personliga planet genom att de till exempel lärt känna nya människor eller bättrat på kunskaperna i allmänna ämnen.

Figur 1.15.
Personer som upplevt olika effekter av sin formella utbildning efter utbildningsnivå. Andel i procent

Källa: AES 2011

Not: Där staplar saknas är uppgifterna för osäkra för att presenteras.

Över 11 miljoner utbildningsaktiviteter

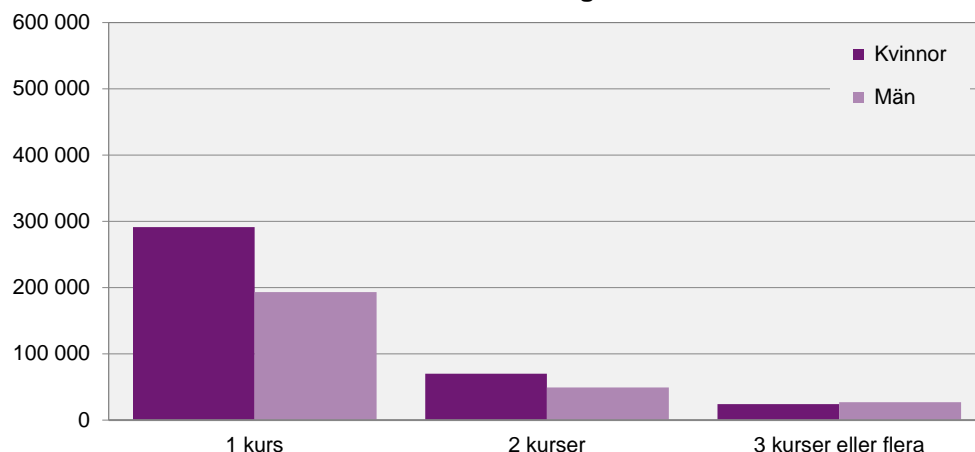
Antalet personer som har deltagit i någon formell eller icke-formell utbildning var 3,5 miljoner. Av dessa hade nästan alla deltagit i minst en icke-formell utbildningsaktivitet, hela 3,3 miljoner. Ungefär 650 000 personer hade deltagit i minst en formell utbildningsaktivitet.

De som deltagit i en formell utbildning har oftast deltagit i endast en utbildningsaktivitet. Men några har deltagit i flera aktiviteter. Bland dem som deltagit i en icke-formell utbildningsaktivitet ser fördelningen annorlunda ut. Det vanligaste var att delta i en utbildningsaktivitet men väldigt många har deltagit i två eller flera utbildningsaktiviteter.

Utbildningsaktiviteter i AES 2011

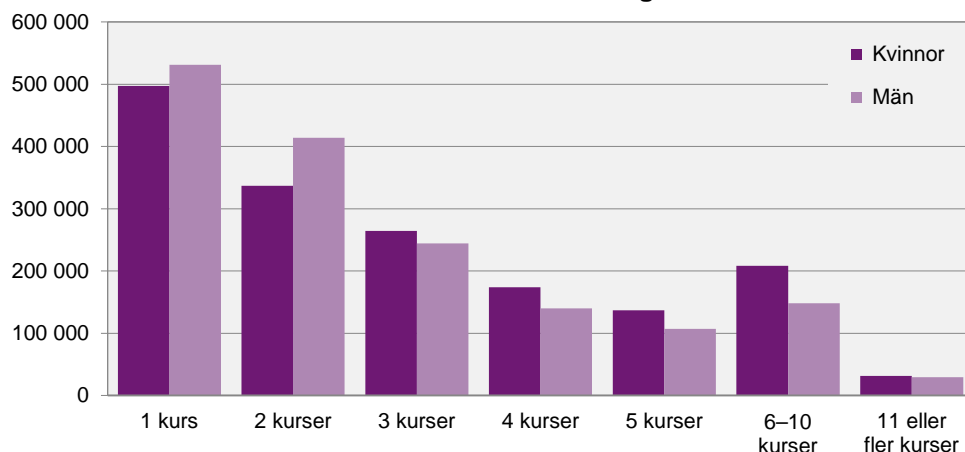
I undersökningen har grundligare information om utbildningens inriktning, längd, syfte m.m. gällt ett begränsat antal utbildningsaktiviteter per person. För deltagandet i formell utbildning har det gällt den senaste genomgångna utbildningsaktiviteten. För deltagandet i icke-formell utbildning har det gällt samtliga aktiviteter om personen deltagit i högst tre aktiviteter. I de fall en person har deltagit i fyra eller flera utbildningsaktiviteter har det gällt tre slumpvis utvalda aktiviteter.

Figur 1.16.
Personer efter antal kurser i formell utbildning och kön. Antal

Källa: AES 2011

Figur 1.17.
Personer efter antal kurser i icke-formell utbildning och kön. Antal

Källa: AES 2011

De som deltagit i någon formell utbildningsaktivitet står tillsammans för nästan 900 000 utbildningsaktiviteter. De allra flesta har dock deltagit i endast en utbildning. Genomsnittligt antal kurser per person som deltagit i formell utbildning är 1,4 utbildningsaktiviteter.

De två tredjedelar som deltagit i minst en icke-formell utbildning stod tillsammans för drygt 10 miljoner icke-formella utbildningsaktiviteter. För dem som deltagit i icke-formell utbildning har i genomsnitt 3,1 icke-formella utbildningsaktiviteter per person genomförts.

Personer med eftergymnasial utbildningsnivå deltog i fler utbildningsaktiviteter än övriga. Det var inte lika vanligt att personer med förgymnasial utbildningsnivå deltog i icke-formell utbildning som personer med gymnasial utbildningsnivå. Men de som deltog hade ungefär lika många utbildningsaktiviteter som de med gymnasial utbildningsnivå. Personer födda i Sverige deltog också i fler utbildningsaktiviteter per person än personer födda utomlands.

Figur 1.18.
Utbildningsaktiviteter inom i icke-formell utbildning

	Antal icke-formella utbildningsaktiviteter	Antal utbildningsaktiviteter per person i befolkningen i ålder 25–64 år	Antal utbildningsaktiviteter per deltagande person i ålder 25–64 år
Samtliga	10 203 000	2,1	3,1
Kön			
Kvinnor	5 392 000	2,2	3,3
Män	4 812 000	1,9	3,0
Födelseland			
Sverige	8 878 000	2,3	3,2
Övriga	1 326 000	1,4	2,8
Utbildningsnivå			
Förgymnasial	902 000	1,0	2,4
Gymnasial	3 146 000	1,7	2,5
Eftergymnasial	6 154 000	2,9	3,7

Källa: AES 2011

Traditionell undervisning dominerar kraftigt

När det gäller inlärningsmetod kan man skilja på traditionell undervisning och distansundervisning. Traditionell undervisning är exempelvis klassrumsundervisning. Distansundervisning kan ske med hjälp av dator med eller utan internetanslutning. Det är också möjligt att distansstudierna sker med hjälp av traditionellt undervisningsmaterial.

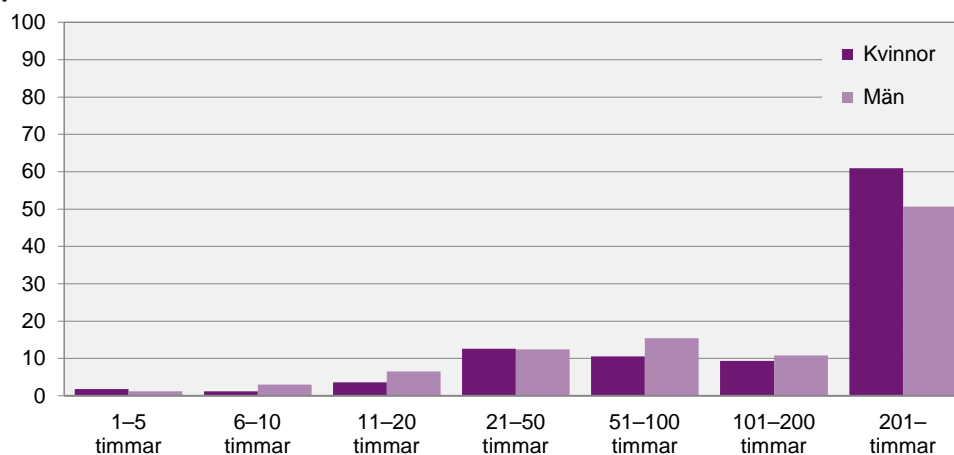
Bland dem som deltog i formell utbildning deltog 80 procent i traditionell undervisning och 20 procent i distansundervisning. Av de icke-formella utbildningsaktiviteterna var 95 procent traditionell undervisning och resterande 5 procent distansundervisning.

Stor skillnad i antal timmar per utbildningsaktivitet

Antalet timmar en person lägger på en utbildningsaktivitet i genomsnitt skiljer sig markant åt mellan formell och icke-formell utbildning, beroende på utbildningarnas helt olika karaktär. Formell utbildning sker ofta på heltid medan kurser eller seminarier kan vara på några dagar eller bara en timme.

De allra flesta som gick en formell utbildning hade mer än 200 undervisningstimmar. Ungefär en femtedel hade mer än 1 000 undervisningstimmar. Observera att undervisningstimmarnas antal skiljer sig kraftigt mellan olika utbildningar. Heltidsstudier på en sjuksköterskeutbildning kan se helt annorlunda ut än heltidsstudier i statskunskap gällande antalet lärarledda timmar.

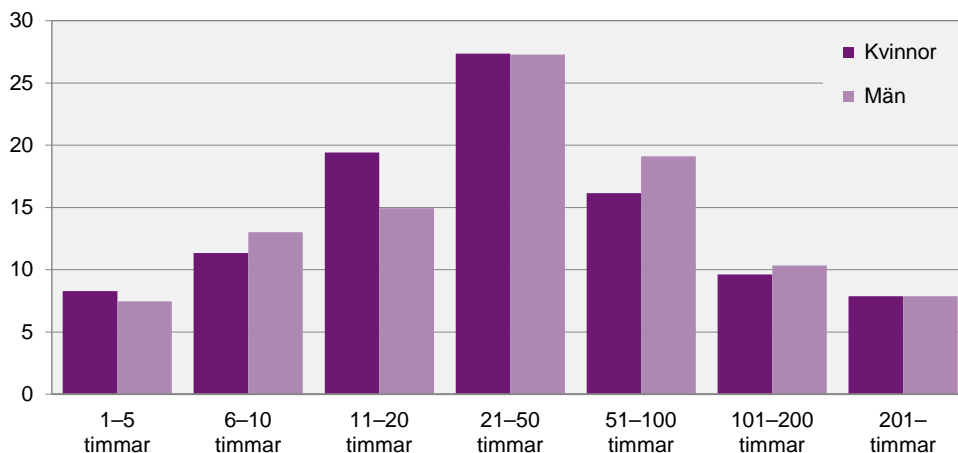
Figur 1.19.
Deltagare i formell utbildning efter antal undervisningstimmar. Andel i procent

Källa: AES 2011

Ungefär 65 procent av de personer som deltagit i icke-formell utbildning hade högst 50 undervisningstimmar. Personer med förgymnasial utbildningsnivå som deltagit i icke-formell utbildning har oftare färre undervisningstimmar än personer med högre utbildningsnivå. Ungefär 30 procent av personer med förgymnasial utbildningsnivå har högst 10 undervisningstimmar, jämfört med ungefär 15 procent av personer med eftergymnasial utbildningsnivå.

Figur 1.20.
Deltagare i icke-formell utbildning efter antal undervisningstimmar. Andel i procent

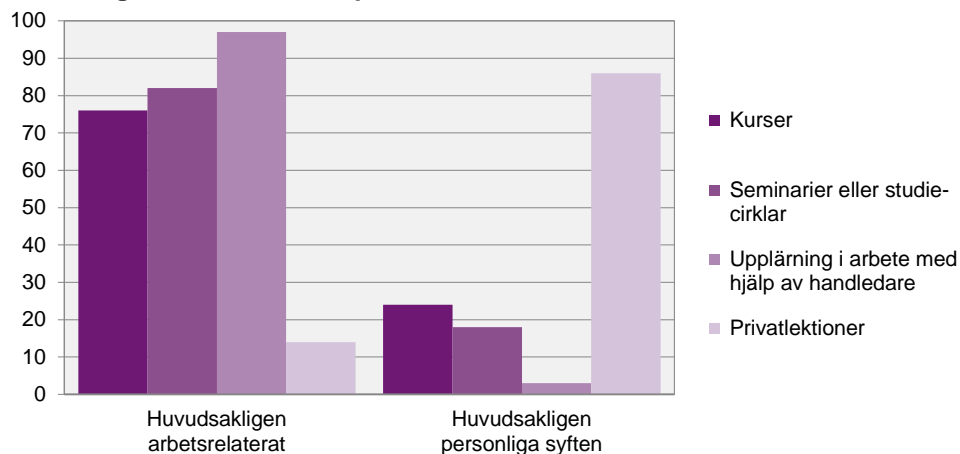

Källa: AES 2011

Fyra av fem utbildningsaktiviteter är arbetsrelaterade

Av alla icke-formella utbildningsaktiviteter var 80 procent i huvudsak arbetsrelaterade. Nära 90 procent av alla personer som deltog i icke-formell utbildning deltog i åtminstone en arbetsrelaterad aktivitet. Upplärning i arbetet med hjälp av handledare var de aktiviteter som i störst grad var arbetsrelaterade. Privatlektioner var de aktiviteter som i minst grad var arbetsrelaterade.

Figur 1.21.
Icke-formella utbildningsaktiviteter efter utbildningens syfte och utbildningens form. Andel i procent

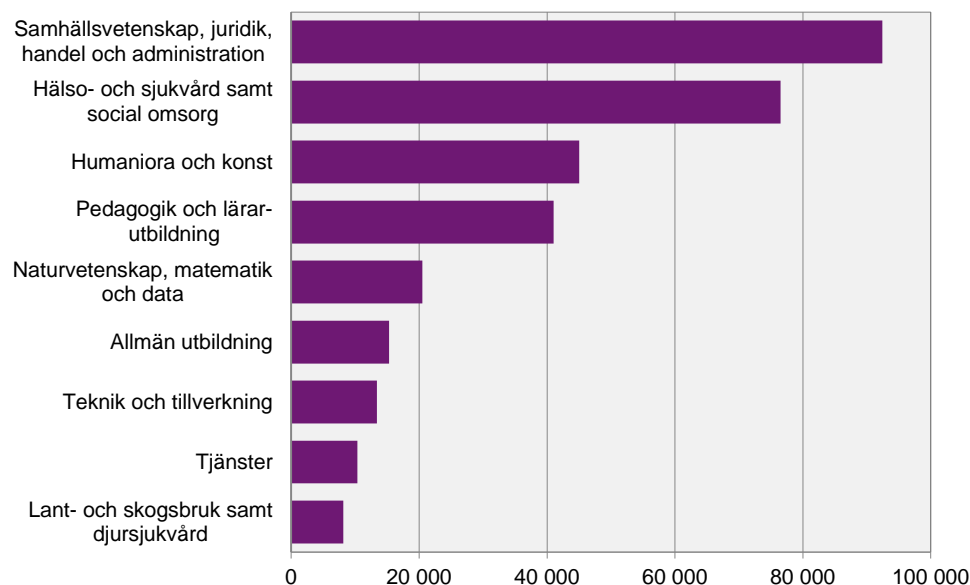

Källa: AES 2011

Samhällsvetenskaplig ämnesinriktning vanligast

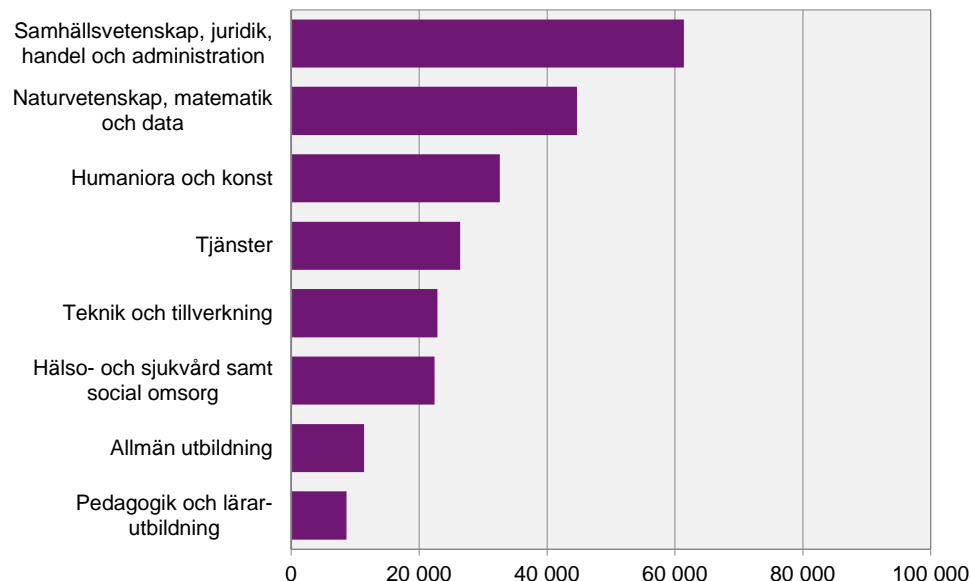
Inom formell utbildning är samhällsvetenskapliga ämnen det vanligaste ämnesområdet sett till fördelningen av antal undervisningstimmar. Traditionella skillnader mellan könen syns genom kvinnornas dominans inom hälso- och sjukvård samt social omsorg, medan männen har fler undervisningstimmar än kvinnorna inom ämnesområdet naturvetenskap, matematik och data.

Figur 1.22.
Utbildningstimmar inom formell utbildning efter ämnesområde. Kvinnor.
Antal timmar

Källa: AES 2011

Figur 1.23.
Utbildningstimmar inom formell utbildning efter ämnesområde. Män.
Antal timmar

Källa: AES 2011

Inom formell utbildning visar sällan lärarledda undervisningstimmar hur omfattande en utbildning verkligen är. En heltidsstuderande kan till exempel ha 30 timmars lärarledd undervisning per vecka eller 4 timmar – den resterande tiden upp till heltid utgörs av självstudier. För att göra en fördelning mellan ämnen efter utbildningens omfattning har en uppskattning av helårsstuderande gjorts. Inom icke-formell utbildning finns inte samma problem där kurstimmar i de allra flesta fall är lärarledda.

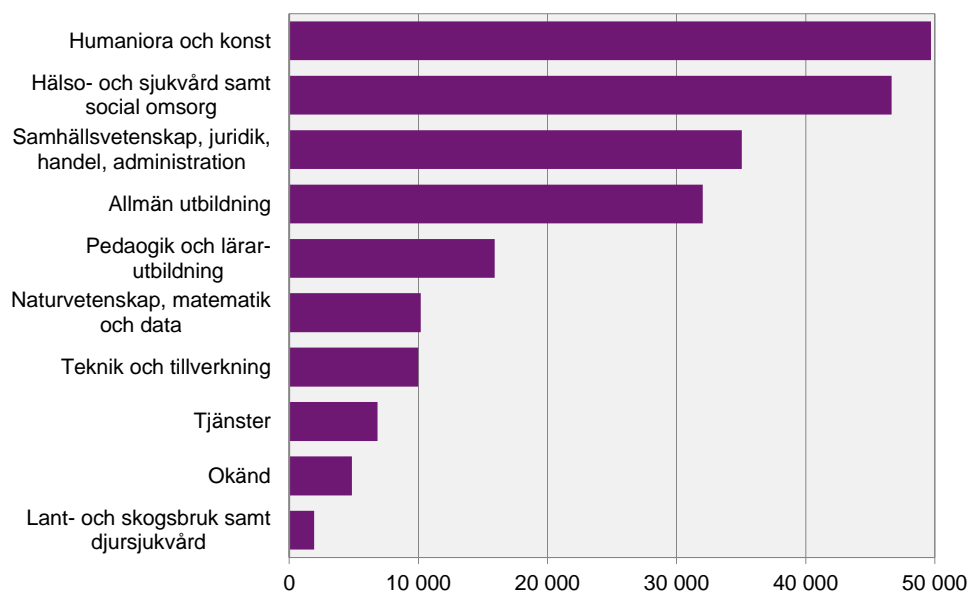
Helårsstuderande

En helårsstuderande definieras som en person som studerar på heltid ett helt år. En helårsstuderande kan bestå av flera personer som har läst kortare kurser och tillsammans bildar en helårsstuderande, eller en person som läst en kurs på heltid.

Det här visar till exempel att omfattningen av formell utbildning inom ämnesområdet humaniora och konst är störst men också att dessa utbildningar oftare innefattar mer egenstudier än samhällsvetenskapliga ämnen.

Figur 1.24.

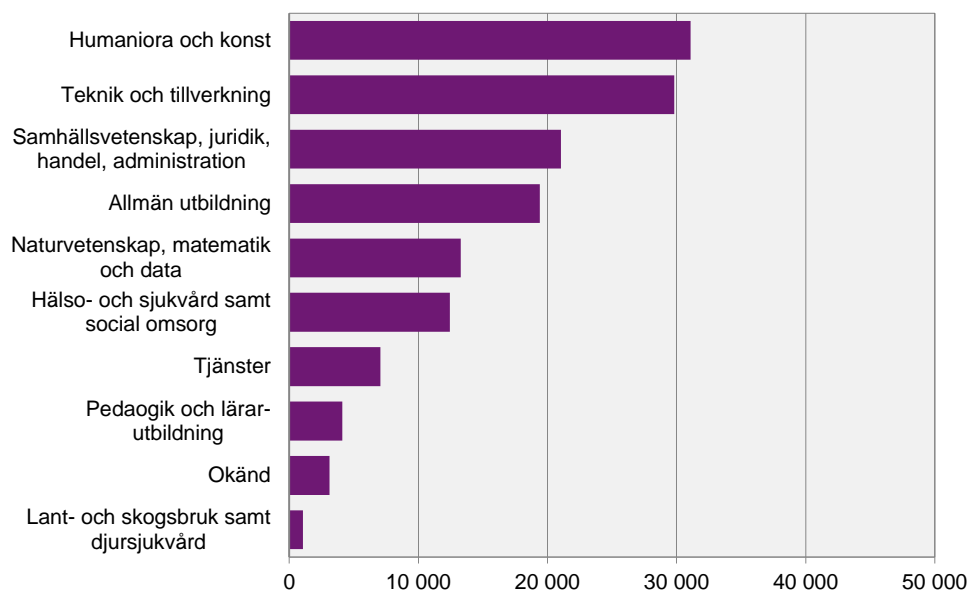
Helårsstuderande inom formell utbildning efter ämnesområde. Kvinnor. Antal studerande omräknat till heltid

Källa: SCB:s register för personer i utbildning

Figur 1.25.

Helårsstuderande inom formell utbildning efter ämnesområde. Män. Antal studerande omräknat till heltid

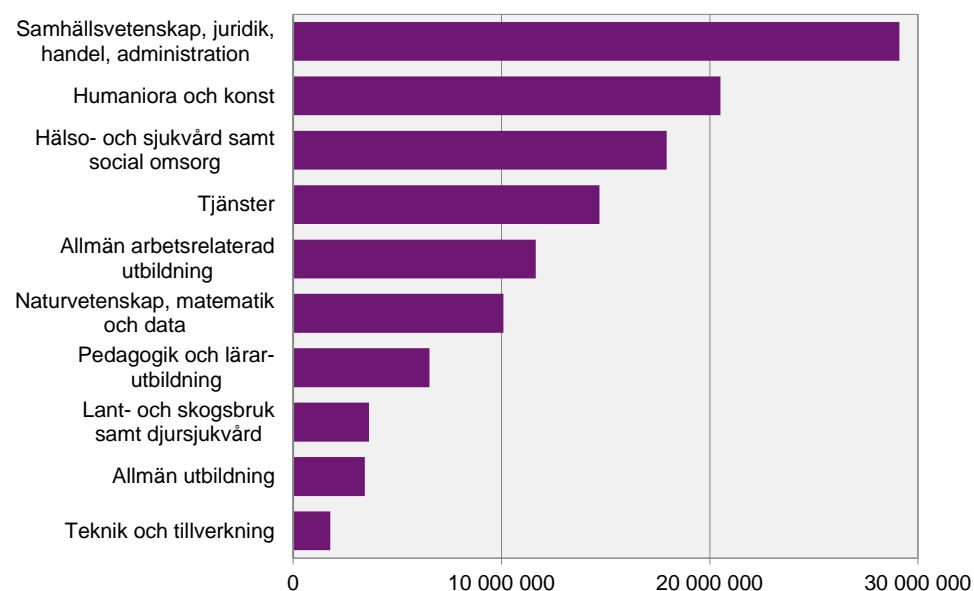

Källa: SCB:s register för personer i utbildning

Bland icke-formella utbildningsaktiviteter var inriktning mot samhällsvetenskapliga ämnen vanligast, då nästan var tredje aktivitet var inom det området. Inriktning mot pedagogik och lärarutbildning och hälso- och sjukvård samt social omsorg var vanligare bland kvinnor jämfört med män. Inriktning mot teknik och tillverkning samt tjänster var vanligare för män än kvinnor.

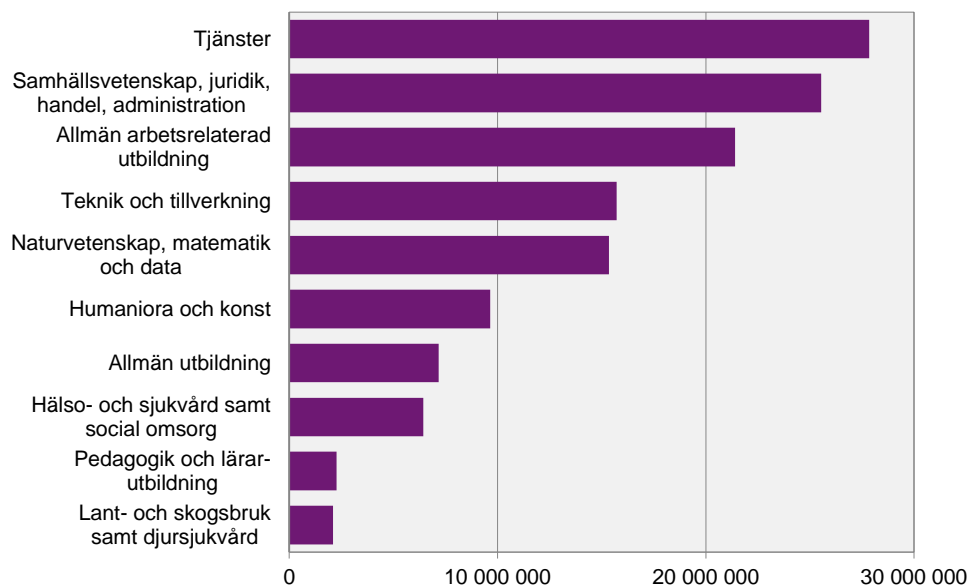
Eftersom de flesta icke-formella utbildningsaktiviteter är arbetsrelaterade så finns ett tydligt samband mellan inriktningsområden som är yrkesinriktade och de sysselsattas näringsgren. Exempelvis hade nästan alla icke-formella utbildningsaktiviteter inom område pedagogik och lärarutbildning deltagare från sysselsatta inom näringsgrenen utbildning och forskning.

Figur 1.26.
Utbildningstimmar inom icke-formell utbildning efter ämnesområde. Kvinnor.
Antal timmar

Källa: AES 2011

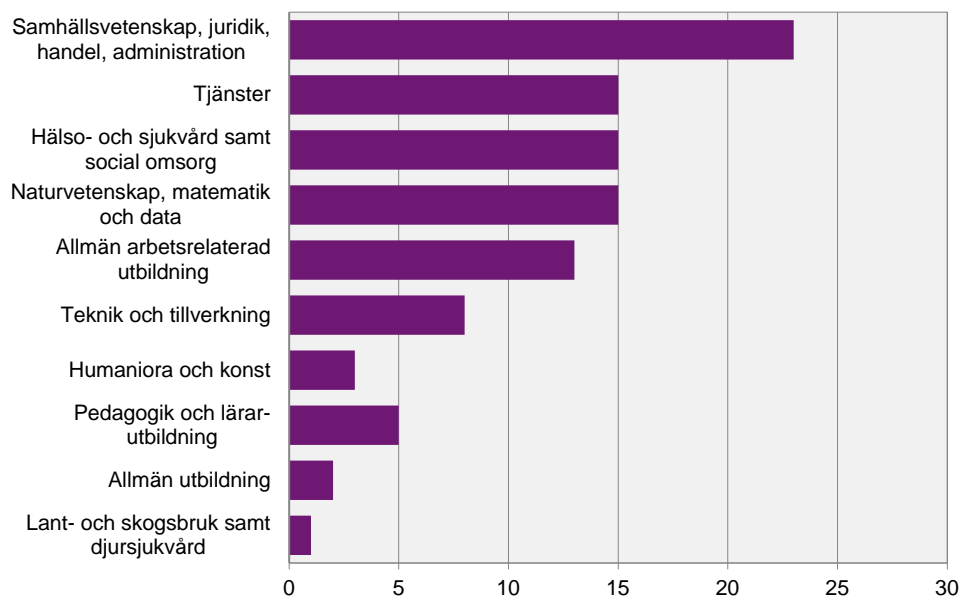
Figur 1.27.
Utbildningstimmar inom icke-formell utbildning efter ämnesområde. Män.
Antal timmar

Källa: AES 2011

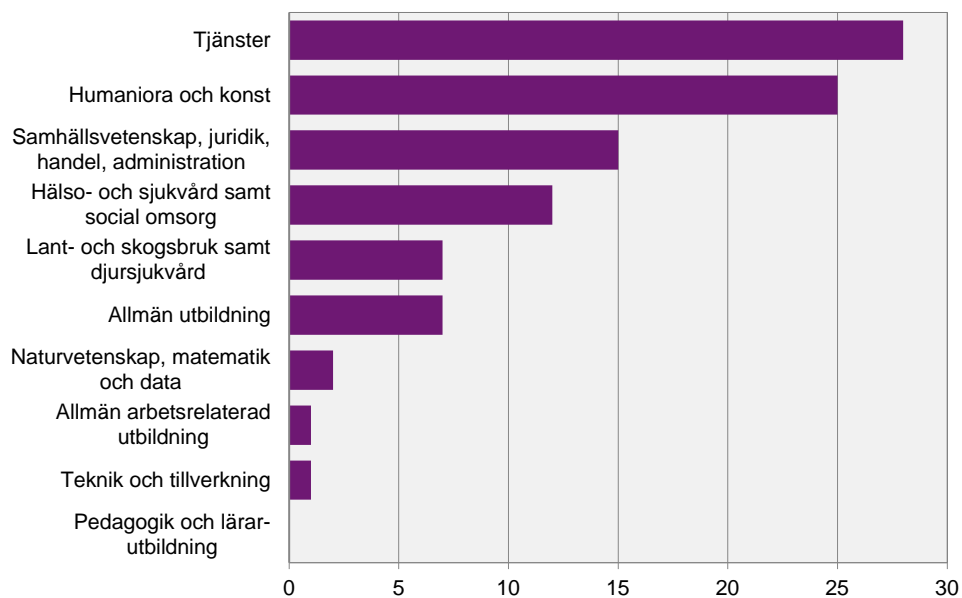
De icke-formella utbildningsaktiviteterna som inte är arbetsrelaterade, utan i huvudsak för personliga syften, utgör ungefär 20 procent av alla icke-formella utbildningsaktiviteter. Dessa har en annorlunda fördelning över inriktningsområdena. För de aktiviteter som är för personliga syften är inriktningsområdena tjänster samt humaniora och konst vanligast med 28 respektive 25 procent. Utbildningsaktiviteter med personliga syften är även vanligare inom områdena lant- och skogsbruk samt djursjukvård och allmän utbildning med 7 procent vardera. Det kan jämföras med arbetsrelaterade utbildningsaktiviteter som bara hade 2 respektive 1 procent inom de områdena.

Figur 1.28.
Utbildningsaktiviteter med huvudsakligen arbetsrelaterat syfte inom icke-formell utbildning efter ämnesområde. Andel i procent

Källa: AES 2011

Figur 1.29.
Utbildningsaktiviteter med huvudsakligen personligt syfte inom icke-formell utbildning efter ämnesområde. Andel i procent

Källa: AES 2011

Not: Där staplar saknas är uppgifterna för osäkra för att presenteras.

Svenskarnas och övriga EU:s deltagande i utbildning

Sverige har högst andel som deltar i någon typ av utbildning

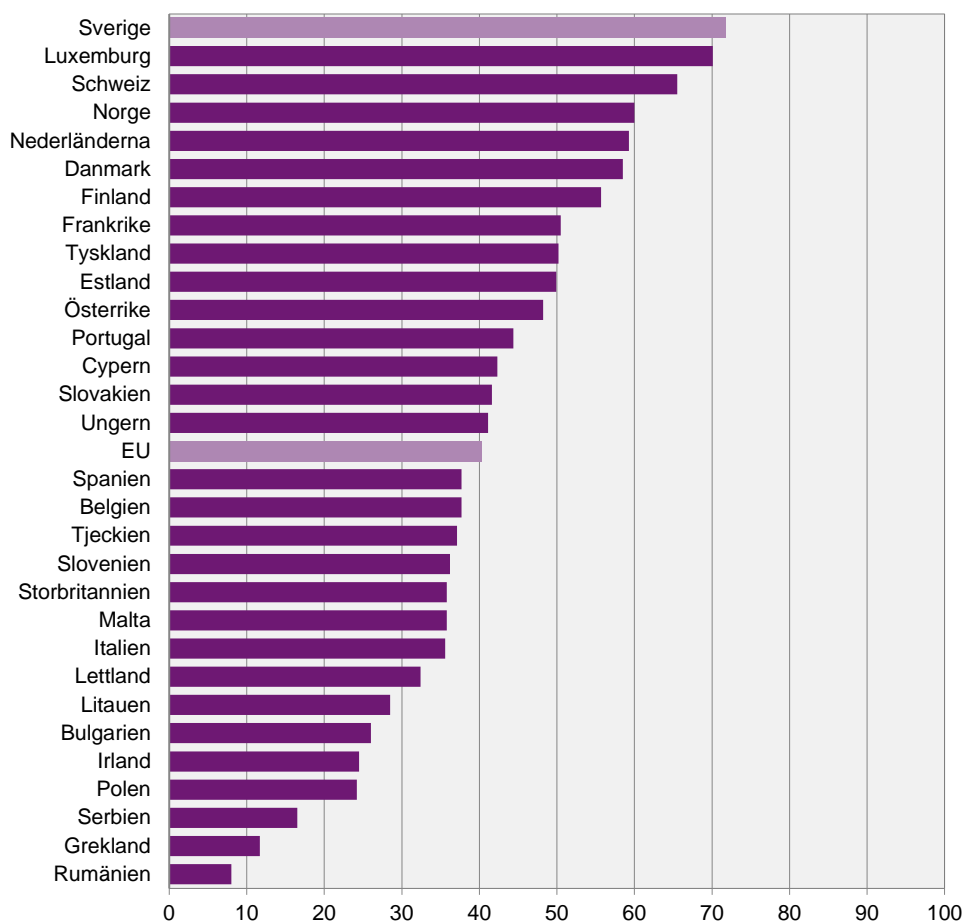
Deltagandet i utbildning i Sverige ligger högst bland alla EU-länder. Deltagandet i utbildning bland svenskar låg på 72 procent medan motsvarande andel för EU var 40 procent.

Efter Sverige hade Luxemburg högst andel deltagande, med 70 procent följt av Schweiz på 66 procent. Även de övriga nordiska länderna samt Nederländerna låg högt när det gäller deltagande i utbildning. Men variationen mellan länderna var stor. Rumänien hade den lägsta andelen, där 8 procent deltog.

Schweiz, Norge och Kroatien

Schweiz och Norge ingår inte i EU men ingår i Eurostats statistik. Kroatien hade inte inträtt i EU när undersökningen påbörjades och ingår därför inte i statistiken.

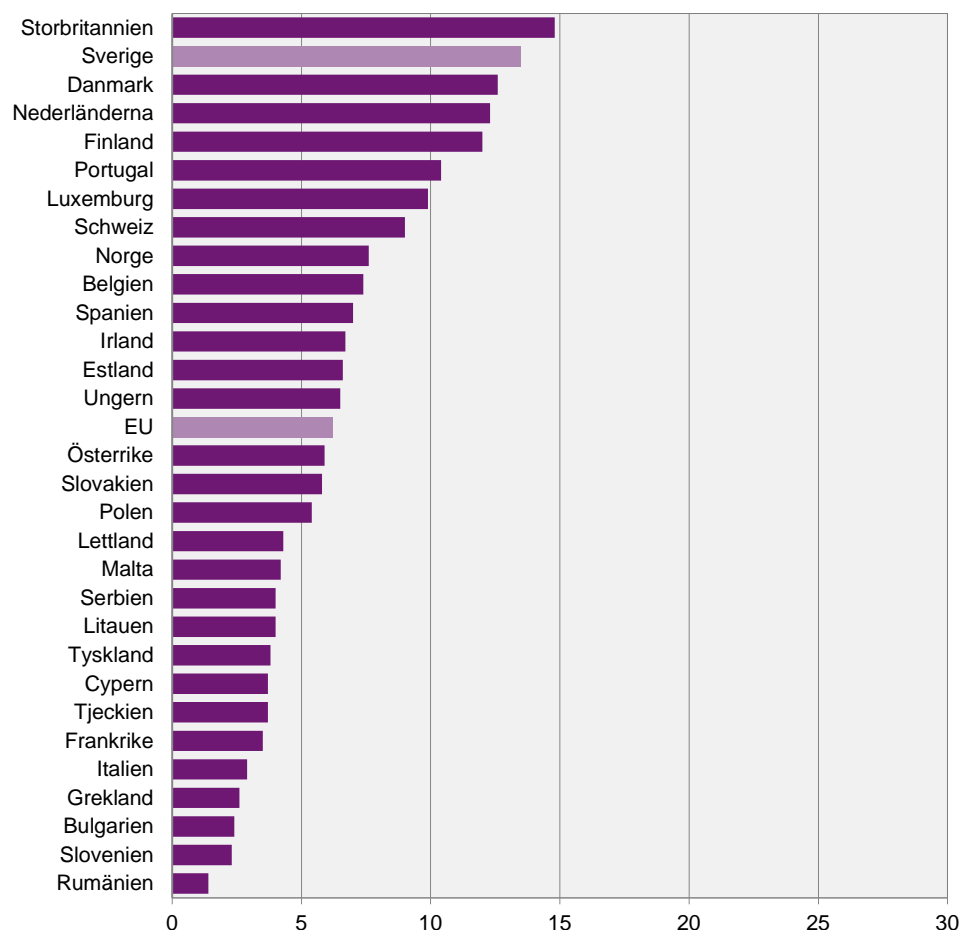
Figur 1.30.
Deltagare i utbildning i EU. Andel i procent

Källa: AES 2011

Högst deltagande i formell utbildning hade Storbritannien, där 15 procent deltog. Därefter följde Sverige, Danmark, Nederländerna och Finland. Lägst deltagande i formell utbildning hade Rumänien där cirka 1 procent deltog.

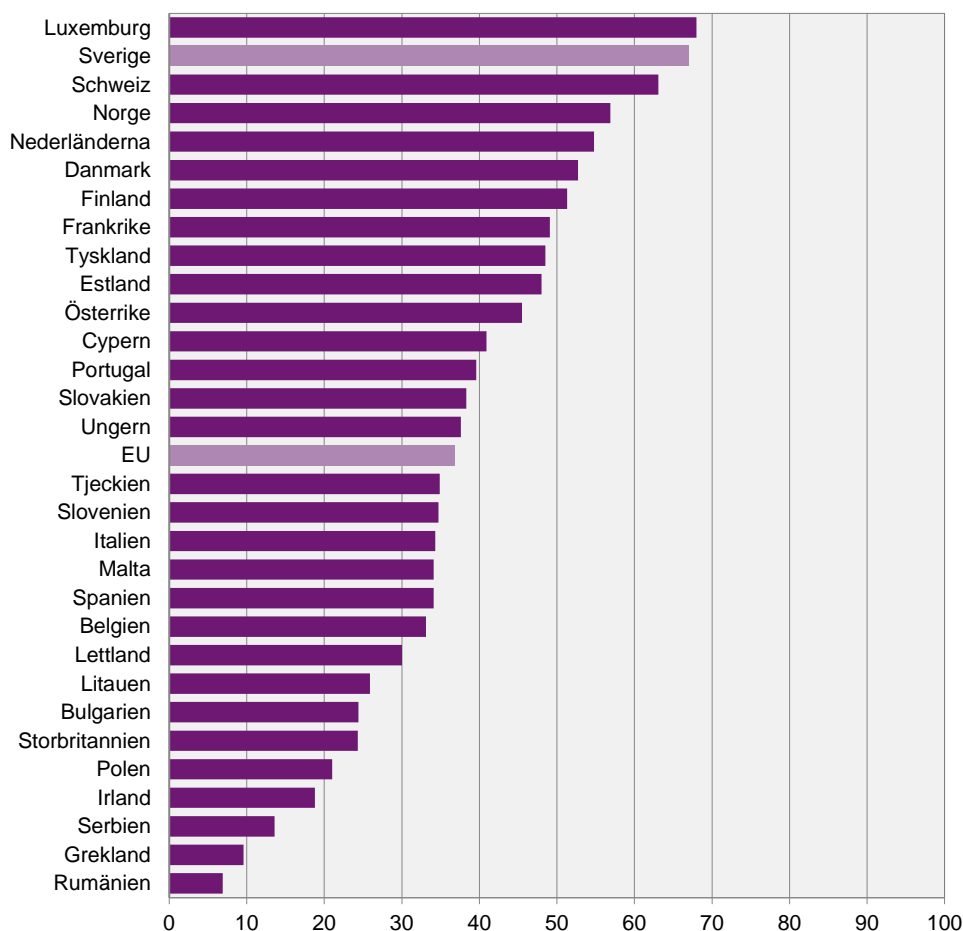
Figur 1.31.
Deltagare i formell utbildning i EU. Andel i procent

Källa: AES 2011

Luxemburg, Sverige och Schweiz var de länder där deltagande i icke-formell utbildning var vanligast. Bland dessa länder låg andelen deltagare mellan 63 och 68 procent. Även övriga nordiska länder hade ett högt deltagande. Andelen deltagare var lägst i Rumänien och Grekland där andelen låg på 7 och 10 procent.

Figur 1.32.
Deltagare i icke-formell utbildning i EU. Andel i procent

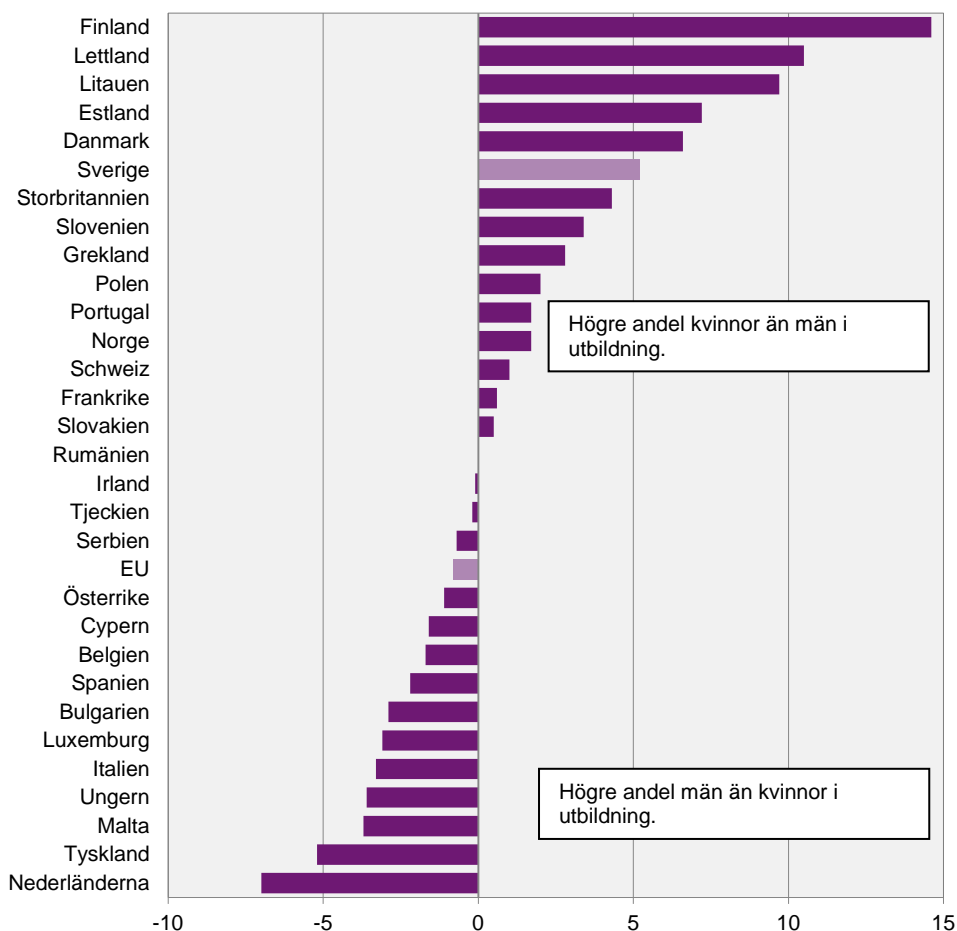

Källa: AES 2011

Något högre andel män som studerar i EU totalt

Totalt sett i EU deltog män marginellt mer i lärande aktiviteter än kvinnor. Det fanns däremot stora variationer mellan länderna. Finland hade i särklass den största skillnaden mellan andelen kvinnor och män som deltog i någon form av utbildning, där skillnaden låg på 15 procentenheter. Även Lettland och Litauen hade en stor skillnad mellan könen. I de båda länderna var andelen kvinnor som deltog ungefär 10 procentenheter högre än andelen män. Nederländerna och Tyskland hade tvärtom en högre andel män än kvinnor som deltog i utbildning, 7 respektive 5 procentenheters skillnad. I Sverige deltog 74 procent av kvinnorna i någon lärande aktivitet vilket var 5 procentenheter högre än för männen.

Figur 1.33.
Skillnaden mellan andel kvinnor och andel män i utbildning i EU. Skillnad i procentenheter

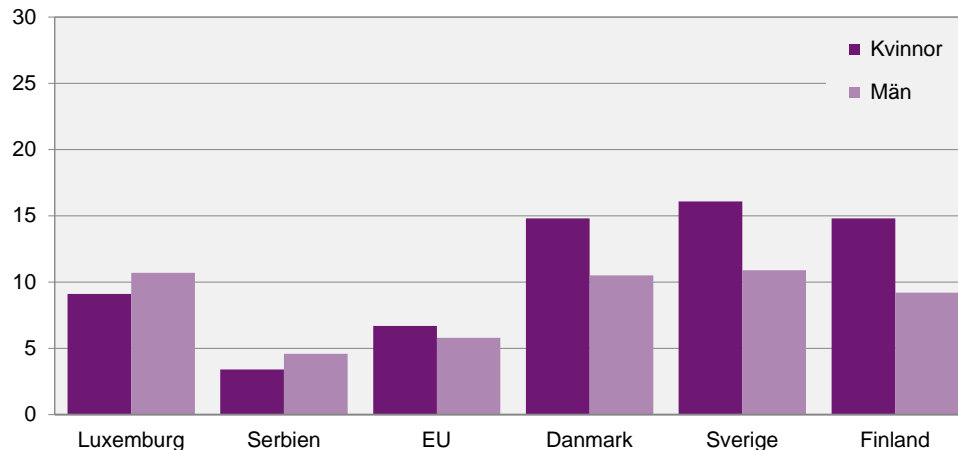

Källa: AES 2011

I icke-formell utbildning var deltagandet bland kvinnor högre än bland männen i hälften av länderna. När det gäller formell utbildning var däremot andelen kvinnor något högre i nästan alla länder.

Figur 1.34.
Deltagare i formell utbildning i EU efter kön. Andel i procent

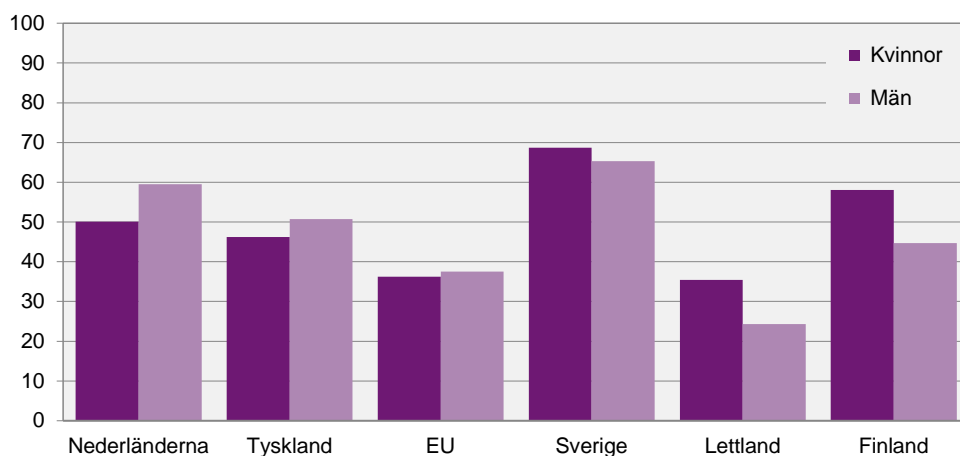
EU, Sverige samt de två länder med störst skillnad mellan könen till kvinnornas fördel respektive de två länder som har störst skillnad till männens fördel

Källa: AES 2011

Figur 1.35.**Deltagare i icke-formell utbildning i EU efter kön. Andel i procent**

EU, Sverige samt de två länder med störst skillnad mellan könen till kvinnornas fördel respektive de två länder som har störst skillnad till männens fördel

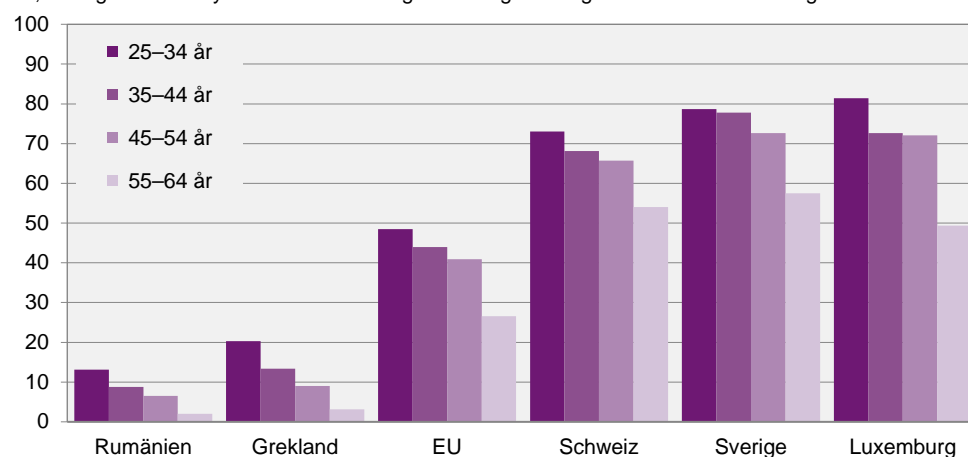
Källa: AES 2011

De yngre deltog mest i utbildning

Andelen personer i all form av utbildning var högst i gruppen 25–34 år och sjönk sedan med stigande ålder. Att de yngre hade ett högre deltagande beror till stor del på att de fortfarande utbildar sig inom det formella utbildningssystemet. Skillnaden i deltagande mellan olika åldersgrupper varierar mellan länderna. Procentuellt sett hade Rumänien och Grekland störst skillnad i deltagande mellan de äldsta och yngsta i befolkningen. I Sverige och Schweiz var skillnaden mellan de äldsta och yngsta minst.

Figur 1.36.**Deltagare i utbildning i EU efter ålder. Andel i procent**

EU, Sverige samt de fyra länderna med lägst och högst deltagande bland 25–34-åringarna

Källa: AES 2011

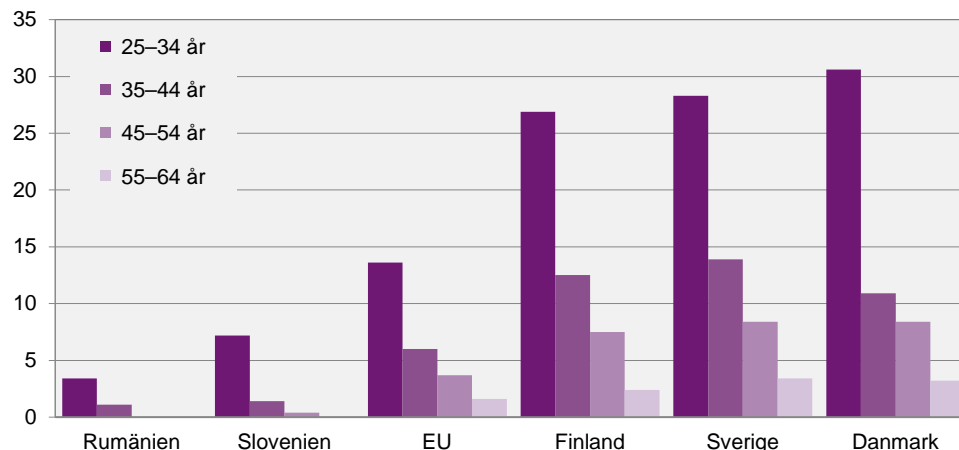
Inom formell utbildning var deltagandet bland 25–34-åringarna högst i Danmark, Sverige och Finland. Bland de äldre grupperna, 45–54 år samt 55–64 år, var deltagandet däremot mycket sparsamt förekommande i ungefär hälften av länderna. I den äldsta gruppen hade Storbritannien och Luxemburg högst andel deltagare på cirka 6 procent. I åldersgruppen 45–54

år hade Storbritannien en ganska hög andel deltagare i formell utbildning, 13 procent, jämfört med övriga länder.

Figur 1.37.

Deltagare i formell utbildning i EU efter ålder. Andel i procent

EU, Sverige samt de fyra länderna med lägst och högst deltagande bland 25–34-åringarna

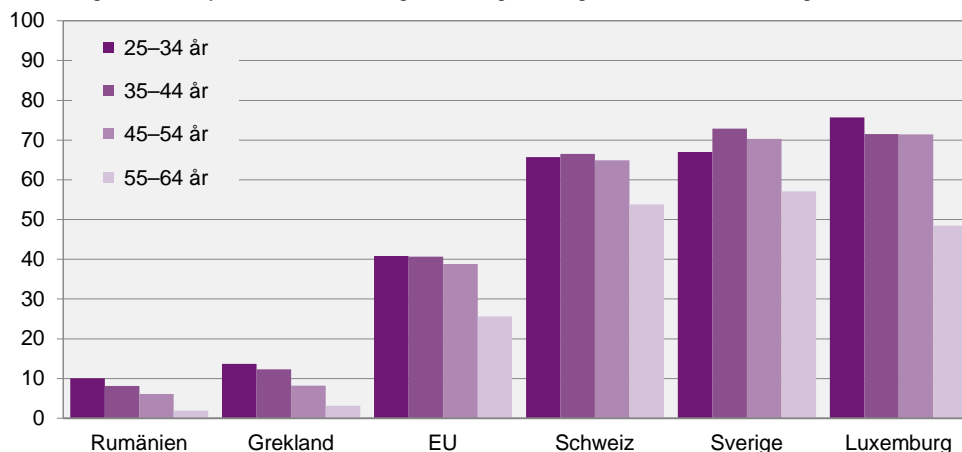
Källa: AES 2011

Inom icke-formell utbildning sjönk inte andelen deltagare med åldern i alla länder på samma sätt som för formell utbildning. Andelen deltagare var snarare ungefär på samma nivå upp till 54 års ålder men sjönk därefter. Det land som hade högst andel deltagare i 35–44 årsgruppen och 55–64 årsgruppen var Sverige.

Figur 1.38.

Deltagare i icke-formell utbildning i EU efter ålder. Andel i procent

EU, Sverige samt de fyra länderna med lägst och högst deltagande bland 25–34-åringarna

Källa: AES 2011

Högutbildade deltog mer i utbildning

Personer med lång utbildning deltog mer än personer med en kortare utbildning. Det gäller för alla länder inom EU. Mönstren skiljer sig dock en del mellan länderna.

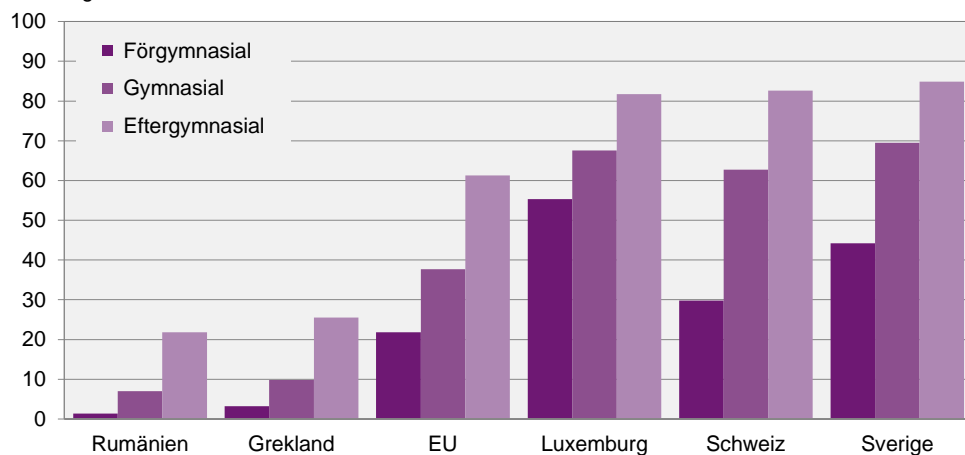
Tittar man på andelen som deltagit i formell utbildning ser mönstret likadant ut med undantag för Portugal. Landet har en högre andel som deltar i formell utbildning bland dem med högst en gymnasial utbildning än dem

med en eftergymnasial utbildning. I ungefär hälften av länderna var deltagandet mycket lågt bland personer med en utbildning på högst förgymnasial nivå.

Figur 1.39.

Deltagare i utbildning i EU efter utbildningsnivå. Andel i procent

EU, Sverige samt de fyra länderna med lägst och högst deltagande bland personer med eftergymnasial utbildning

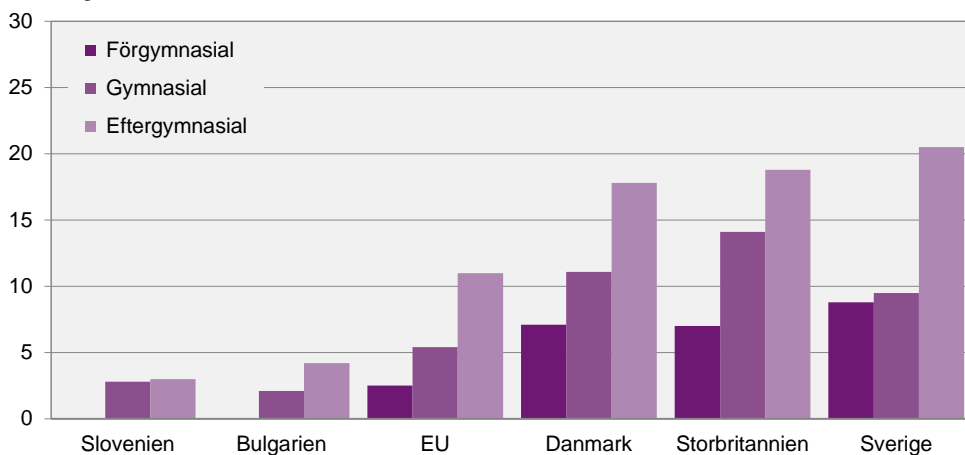

Källa: AES 2011

Figur 1.40.

Deltagare i formell utbildning i EU efter utbildningsnivå. Andel i procent

EU, Sverige samt de fyra länderna med lägst och högst deltagande bland personer med eftergymnasial utbildning

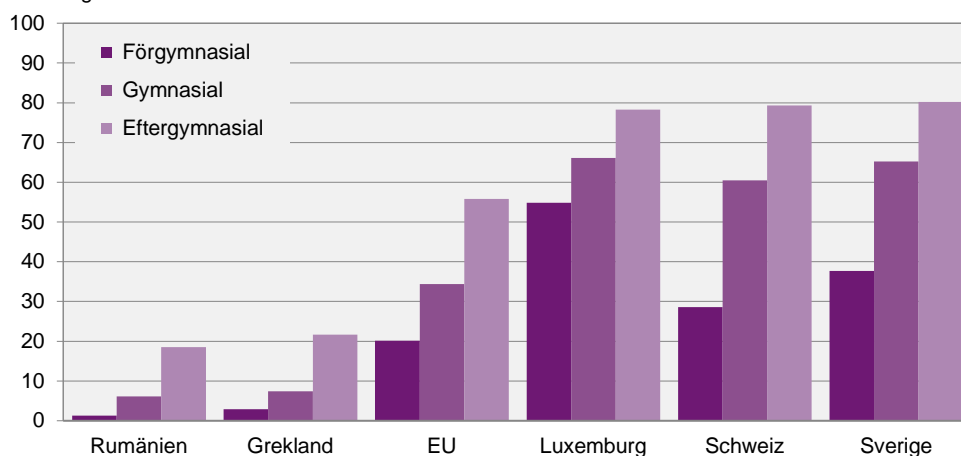

Källa: AES 2011

Not: Där staplar saknas är uppgifterna för osäkra för att presenteras.

Figur 1.41.**Deltagare i icke-formell utbildning i EU efter utbildningsnivå. Andel i procent**

EU, Sverige samt de fyra länderna med lägst och högst deltagande bland personer med eftergymnasial utbildning

Källa: AES 2011

Utbildningsnivå

Förgymnasial nivå – Ingen formell utbildning, ISCED 1, 2, 3c (kortare än två år)

Gymnasial nivå – ISCED 3a, 3b, 3c (två år och längre)

Eftergymnasial nivå – ISCED 4, 5a, 5b, 6

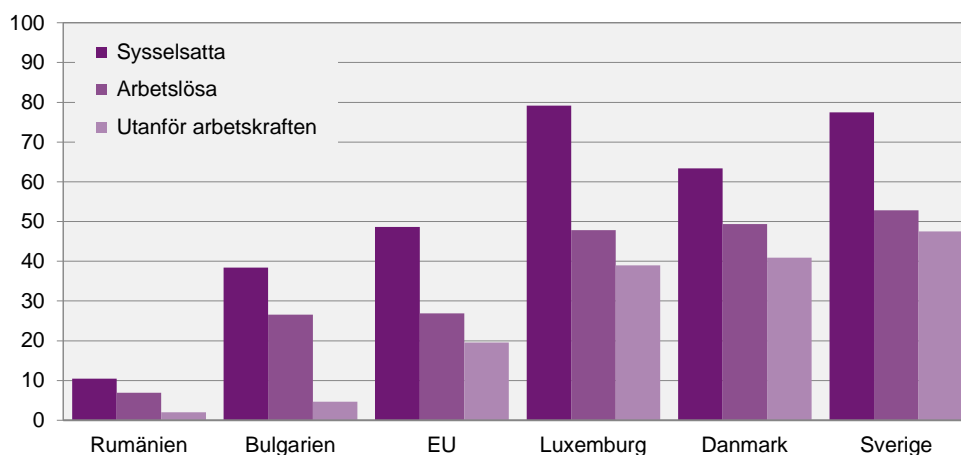
Det kan finnas skillnader mellan ländernas definitioner av hur de klassificerar sina utbildningar enligt ISCED. Det gör att man bör vara försiktig vid jämförelser mellan länderna.

Stora skillnader i deltagandet beroende på arbetsmarknadssituation

De som var sysselsatta på arbetsmarknaden var totalt sett mest deltagande i alla former av utbildning. Det beror på att en stor del av deras lärandeaktivitet var inom personalutbildning.

Figur 1.42.**Deltagare i utbildning i EU efter status på arbetsmarknaden. Andel i procent**

EU, Sverige samt de fyra länderna med lägst och högst deltagande bland de som är utanför arbetskraften

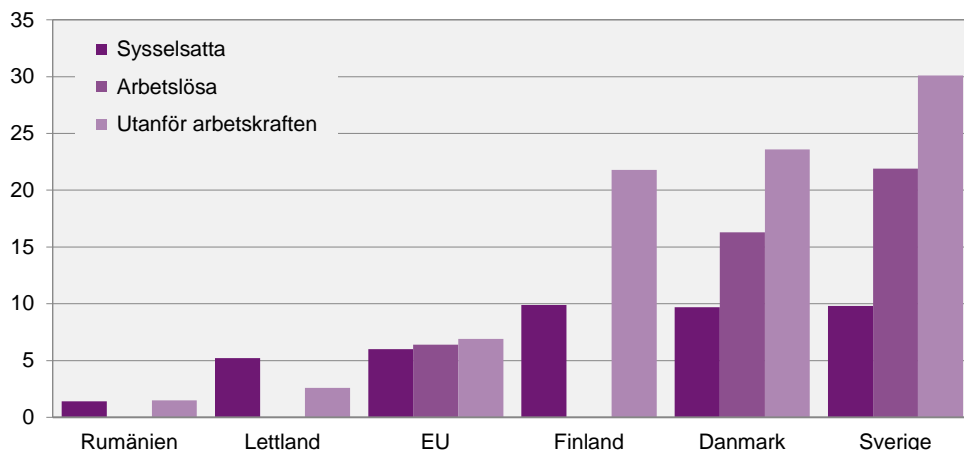

Källa: AES 2011

De som var arbetslösa och de som var utanför arbetskraften deltog något mer än de sysselsatta i formell utbildning, sett till genomsnittet för EU. I Sverige var skillnaden stor och andelen arbetslösa som deltog i formell utbildning var högst inom EU följt av Portugal. Det bör dock noteras att många länder inte kunde visa någon uppgift om andelen av de arbetslösa som deltog i formell utbildning.

Figur 1.43.
Deltagare i formell utbildning i EU efter status på arbetsmarknaden. Andel i procent

EU, Sverige samt de fyra länderna med lägst och högst deltagande bland de som är utanför arbetskraften

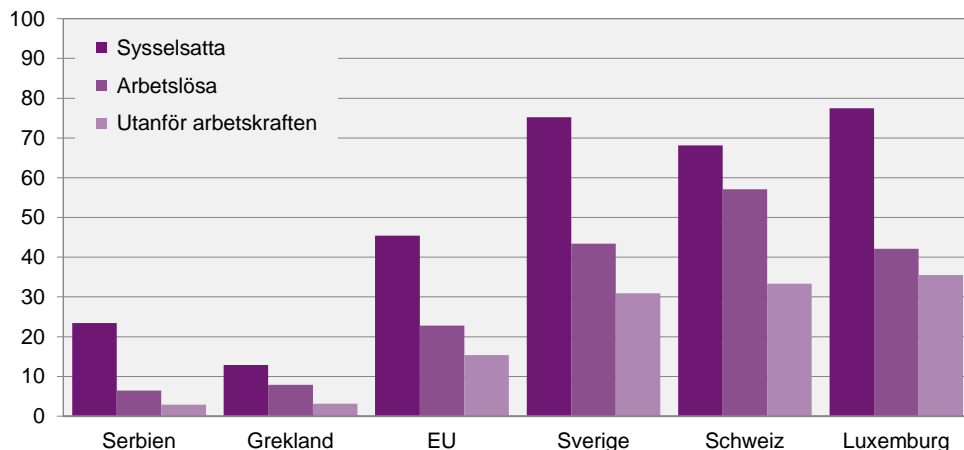
Källa: AES 2011

Not: Där staplar saknas är uppgifterna otillgängliga eller för osäkra för att presenteras.

Ett annat mönster framträdde för deltagandet i icke-formell utbildning – de sysselsatta deltog i större utsträckning än de arbetslösa. En huvudsaklig anledning är att merparten av den omfattande personalutbildningen ingår i icke-formell utbildning.

Figur 1.44.
Deltagare i icke-formell utbildning i EU efter status på arbetsmarknaden. Andel i procent

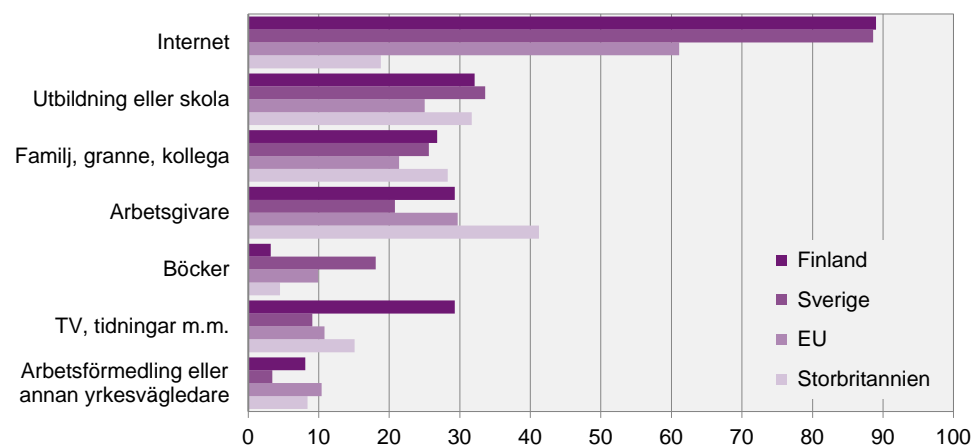
EU, Sverige samt de fyra länderna med lägst och högst deltagande bland de som är utanför arbetskraften

Källa: AES 2011

Internet den vanligaste källan till information om utbildningar

Bland dem som har sökt information om utbildningar är internet den vanligaste källan till information i alla länder inom EU, bortsett från Storbritannien. I Finland, Litauen och Sverige använder sig nio av tio internet som källa till information. I Storbritannien använder sig däremot endast två av tio av internet. Där är vanligare källor för information bland annat arbetsgivare, utbildningsväsendet eller familj och vänner.

Figur 1.45.**Fördelning av källa till information om utbildning. Andel i procent**

Källa: AES 2011

Personalutbildning

Med personalutbildning menas utbildning som helt eller delvis bekostats av arbetsgivare eller bedrivits på betald arbetstid. Kostnader som arbetsgivaren står för kan vara kursavgifter, böcker eller annat studiematerial. Personalutbildning är vanligtvis icke-formell utbildning, men kan också vara formell utbildning. En person kan ha deltagit i flera personalutbildningsaktiviteter under en 12-månadersperiod. Därför är antalet aktiviteter större än antalet personer som deltagit.

Majoriteten av personalutbildningen sker i icke-formell utbildning och därför beskrivs mycket av dessa aktiviteter i detta avsnitt.

Sex av tio deltog i personalutbildning

Nästan 60 procent genomförde minst en personalutbildningsaktivitet. Bland de som var sysselsatta hade 70 procent genomfört minst en personalutbildningsaktivitet. Även arbetslösa och personer utanför arbetskraften hade i viss mån deltagit i personalutbildning. Förklaringen är att de haft arbete under de senaste 12 månaderna men inte vid intervjutillfället.

Det var en högre andel av sysselsatta kvinnor som deltog i personalutbildning än män. 75 procent av de sysselsatta kvinnorna deltog i minst en personalutbildningsaktivitet, jämfört med 67 procent av männen. Både för sysselsatta och ej sysselsatta var det vanligare att personer födda i Sverige deltog i personalutbildning jämfört med utrikes födda.

Ju högre utbildningsnivå en person hade desto vanligare var det med deltagande i personalutbildning. Bland de med förgymnasial utbildning var det endast 34 procent som deltog i personalutbildning jämfört med 72 procent för de med eftergymnasial utbildning.

Figur 2.1.
Deltagande personer i personalutbildning efter kön, ålder, födelseland, utbildningsnivå och huvudsaklig sysselsättning. Andel i procent

	Samtliga	Kvinnor	Män
Samtliga	59	60	58
Ålder			
25–34	57	55	59
35–49	67	69	65
50–64	52	53	51
Födelseland			
Sverige	63	65	62
Annat land	42	42	42
Utbildningsnivå			
Förgymnasial	34	33	35
Gymnasial	57	56	57
Eftergymnasial	72	73	71
Huvudsaklig sysselsättning			
Sysselsatt	70	75	67
Arbetslös	20	14	26
Utanför arbetskraften	11	11	12

Källa: AES 2011

Personalutbildning utgör stor del av icke-formell utbildning

Personalutbildning kan förekomma som både formell och icke-formell utbildning. Av de som deltog i formell eller icke-formell utbildning hade 82 procent deltagit i åtminstone en personalutbildningsaktivitet.

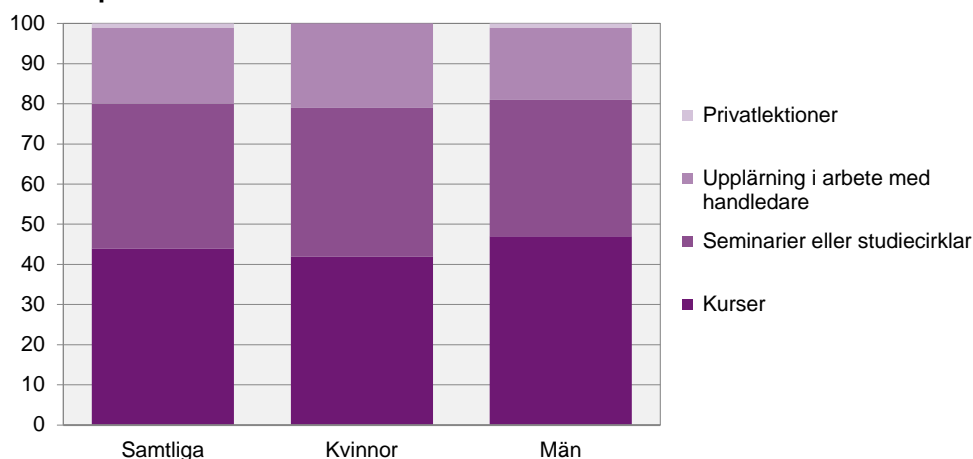
Bland de som deltog i icke-formell utbildning hade 87 procent deltagit i åtminstone en icke-formell personalutbildningsaktivitet. Av samtliga icke-formella utbildningsaktiviteter var nästan 8 miljoner personalutbildning, vilket utgör 78 procent av alla icke-formella utbildningsaktiviteter.

För de som deltagit i personalutbildning hade i genomsnitt 2,8 icke-formella personalutbildningsaktiviteter per person genomförts. Sett till hela befolkningen hade i genomsnitt 1,6 icke-formella personalutbildningsaktiviteter per person genomförts.

Lärrarledda kurser vanligast att delta i

De icke-formella utbildningsaktiviteterna kan delas upp på fyra utbildningstyper. 44 procent av alla personalutbildningsaktiviteter var lärrarledda kurser, 36 procent seminarier eller studiecirklar, 19 procent upplärning i arbete med hjälp av handledare och knappt 1 procent privatlektioner. Det finns inga tydliga skillnader mellan könen och inte heller mellan andra grupper som exempelvis utbildningsnivå eller antal år sedan anställning i huvudsysslan.

Figur 2.2.
Icke-formella personalutbildningsaktiviteter efter utbildningstyp och kön.
Andel i procent

Källa: AES 2011

Bland de icke-formella personalutbildningsaktiviteterna som var lärrarledda kurser eller privatlektioner var 5 procent i form av distansundervisning. Formell utbildning klassas alltid som lärralledd utbildning och undervisningsformen är vanligtvis traditionell, även om det var betydligt mer vanligt med distansundervisning i formell utbildning jämfört med icke-formell utbildning. Ungefär en fjärdedel av de formella personalutbildningsaktiviteterna skedde i form av distansundervisning.

Stor variation på utbildningarnas inriktning

Inriktning mot samhällsvetenskap, juridik, handel, administration är vanligast då 22 procent av alla icke-formella personalutbildningsaktiviteter har den inriktningen. Denna inriktning är vanligast bland utbildningstyperna seminarier och studiecirkelar samt kurser. Även bland utbildningsaktiviteter med inriktning mot hälso- och sjukvård samt social omsorg är seminarier och studiecirkelar den vanligaste utbildningstypen. Utbildningsinriktningarna mot naturvetenskap, matematik och data, tjänster samt allmän arbetsrelaterad utbildning var vanligast bland utbildningsaktiviteter där utbildningstypen varit upplärning i arbete med hjälp av handledare.

SUN2000

En utbildningsnomenklatur som bland annat används för att dela in utbildningar områdesvis. Utöver de tio inriktningar som avser den grävsta nivån i SUN2000 inriktningsmodul används här också en elfte inriktning. Allmän arbetsplatsrelaterad utbildning innehåller personalutbildning som inte passerat in i någon av de övriga tio inriktningarna. Till allmän arbetsplatsrelaterad utbildning räknas introduktionsutbildningar, fackliga utbildningar och utbildning i kvalitetsutveckling.

Figur 2.3.
Icke-formella personalutbildningsaktiviteter efter inriktning och kön. Andel i procent

	Samtliga	Kvinnor	Män
Allmän utbildning	2	3	1
Pedagogik och lärarutbildning	5	9	2
Humaniora och konst	3	4	2
Samhällsvetenskap, juridik, handel, administration	22	22	22
Naturvetenskap, matematik och data	15	13	16
Teknik och tillverkning	8	3	14
Lant- och skogsbruk samt djursjukvård	1	1	1
Hälso- och sjukvård samt social omsorg	15	23	8
Tjänster	15	11	19
Allmän arbetsplatsrelaterad utbildning	13	12	15
Uppgift saknas	1	0	1
Totalt	100	100	100

Källa: AES 2011

Inom utbildningsinriktningarna förekommer det skillnader mellan kvinnor och män. Det var vanligare med kvinnliga deltagare än manliga i personalutbildningsaktiviteter med inriktning mot pedagogik och lärarutbildning och hälso- och sjukvård samt social omsorg. För inriktning mot teknik och tillverkning samt tjänster var det vanligare att män deltog än kvinnor.

Personalutbildning hjälper till bättre arbetsprestationer

De färdigheter eller kunskaper deltagarna förvärvat sig under personalutbildningsaktiviteterna kan ha hjälpt dem på olika sätt. De kan ha lett till ett nytt arbete, andra arbetsuppgifter, befordran i arbetet, bättre arbetsprestationer i nuvarande arbete eller högre lön. De kan också ha hjälp deltagarna av personliga orsaker som inte är arbetsrelaterade samt att det inte förväntades resultat eller att resultaten ännu inte syntes.

Drygt 60 procent av deltagarna har kunnat använda de färdigheter eller kunskaper de förvärvat sig under utbildningsaktiviteten till att utföra sitt arbete bättre. För drygt 40 procent av deltagarna har de hjälpt dem av personliga orsaker, alltså inte arbetsrelaterade. Det var inte lika vanligt att aktiviteten ledde till ett nytt arbete, nya arbetsuppgifter, befordran i arbetet eller högre lön. Ungefär 10 procent av deltagarna hade fått nya arbetsuppgifter till följd av de färdigheter eller kunskaper de förvärvat sig under utbildningsaktiviteten. Motsvarande andel för högre lön var 4 procent, fått ett nytt arbete 2 procent och befordran i arbetet 1 procent. Ungefär 10 procent av deltagarna har inte sett några resultat ännu och 3 procent förväntar sig inga resultat.

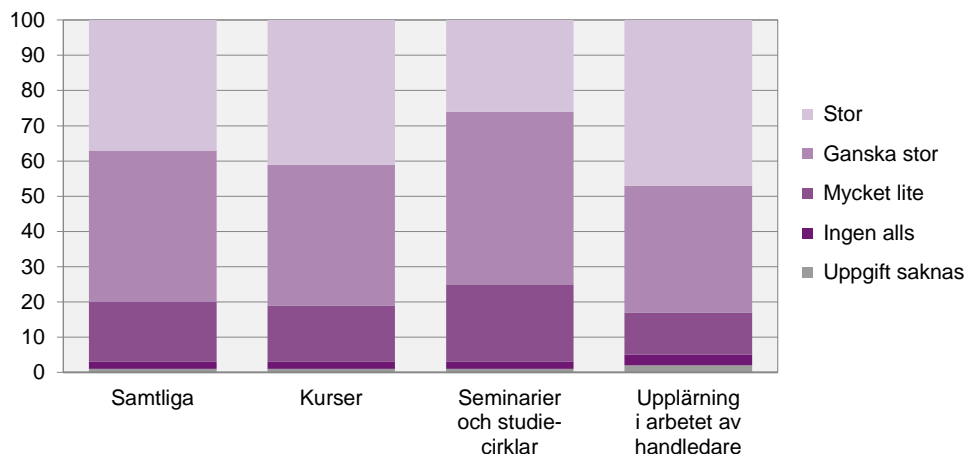
De var något mer vanligt att kurser hjälpte till bättre arbetsprestationer än seminarier och studiecirklar. Det fanns inga skillnader mellan kvinnliga och manliga deltagare med avseende på hur personalutbildningsaktiviteten hjälpt deltagaren.

Stor användning av förvärvade kunskaper

De allra flesta icke-formella personalutbildningsaktiviteter, nästan 80 procent, har lett till att deltagarna haft stor eller ganska stor användning av de förvärvade färdigheterna eller kunskaperna. Det finns inga tydliga skillnader mellan kvinnliga och manliga deltagare.

För lärarledda kurser, som utgör 44 procent av alla icke-formella personalutbildningsaktiviteter, finns inga tydliga skillnader avseende utbildningens användningsgrad i jämförelse med samtliga utbildningsaktiviteter. Utbildningstypen seminarier och studiecirklar utgör 36 procent av alla icke-formella personalutbildningsaktiviteter. Där är det framförallt mindre vanligt att deltagaren haft stor nytta av de färdigheter eller kunskaper de förvärvade under aktiviteten, då endast 26 procent uppgett det. För utbildningstypen upplärning i arbete av handledare, som utgör 19 procent av alla icke-formella personalutbildningsaktiviteter, har nästan hälften av deltagarna haft stor användning av de färdigheter eller kunskaper de förvärvade under aktiviteten. Privatlektioner utgör knappt 1 procent av alla icke-formella personalutbildningsaktiviteter. Det är för liten andel för att kunna redovisa till vilken grad de gjort nytta.

Figur 2.4.
Grad av användning/nytta av icke-formella personalutbildningsaktiviteter efter utbildningstyp. Andel i procent

Källa: AES 2011

Arbetsgivaren vanligaste anordnaren

Ungefär 38 procent av de icke-formella personalutbildningsaktiviteterna anordnas av arbetsgivaren eller det egna företaget, som är den vanligaste anordnaren. Andra företag står för 26 procent av de icke-formella personalutbildningsaktiviteterna.

Ju större arbetsplats utifrån antal anställda, desto vanligare var det att arbetsgivaren stod som anordnare för de icke-formella utbildningsaktiviteterna. För de största arbetsplatserna med fler än 250 anställda, var det 48 procent av de icke-formella personalutbildningsaktiviteterna som anordnades av arbetsgivaren. Därför var det också vanligast i offentlig förvaltning samt vård och omsorg då antalet anställda ofta är över 250 i dessa näringsgrenar.

En formell utbildningsinstitution som anordnare för icke-formella personalutbildningsaktiviteter var vanligare för kvinnliga deltagare än för manliga och vanligare för högutbildade än lågutbildade.

Utbildningsanordnare

Utbildningsanordnare grupperas i undersökningen på 10 kategorier:

- **Formell utbildningsinstitution:** Universitet/högskola, kommunal vuxenutbildning, folkhögskola
- **Icke formell utbildningsinstitution:** Studieförbund, Lernia, privat utbildningsföretag
- **Arbetsgivare** eller det egna företaget
- **Annat företag**
- **Arbetsgivarorganisation** eller **branschorganisation:** En arbetsgivarorganisation är en sammanslutning av arbetsgivare. En branschorganisation är en intresseförening i en bransch
- **Fackförening** eller **fackförbund:** En fackförening är en arbetstagarorganisation med arbetstagare från en yrkeskår eller arbetsplats. Ett fackförbund utgör alla fackföreningar inom en bransch
- **Organisation utan vinstsyfte:** Ideell förening, välgörenhetsorganisation, politiskt parti
- **Privatperson**
- **Kommuner, myndighet** samt bibliotek, muséer
- **Övriga**

Figur 2.5.
Icke-formella personalutbildningsaktiviteter efter anordnare, kön och arbetsställets storlek. Andel i procent

	Formell utbildningsinstitution	Icke formell utbildningsinstitution	Arbetsgivare	Andra företag	Arbetsgivarorganisation	Fackförening	Organisation utan vinstsyfte	Privatperson	Kommun, myndighet	Övriga	Uppgift saknas
Samtliga	7	8	38	26	4	1	2	1	8	3	1
Kön											
Kvinnor	10	9	37	22	4	1	1	2	10	3	1
Män	5	8	39	30	5	1	2	1	6	3	1
Arbetsställets storlek											
1 till 10 personer	8	8	33	29	5	1	1	2	10	2	1
11 till 19 personer	10	9	32	26	7	8	6	1
20 till 49 personer	5	10	37	23	4	2	2	1	12	2	1
50 till 249 personer	10	7	36	25	4	2	2	..	8	4	1
250 personer eller fler	6	8	48	26	3	..	1	1	4	2	1

Not. Statistikvärden som är för osäkra att redovisas eller grundas på färre än 3 observationer har ersatts med (..).

Källa: AES 2011

De flesta utbildningarna leder inte till utbildningsbevis

70 procent av de icke-formella personalutbildningsaktiviteterna ledde inte till något utbildningsbevis. Ungefär 12 procent av utbildningsaktiviteterna ledde till utbildningsbevis som krävdes av arbetsgivare, yrkesorganisation eller enligt lag för arbetsuppgifterna.

Utbildningsbevis var vanligare i personalutbildningsaktiviteter som män deltog i än som kvinnor deltog i. För deltagare som hade arbete var kravet på utbildningsbevis vanligast i näringsgrenarna jord-, skogsbruk och fiske, byggindustri samt tillverkningsindustri. Inom dessa näringsgrenar förekommer ofta fordon och maskiner som arbetsredskap, som ofta kräver någon form av utbildningsbevis.

Figur 2.6.
Icke-formella personalutbildningsaktiviteter som ledde till ett utbildningsbevis efter kön, huvudsaklig sysselsättning och näringsgren.
Andel i procent

	Ledde till utbildningsbevis och krävdes av arbetsgivare, yrkesorganisation eller enligt lag för arbetsuppgifterna	Ledde till utbildningsbevis men krävdes inte av arbetsgivare, yrkesorganisation eller enligt lag för arbetsuppgifterna	Ledde inte till utbildningsbevis	Uppgift saknas
Samtliga	12	17	70	1
Kön				
Kvinnor	9	15	75	1
Män	16	19	65	0
Huvudsaklig sysselsättning				
Sysselsatt	12	17	70	1
Arbetslös	12	..	80	2
Utanför arbetskraften	11	8	81	0
Näringsgren (endast sysselsatta)				
Jordbruk, skogsbruk och fiske	31	..	50	12
Utvinning av mineral; tillverkning	21	21	58	0
Byggindustri; energi, värme; vatten; renhållning	25	21	54	0
Handel, hotell- och restaurang och kommunikationer	12	24	63	1
Finansiell verksamhet, företagstjänster	14	19	67	0
Utbildning och forskning	7	9	83	1
Vård och omsorg	10	18	72	0
Personliga och kulturella tjänster, hotell & restaurang	6	11	84	0
Offentlig verksamhet och försvar	10	12	78	0

Not. Statistikvärden som är för osäkra att redovisas eller grundas på färre än 3 observationer har ersatts med (..).

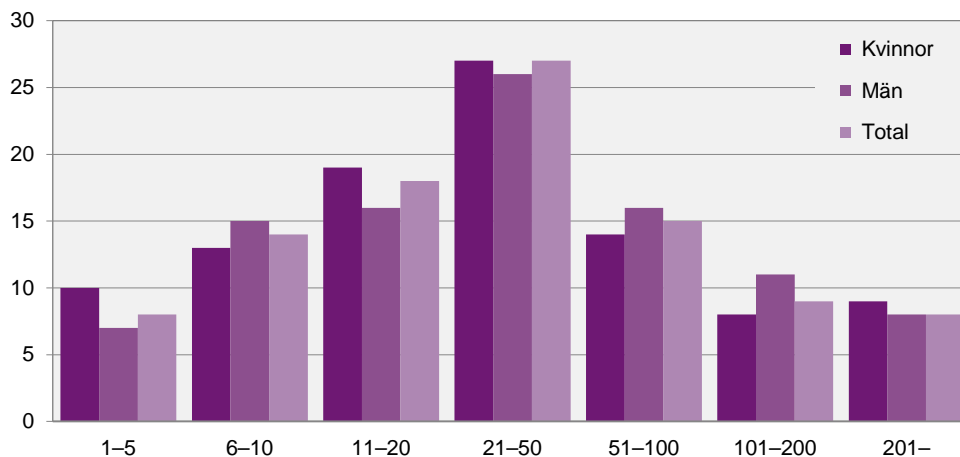
Källa: AES 2011

Personer med eftergymnasial utbildningsnivå deltog i större utsträckning än personer med gymnasial utbildningsnivå i icke-formella personalutbildningsaktiviteter som inte ledde till utbildningsbevis, 75 respektive 62 procent. Personer med förgymnasial utbildningsnivå skiljer sig inte tydligt mot någon av de båda andra grupperna då 67 procent av deras utbildningsaktiviteter inte ledde till utbildningsbevis.

Deltagande personers undervisningstimmar i personalutbildning

Två tredjedelar av alla personer som deltagit i personalutbildning hade högst 50 undervisningstimmar. 39 procent av de med eftergymnasial utbildningsnivå hade mer än 50 undervisningstimmar. Det var drygt 10 procentenheter mer än för övriga. Det var en högre andel personer med deltidsarbete som hade under 10 undervisningstimmar än personer med heltidsarbete. Kön, ålder eller hur länge man varit anställd verkar inte påverka antalet undervisningstimmar i personalutbildning.

Figur 2.7.
Deltagare i personalutbildning efter antal undervisningstimmar och kön.
Andel i procent

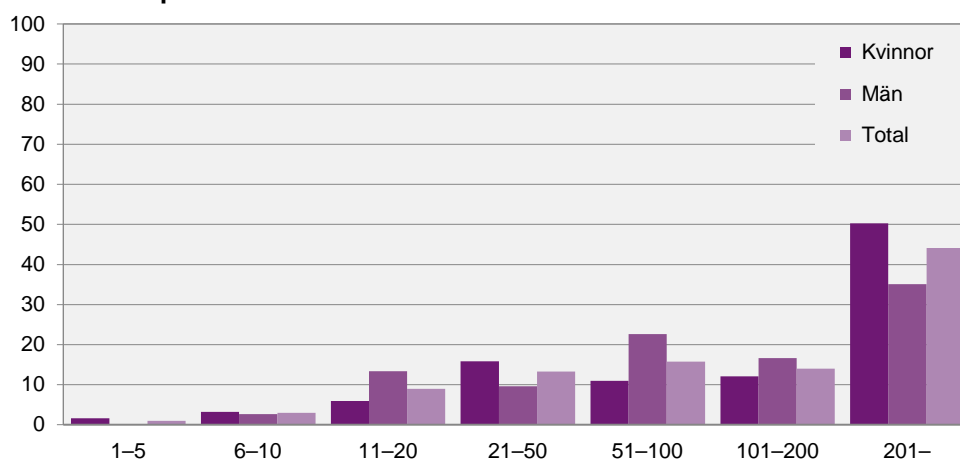

Källa: AES 2011

De flesta personer som deltagit i formell personalutbildning hade också deltagit i icke-formell personalutbildning. I de två följande diagrammen är undervisningstimmarna separerade för formell och icke-formell personalutbildning.

Deltagare i formell personalutbildning hade fler undervisningstimmar än deltagare i icke-formell personalutbildning. Hälften av kvinnorna och en dryg tredjedel av männen som deltog i formell personalutbildning hade minst 200 undervisningstimmar inom formell personalutbildning. Endast en fjärdedel av personerna som deltagit i formell personalutbildning hade högst 50 undervisningstimmar.

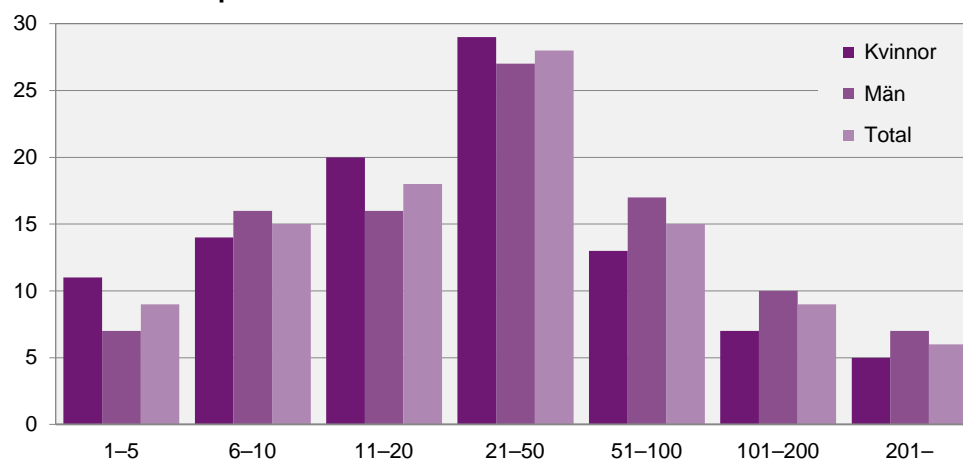
Figur 2.8.
Deltagare i formell personalutbildning efter antal undervisningstimmar och kön. Andel i procent

Källa: AES 2011

Eftersom icke-formell personalutbildning (figur 2.9) utgör den största delen av all personalutbildning (figur 2.7) liknar fördelningarna över utbildningstimmar varandra.

Figur 2.9.
Deltagare i icke-formell personalutbildning efter antal undervisningstimmar
och kön. Andel i procent

Källa: AES 2011

Icke-formell utbildning på fritiden

Med icke-formell utbildning på fritiden menas utbildning som är organiserad vid sidan av det reguljära utbildningsväsendet, som helt bekostats på egen hand och inte bedrivits på betald arbetstid. Denna utbildningstyp avser alltså den icke-formella utbildning som inte räknas som personalutbildning. En person kan ha deltagit i flera icke-formella utbildningsaktiviteter på fritiden under en 12-månadersperiod. Därför är antalet aktiviteter större än antalet personer som deltagit.

Kvinnor deltar mer i icke-formell utbildning på fritiden

Det var vanligare att kvinnor deltog i icke-formell utbildning på fritiden än män. Det gäller för alla grupper som redovisas i figur 3.1. Skillnaden mellan kvinnor och mäns deltagande i icke-formell utbildning på fritiden var stor bland personer yngre än 50 år, personer födda i Sverige, personer med eftergymnasial utbildning samt sysselsatta personer. Skillnaden mellan könen var inte lika stor bland personer i åldern 50–64 år, personer födda utomlands samt personer som stod utanför arbetskraften.

Figur 3.1.
Deltagande personer i icke-formell utbildning på fritiden efter kön, ålder, födelseland, utbildningsnivå och huvudsaklig sysselsättning. Andel i procent

	Samtliga	Kvinnor	Män
Samtliga	24	27	21
Ålder			
25–34	28	32	24
35–49	24	28	21
50–64	21	22	19
Födelseland			
Sverige	26	29	22
Annat land	17	18	16
Utbildningsnivå			
Förgymnasial	14	15	13
Gymnasial	21	23	20
Eftergymnasial	30	34	26
Huvudsaklig sysselsättning			
Sysselsatt	23	27	20
Arbetslös	31	34	29
Utanför arbetskraften	25	26	24

Källa: AES 2011

Ungefär var femte icke-formell utbildningsaktivitet sker på fritiden

Av samtliga icke-formella utbildningsaktiviteter var 22 procent på fritiden, vilket motsvarar ungefär 2,3 miljoner utbildningsaktiviteter. Även fast de genomfördes helt på fritiden var nästan var fjärde utbildningsaktivitet i huvudsak arbetsrelaterad.

Fördelningen på utbildningstyper skiljer sig mellan icke-formell utbildning som sker på fritiden och personalutbildning. När det gäller icke-formell utbildning som sker på fritiden finns inte upplärning i arbete med hjälp av handledare med, eftersom den utbildningstypen förutsätts vara på arbetstid och därmed räknas som personalutbildning. Däremot var nästan all utbildning i form av privatlektioner icke-formell utbildning på fritiden och utgjorde 10 procent av dessa aktiviteter. 54 procent av icke-formella utbildningsaktiviteter på fritiden var i form av kurser och 36 procent seminarier och studiecirkel.

Inriktning mot tjänster vanligast

Andelen aktiviteter efter inriktning skiljer sig en hel del mellan personalutbildning och icke-formell utbildning på fritiden. Inriktning mot tjänster är vanligast i icke-formell utbildning på fritiden men det var nästan lika vanligt med inriktning mot humaniora och konst. Dessa båda inriktningar stod för ungefär hälften av alla icke-formella utbildningsaktiviteter på fritiden. Utbildningsaktiviteter med inriktning mot tjänster innehöll främst idrott och friskvård men även utbildning avseende transport, hårvård, skönhetsvård och skyddsutbildningar var vanligt. Utbildningsaktiviteter med inriktning mot humaniora och konst omfattade främst musik, dans och teater men också utbildning i konsthantverk, språk, historia samt medieproduktion förekom.

Figur 3.2.
Icke-formella aktiviteter på fritiden efter inriktning och kön. Andel i procent

	Samtliga	Kvinnor	Män
Allmän utbildning	6	7	6
Pedagogik och lärarutbildning	2	..	2
Humaniora och konst	23	22	23
Samhällsvetenskap, juridik, handel, administration	17	19	14
Naturvetenskap, matematik och data	4	3	5
Teknik och tillverkning	2	1	3
Lant- och skogsbruk samt djursjukvård	6	7	4
Hälsa- och sjukvård samt social omsorg	11	13	8
Tjänster	26	23	32
Allmän arbetsplatsrelaterad utbildning	2	1	4
Uppgift saknas	1	1	0

Not. Statistikvärden som är för osäkra att redovisas eller grundas på färre än 3 observationer har ersatts med (..).

Källa: AES 2011

Användning av förvärvade kunskaper

Det var en hög andel av de icke-formella utbildningsaktiviteterna som genomförts på fritiden som deltagarna fått användning av, nästan lika hög som för personalutbildningsaktiviteterna. 73 procent av de icke-formella utbildningsaktiviteterna som genomförts på fritiden har lett till att deltagarna haft stor eller ganska stor användning av de färdigheter eller kunskaper de förvärvade under aktiviteten. Det finns inga tydliga skillnader mellan kvinnliga och manliga deltagare.

För lärarledda kurser finns inga tydliga skillnader i jämförelse med samtliga utbildningsaktiviteter på fritiden. När det gäller utbildningstypen seminarier och studiecirkel var det framförallt mindre vanligt att delta-

garen haft stor nytta av de färdigheter eller kunskaper de förvärvade under aktiviteten, endast 24 procent av deltagarna jämfört med 34 procent för all icke-formell utbildning på fritiden. För privatlektioner har användningen varit störst då 85 procent av aktiviteterna gav deltagaren stor eller ganska stor användning av de färdigheter eller kunskaper de förvärvade under aktiviteten.

Nytta med icke-formell utbildning på fritiden

Precis som för personalutbildningsaktiviteter kan de färdigheter eller kunskaper deltagarna förvärvat under icke-formella utbildningsaktiviteter som bedrivits på fritiden ha hjälpt dem på olika sätt. Det var inte lika vanligt att icke-formella utbildningsaktiviteter som bedrivits på fritiden bidragit till att deltagarna utfört sitt arbete bättre, jämfört med personalutbildningsaktiviteter. Bara 17 procent av deltagarna ansåg det. Det faller sig naturligt eftersom endast en fjärdedel av de icke-formella utbildningsaktiviteterna på fritiden i huvudsak var arbetsrelaterade. Istället har drygt 70 procent av deltagarna haft hjälp av de färdigheter eller kunskaper de förvärvat sig under utbildningsaktiviteten av personliga orsaker, som inte var arbetsrelaterade. Det var inte alls vanligt att aktiviteten ledde till ett nytt arbete, andra arbetsuppgifter, befordran i arbetet eller högre lön. Ungefär 11 procent av deltagarna hade inte sett några resultat ännu och 3 procent förväntade sig inga resultat.

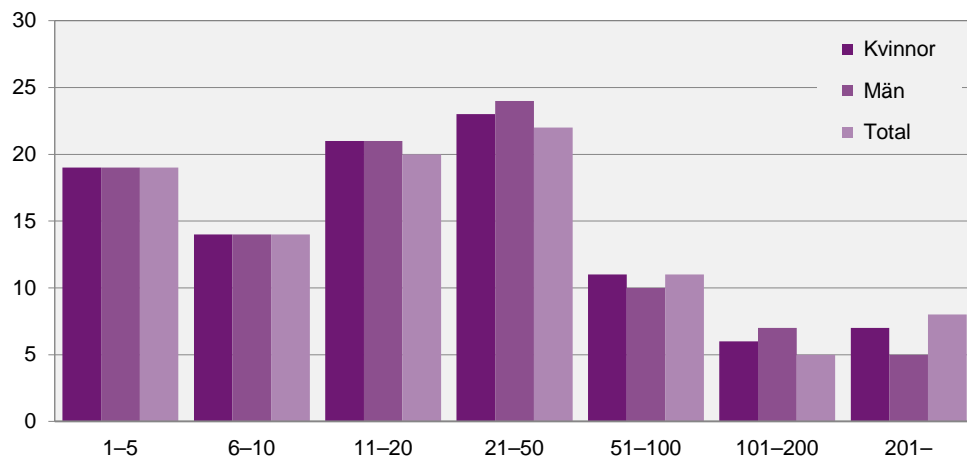
Många olika anordnare

Nästan var fjärde icke-formell utbildningsaktivitet på fritiden anordnades av andra företag än arbetsgivaren eller det egna företaget. Det var den vanligaste typen av anordnare. Näst vanligast var icke-formella utbildningsinstitutioner, såsom studieförbund och privata utbildningsföretag. Det var ungefär lika vanligt att aktiviteterna anordnades av formell utbildningsinstitution, kommun eller myndighet, organisation utan vinstsyfte och privatpersoner, ungefär 10 procent vardera. Det var mycket ovanligt att arbetsgivare, arbetsgivarorganisationer eller fackföreningar anordnade icke-formella utbildningsaktiviteter som bedrevs på fritiden.

Deltagande personers undervisningstimmar i icke-formell utbildning på fritiden

De flesta deltagande personer har få utbildningstimmar i icke-formell utbildning på fritiden. 75 procent har högst 5 utbildningstimmar varav 19 procent har högst 5 utbildningstimmar. Jämfört med personalutbildningstimmar är det främst gruppen med högst 5 utbildningstimmar som skiljer då det är betydligt vanligare med få undervisningstimmar i icke-formell utbildning på fritiden.

Figur 3.3.
Deltagare i icke-formell utbildning på fritiden efter antal undervisningstimmar och kön. Andel i procent

Källa: AES 2011

De som inte deltar i utbildning

Oftast beskrivs de personer som deltar i utbildning av olika slag. Mer sällan tittar man på dem som inte deltar i utbildning. Flertalet av de som inte deltar vill heller inte delta, medan en del skulle vilja delta i utbildning men inte gör det av olika anledningar. För många har det att göra med att arbete och familj tar mycket tid. De hinner därmed inte delta i utbildning även om de gärna skulle vilja.

Avsnittet fokuserar också på de som varken har ett arbete eller deltar i någon form av utbildning och vilka hinder för att delta i utbildning som finns för den gruppen.

Vilka är det som inte deltar i utbildning?

Nästan hälften av Sveriges vuxna befolkning, 45 procent, deltog i formell eller icke-formell utbildning och är dessutom nöjda med hur mycket de deltog. En dryg fjärdedel av befolkningen, 27 procent, deltog i utbildning men ville delta mer än de gjorde. Det finns också en grupp på 7 procent som inte deltog i någon utbildning men som skulle vilja delta.

Figur 4.1.

Deltagande/Ej deltagande i formell eller icke-formell utbildning efter vilja att delta i utbildning. Andel i procent

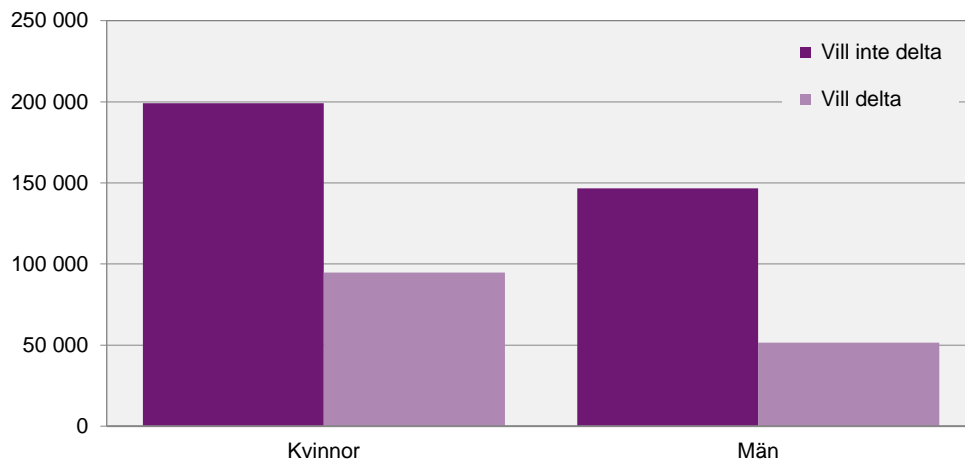
	Arbetar eller studerar som huvudsaklig sysselsättning	Varken i arbete eller studier som huvudsaklig sysselsättning	Totalt
Deltar i utbildning			
och ville inte delta mer men ville delta mer	50	20	45
	29	16	27
Deltar ej i utbildning			
och ville inte delta men ville delta	16	45	21
	5	19	7
Totalt	100	100	100
Andel av befolkningen	84	16	100

Källa: AES 2011

En av tio varken arbetar eller studerar

Den grupp som inte har arbete eller studier som huvudsaklig sysselsättning men heller inte deltar i någon form av utbildning – inte ens kortare kurser på fritiden – består av ungefär 10 procent av Sveriges befolkning. Det motsvarar runt 500 000 personer. Antalet kvinnor är fler än män i den här gruppen. Kvinnorna har även en något större andel som skulle vilja delta i utbildning.

Figur 4.2.
Personer som varken har arbete eller studier som huvudsaklig sysselsättning efter kön och vilja att delta i utbildning. Antal

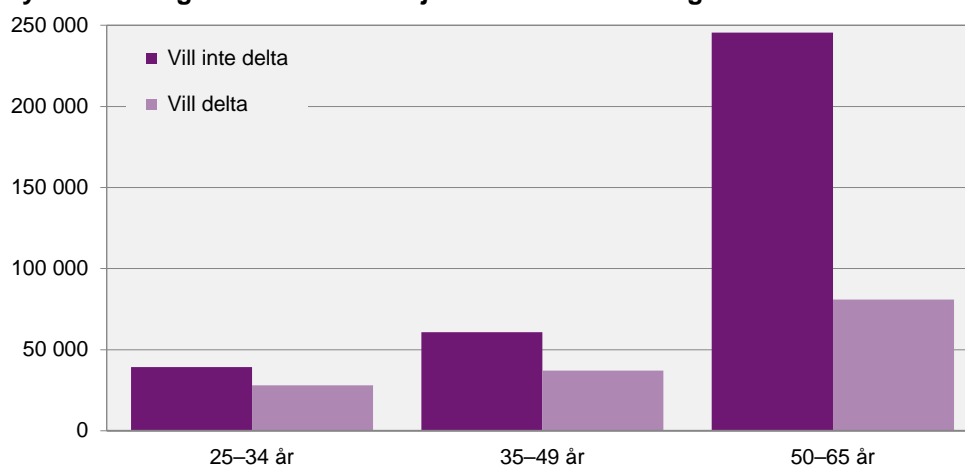

Källa: AES 2011

Ålder

I gruppen som varken arbetar eller studerar är en övervägande majoritet i den äldre åldersgruppen, drygt 325 000 personer, vilket motsvarar 66 procent av gruppen. Det kan jämföras med att andelen 50–65-åringar i den vuxna befolkningen är 36 procent. De flesta i den här åldersgruppen vill inte delta i någon form av utbildning. De två yngre åldersgrupperna är mycket färre till antalet, men där skulle en större andel vilja delta i utbildning.

Figur 4.3.
Personer som varken har arbete eller studier som huvudsaklig sysselsättning efter ålder och vilja att delta i utbildning. Antal

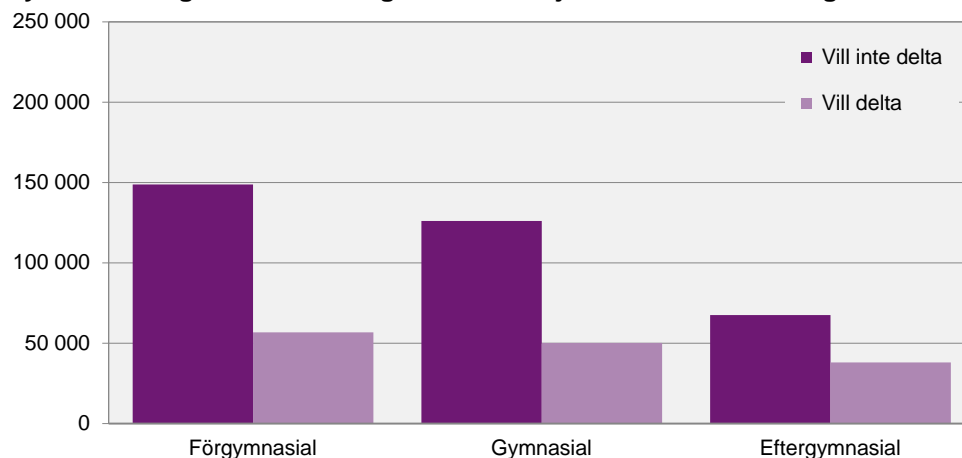
Källa: AES 2011

Utbildningsnivå

Bland dem som varken arbetar eller studerar har de allra flesta enbart en tidigare förgymnasial utbildning. Antalet som har en tidigare eftergymnasial utbildning är ganska få. Skillnaden mellan de som vill delta och inte vill delta i utbildning var som störst bland dem med en förgymnasial utbildning och som minst för dem med en eftergymnasial utbildning.

Det kan vara intressant att titta på fördelningen av utbildningsnivå för respektive åldersgrupp inom den grupp som varken arbetar eller studerar. Då ser man att andelen med enbart en förgymnasial utbildning dominerar. Andelen med en förgymnasial utbildning ligger runt 40 procent inom alla åldersgrupper. Motsvarande andel för hela befolkningen ligger på omkring 13 procent för personer under 50 år och på 26 procent för personer över 50 år. För hela befolkningen dominerar andelen med eftergymnasial utbildning inom alla åldersgrupper.

Figur 4.4.
Personer som varken har arbete eller studier som huvudsaklig sysselsättning efter utbildningsnivå och vilja att delta i utbildning. Antal

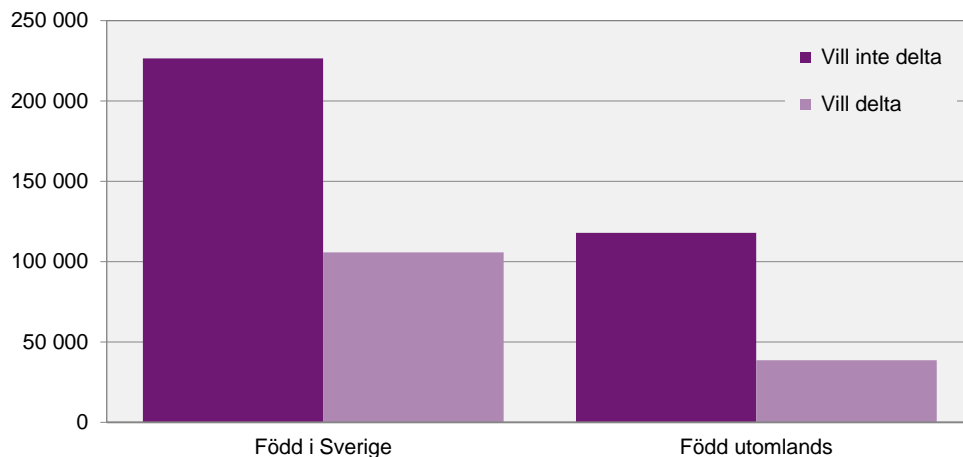
Källa: AES 2011

Födelseland

I gruppen som varken arbetar eller studerar är mer än 150 000 födda utomlands vilket motsvarar en andel på 32 procent. Detta kan jämföras med andelen utrikes födda i hela den vuxna befolkningen som är 20 procent. Fördelningen mellan andelen som är födda i Sverige och utomlands skiljer sig däremot åt när man tittar på respektive åldersgrupp. I den yngsta åldersgruppen är andelen födda utomlands 48 procent och för personer i den äldsta åldersgruppen är andelen 26 procent.

Bland utrikes födda som varken arbetar eller studerar är det en mindre andel, 25 procent, som vill delta i utbildning jämfört med födda i Sverige som varken arbetar eller studerar där 32 procent vill delta i utbildning.

Figur 4.5.
Personer som varken har arbete eller studier som huvudsaklig sysselsättning efter födelseland och vilja att delta i utbildning. Antal

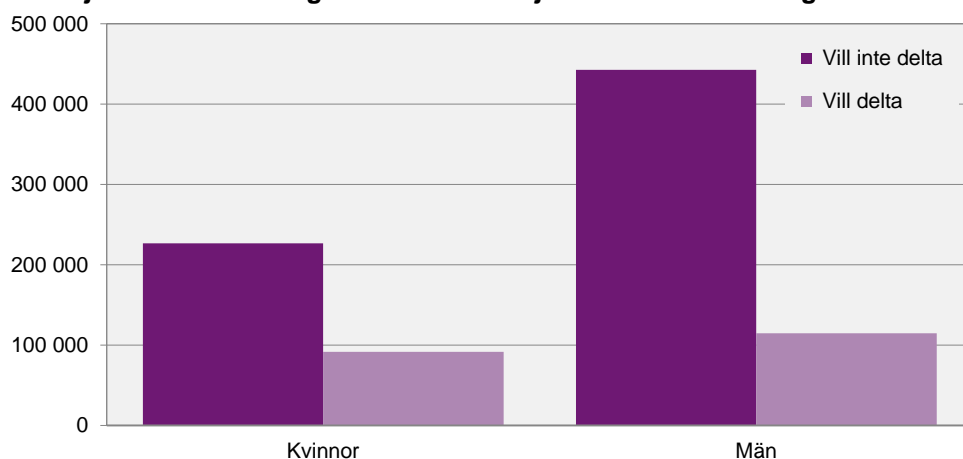

Källa: AES 2011

Nästan två av tio av de med arbete eller studier som huvudsaklig sysselsättning deltar inte i utbildning

Gruppen som arbetar eller studerar som huvudsaklig sysselsättning men som inte deltagit i någon formell eller icke-formell utbildning består av ungefär 18 procent av den vuxna befolkningen, vilket motsvarar runt 875 000 personer. Männerna är fler men kvinnorna har en högre andel som skulle vilja delta i någon form av utbildning.

Figur 4.6.
Personer som har arbete eller studier som huvudsaklig sysselsättning men som ej deltar i utbildning efter kön och vilja att delta i utbildning. Antal

Källa: AES 2011

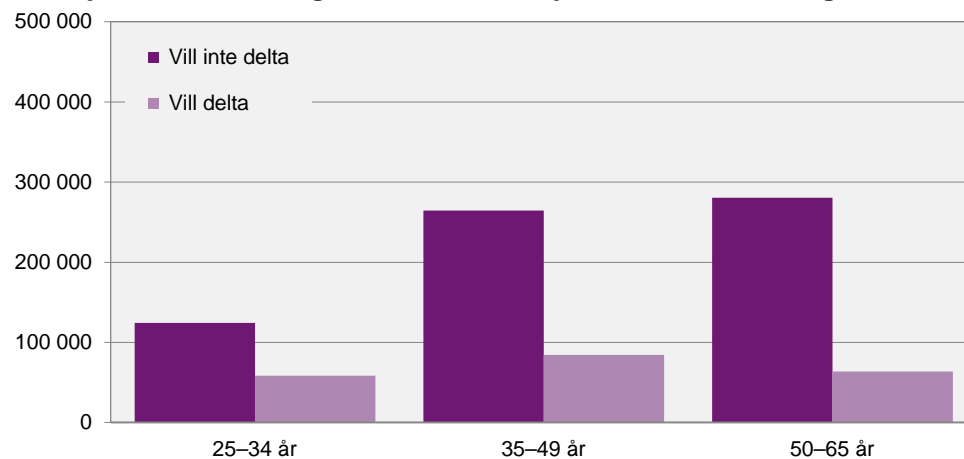
Ålder

I gruppen som arbetar eller studerar, men inte deltar i utbildning, är de allra flesta 35 år eller äldre. Ungefär två av tio av dem vill delta i utbildning, till skillnad mot den yngsta åldersgruppen där nästan hälften vill delta i utbildning. Det är en stor skillnad på åldersprofilen på den här gruppen och på den tidigare beskrivna gruppen som varken har arbete eller studier som huvudsaklig sysselsättning. I den här gruppen är de

yngre och liknar den fördelning på ålder som hela Sveriges vuxna befolkning har.

Figur 4.7.

Personer som har arbete eller studier som huvudsaklig sysselsättning men som ej deltar i utbildning efter ålder och vilja att delta i utbildning. Antal

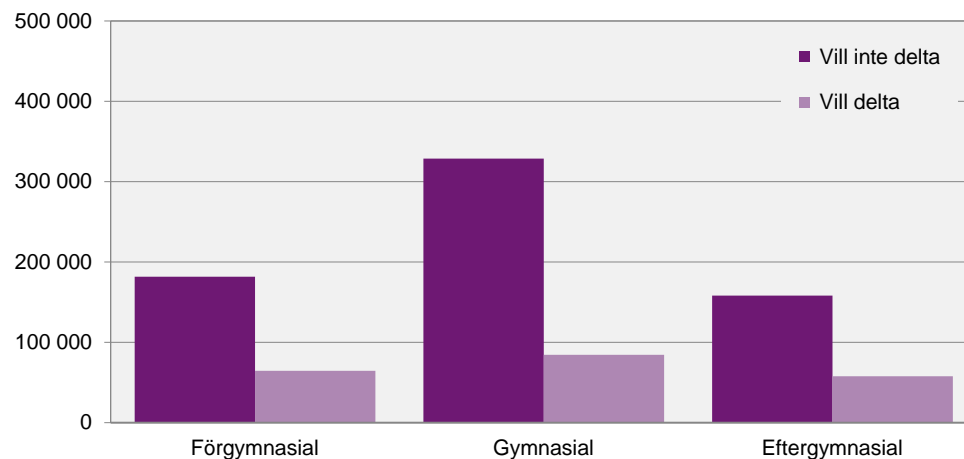
Källa: AES 2011

Utbildningsnivå

Totalt sett har de flesta i gruppen som arbetar eller studerar som huvudsaklig sysselsättning men som inte deltar i utbildning högst en gymnasial utbildning. Andelen som vill delta i utbildning är också lägst bland dem med en gymnasial utbildning. I de övriga grupperna är andelen som vill delta i en utbildning något högre.

Figur 4.8.

Personer som har arbete eller studier som huvudsaklig sysselsättning men som ej deltar i utbildning efter utbildningsnivå och vilja att delta i utbildning. Antal

Källa: AES 2011

Födelseland

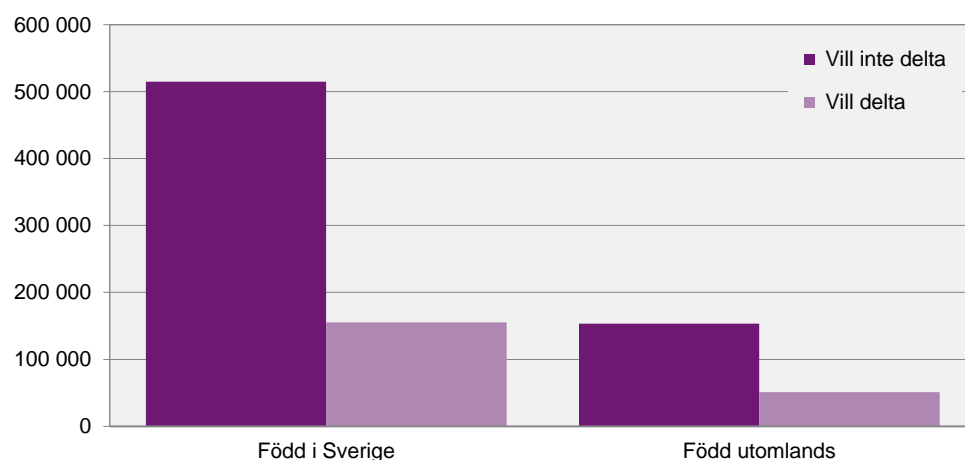
Antalet personer som är födda i Sverige är fler än personer födda utomlands men så är det också totalt sett i befolkningen. I gruppen som arbetar eller studerar men inte deltar i utbildning står de som är födda utomlands för 23 procent. Det är bara marginellt högre andel än för befolkningen i stort.

Sett till andelen som vill delta i någon formell eller icke-formell utbildning har det ingen särskild betydelse i den här gruppen om personen är född i Sverige eller utomlands. Andelen som vill delta i någon utbildning är lika stor.

Figur 4.9.

Personer som har arbete eller studier som huvudsaklig sysselsättning men som ej deltar i utbildning efter födelseland och vilja att delta i utbildning.

Antal

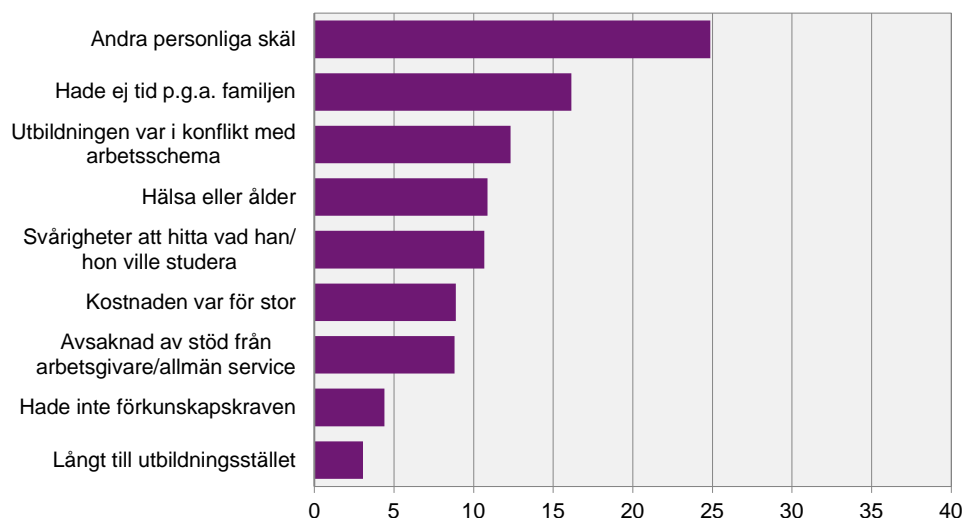

Källa: AES 2011

Hinder att delta i utbildning

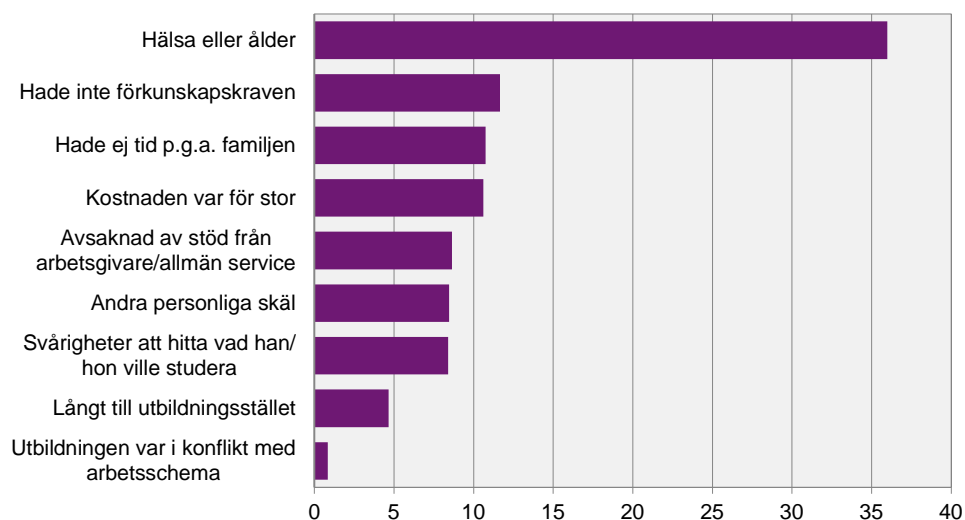
För dem som inte deltog i någon utbildningsaktivitet men ändå ville göra det kan det vara intressant att få en bild av det som upplevdes som det största hindret till att delta. De allra flesta uppgav personliga skäl eller familjeskäl som det främsta hindret till att inte delta i någon formell eller icke-formell utbildning trots att de ville delta i utbildning.

Figur 4.10.
Personer som inte deltar i någon utbildningsaktivitet men som vill delta fördelat efter det främsta hindret för deltagande. Andel i procent

Bland personer som inte deltog i någon utbildningsaktivitet men ville delta och inte har arbete eller studier som huvudsaklig sysselsättning var det främsta hindret till att delta i utbildning hälsa och ålder. Det stämmer väl överens med att åldern för den här gruppen var ganska hög.

Figur 4.11.
Personer som inte deltar i någon utbildningsaktivitet men som vill delta och varken har arbete eller studier som huvudsaklig sysselsättning fördelat efter främsta hindret för deltagande. Andel i procent

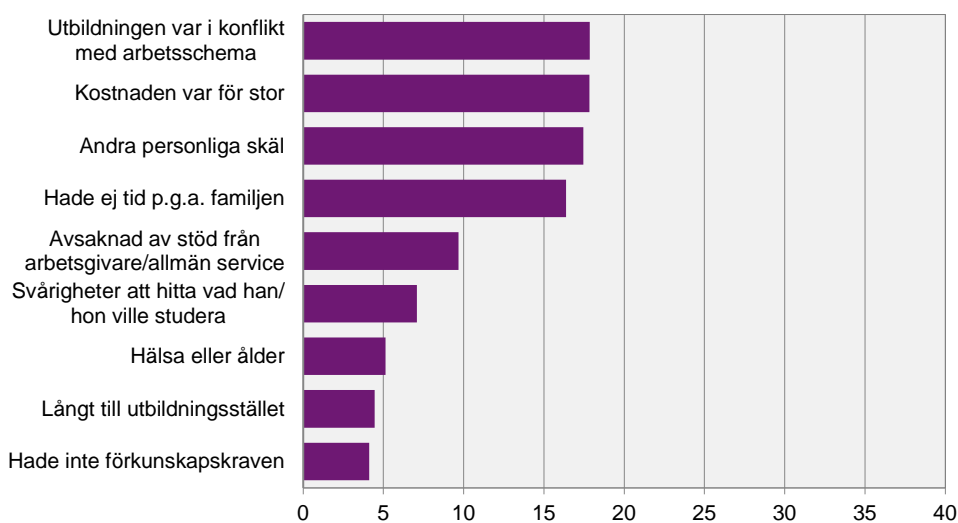

Källa: AES 2011

Bland personer som inte deltog i någon utbildningsaktivitet men vill delta och har arbete eller studier som huvudsaklig sysselsättning fanns det flera hinder. Här är konflikten mellan arbete och utbildning ett vanligt skäl men även kostnaden för utbildning och tidsbrist på grund av familjen var bland de vanligaste skälen.

Figur 4.12.

Personer som inte deltar i någon utbildningsaktivitet men som vill delta och har arbete eller studier som huvudsaklig sysselsättning fördelat efter främsta hindret för deltagande. Andel i procent

Källa: AES 2011

Stora skillnader mellan länderna i EU

Det skiljer sig i hög grad mellan länderna i EU när det gäller viljan att delta mer i utbildning än vad de gör. Bulgarien exempelvis har en ganska hög andel, 74 procent, som inte deltar i formell eller icke-formell utbildning. De flesta av dem som inte deltar vill inte heller göra det. Irland har också en andel på 74 procent av den vuxna befolkningen som inte deltar i utbildning. Men här skulle de allra flesta ändå vilja delta i någon utbildning. I majoriteten av länder är det dock en tydlig övervikt mot att de som inte deltar i utbildning inte vill göra det.

Figur 4.13.
Personer som deltar/ej deltar i formell eller icke-formell utbildning efter vilja att delta i utbildning. Andel i procent

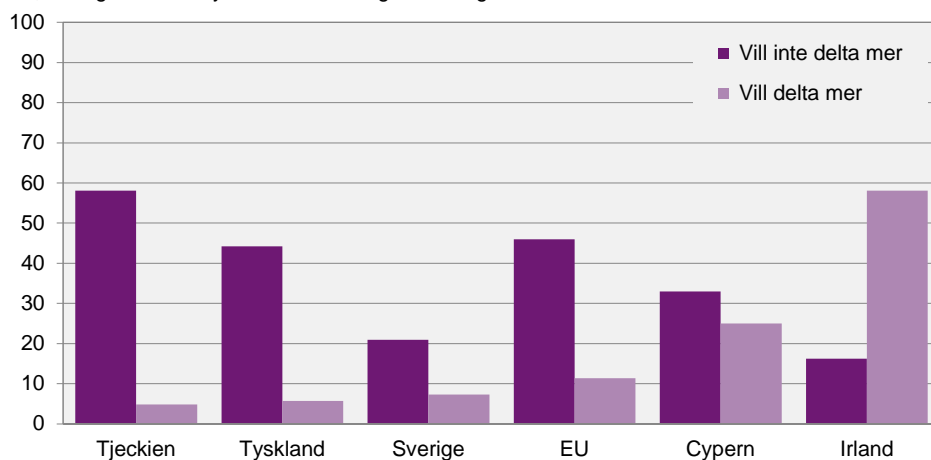
	Deltar i formell eller icke-formell utbildning		Deltar ej i formell eller icke-formell utbildning	
	Vill inte delta mer	Vill delta mer	Vill inte delta mer	Vill delta mer
EU	28	14	46	11
Belgien	20	18	49	14
Bulgarien	23	3	68	6
Cypern	14	29	33	25
Danmark	20	39	26	15
Estland	28	21	34	16
Finland	37	19	34	11
Frankrike	30	21	36	14
Grekland	6	6	69	19
Irland	6	20	16	58
Italien	23	13	46	18
Lettland	19	12	54	14
Litauen	24	5	63	8
Luxemburg	28	44	14	14
Nederländerna	45	15	31	9
Norge	24	36	32	7
Polen	11	13	66	10
Portugal	31	14	48	8
Schweiz	41	25	22	12
Serbien	6	10	68	16
Slovakien	15	27	49	10
Slovenien	23	13	52	12
Spanien	28	10	52	10
Sverige	45	27	21	7
Tjeckien	30	7	58	5
Tyskland	38	12	44	6
Ungern	35	6	49	10
Österrike	35	13	44	8

Not. Resultaten för Storbritannien, Turkiet, Malta och Rumänien är för osäkra för att redovisas.

Det var bara Irland som hade en majoritet bland dem som ej deltar i utbildning men som ändå skulle vilja delta. Irland hade dessutom ett relativt lågt deltagande i utbildning. Man kan säga att deltagandet är lägre än vad befolkningen skulle vilja.

Figur 4.14.
Personer som ej deltar i utbildning i EU fördelat efter vilja att delta i utbildning. Andel i procent

EU, Sverige samt de fyra länder med lägst och högst andel som ville delta

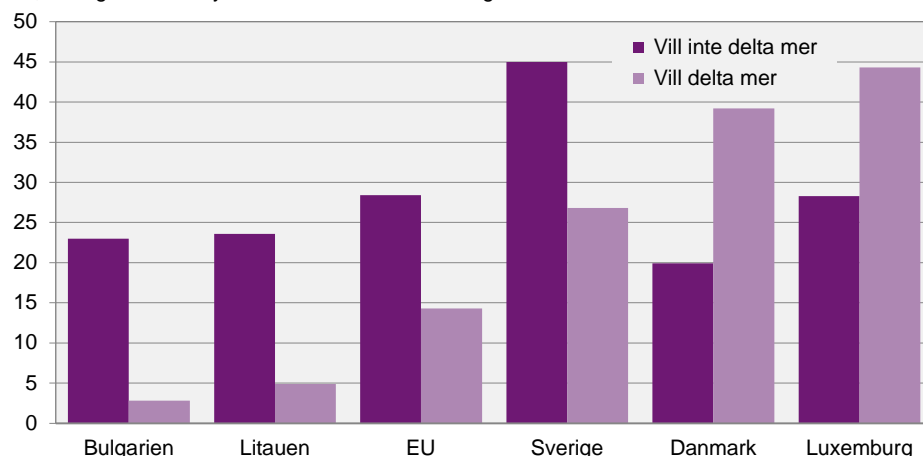

Källa: AES 2011

Bland dem som redan deltar i utbildning så hade Sverige störst andel, 45 procent, som inte ville delta mer i utbildning. Sverige hade även en relativt hög andel som deltog i utbildning och som ville delta mer än vad de gjorde. Luxemburg och Danmark hade en mycket hög andel som deltog i utbildning och som ville delta ännu mer. Liksom Sverige har båda dessa länder ett högt deltagande i utbildning över lag.

Figur 4.15.
Personer som deltar i utbildning i EU fördelat efter vilja att delta mer i utbildning. Andel i procent

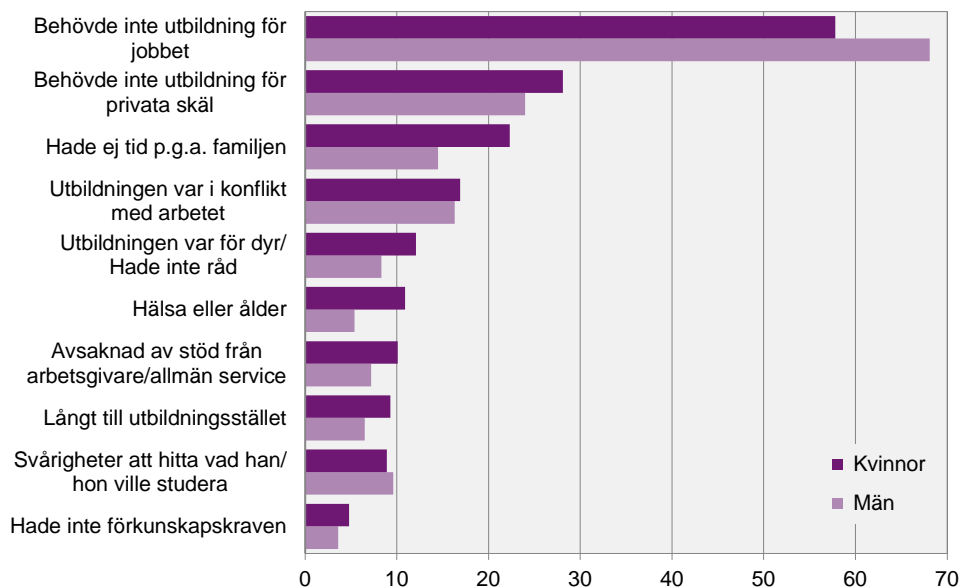
EU, Sverige samt de fyra länder med minst och högst andel som ville delta mer

Källa: AES 2011

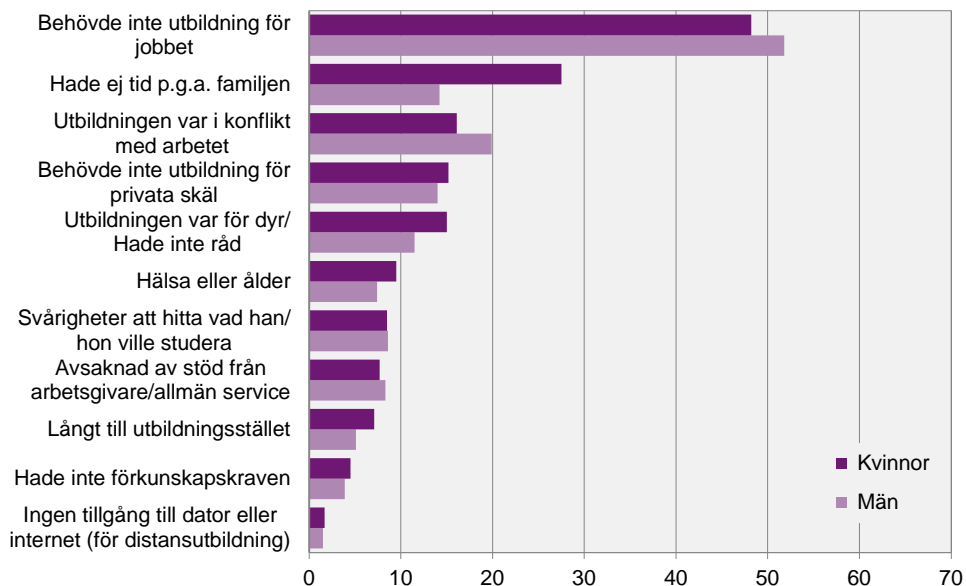
Det fanns många skäl till att inte delta i utbildning. Det främsta inom såväl Sverige som i EU var att det inte behövdes för arbetet. Det näst viktigaste skälet i EU var familjen, vilket främst var ett stort hinder hos kvinnor. Familjehinder var ett vanligt hinder i Sverige också, och var vanligast för kvinnor.

Figur 4.16.
Personer i Sverige som vill delta mer i utbildning fördelat efter upplevt hinder för att delta i utbildning. Andel i procent

Källa: AES 2011

Figur 4.17.
Personer i EU som vill delta mer i utbildning fördelat efter upplevt hinder för att delta i utbildning. Andel i procent

Källa: AES 2011

Datoranvändning och färdigheter

Lärande och kunskapsöverföring kan ske på många olika sätt. Idag är dator och internet ett hjälpmedel både för att söka efter information om olika utbildningar och lärosäten samt för att underlätta kunskapsöverföring vid deltagande i formell och icke-formell utbildning. Dator och internet används också för att bedriva lärande på egen hand.

Användningen av dator och internet både inom arbetet och på fritiden har ökat kraftigt under de senaste decennierna. Att använda dator och internet ofta eller att delta i olika former av lärande aktiviteter är två olika sätt att utveckla och behålla sina färdigheter i att lösa problem med hjälp av dator och internet. I detta avsnitt beskrivs dels användningen av dator och internet med fokus på lärande och dels problemlösningsförmåga med hjälp av dator och internet.

Även PIAAC-resultat används

I detta avsnitt kommer resultat från både Eurostat undersökningen AES (Adult Education Survey) och PIAAC (Programme for the International Assessment of Adult Competencies) att redovisas. I båda undersökningarna mäts användning av dator och internet vilket gör det möjligt att jämföra resultaten för undersökningarna. I PIAAC mäts även problemlösningsförmåga med hjälp av dator och internet. Det finns mer information i PIAAC vilket har gjort att huvuddelen av de redovisade resultaten i avsnittet baseras på PIAAC.

Användning av dator och internet

Den snabba tekniska utvecklingen under de senaste decennierna har påverkat nästan varje del av livet idag. Utvecklingen av informations- och kommunikationsteknik har exempelvis förändrat hur vi kommunicerar med varandra, hur vi köper varor och tjänster och hur vi arbetar. Det har också lett till en förändring av de grundläggande färdigheter som behövs för att kunna delta aktivt i samhället och arbetslivet. Att läsa och räkna behövs i de flesta sammanhang och idag krävs även förmåga att använda persondatorer, smarta telefoner och internet för att hantera information och utföra arbetsuppgifter.

Dator och internet används också i stor utsträckning vid deltagande i formell och icke-formell utbildning. Det kan användas både som hjälpmedel vid lärarledd undervisning och distansundervisning eller för informationsökning och självstudier. Av de som deltog i formell utbildning har en fjärdedel genomfört distansstudier med hjälp av en dator med eller utan internetanslutning. Dator och internet är även en vanlig källa till information om olika former av utbildning. I Sverige använder sig 9 av 10 vuxna personer av dator och internet för att söka efter information om utbildningar.

Tillgången till och användningen av datorer både hemma och i arbetet har ökat kraftigt sedan slutet av nittioalet. I Sydkorea, Island, Nederländerna, Luxemburg, Norge och Sverige har mellan 97 och 88 procent av hushållen tillgång till internet i hemmet. I Sverige är användningen av dator och internet utbredd och 62 procent av befolkningen sköter kontakter med offentliga organisationer via internet. För företag är motsvarande andel 90 procent¹.

Figur 5.1
Hushåll med tillgång till internet respektive dator i hemmet efter land. Andel i procent

Land	Tillgång till internet	Tillgång till dator
Australien ²	72,0	78,0
Österrike	72,9	76,2
Belgien	72,7	76,7
Kanada ³	77,8	81,7
Chile ³	30,0	43,9
Tjeckien	60,5	64,1
Danmark	86,1	88,0
Estland	67,8	69,2
Finland	80,5	82,0
Frankrike	73,6	76,4
Tyskland	82,5	85,7
Grekland	46,4	53,4
Ungern	60,5	66,4
Island	92,0	93,1
Irland	71,7	76,5
Israel ³	66,3	74,4
Italien	59,0	64,8
Japan ³	67,1	83,4
Sydkorea	96,8	81,8
Luxemburg	90,3	90,2
Mexiko	22,3	29,9
Nederländerna	90,9	92,0
Nya Zeeland ³	75,0	80,0
Norge	89,8	90,9
Polen	63,4	69,0
Portugal	53,7	59,5
Slovakien	67,5	72,2
Slovenien	68,1	70,5
Spanien	59,1	68,7
Sverige	88,3	89,5
Schweiz ²	77,0	81,4
Turkiet	41,6	44,2
Storbritannien	79,6	82,6
USA	71,1	77,0

Källa: OECD, ICT database and Eurostat, Community Survey on ICT usage in households and by individuals 2010.

¹ Eurostat information society database

² Referensår 2008

³ Referensår 2009

Många vuxna svenskar använder regelbundet dator och internet

En stor andel av den vuxna befolkningen använder regelbundet dator och internet för att utföra olika aktiviteter t.ex. skicka epost, chatta eller söka efter information. Det finns skillnader mellan olika grupper i befolkningen. Födda utomlands använder dator och internet i något mindre utsträckning än födda i Sverige. Äldre personer är en annan grupp som inte använder dator och internet lika ofta som yngre personer. Även personer med endast förgymnasial utbildning, arbetslösa och utanför arbetskraften tillhör de grupper i befolkningen som använder dator och internet i låg utsträckning.

Resultaten baseras på två olika undersökningar, AES och PIAAC. Båda undersökningarna mäter användningen av dator och internet för att utföra olika aktiviteter men på olika sätt (se faktarutan för en närmare förklaring av skillnader). Skillnaderna i hur frågorna ser ut i AES respektive PIAAC gör att det blir skillnader i resultaten avseende användningen av dator och internet. Det är dock intressant att konstatera att mönstret när det gäller skillnader mellan grupper i befolkningen ser likartat ut i de båda undersökningarna.

Dator- och internetanvändning i AES och PIAAC

I AES mäts om personen någon gång har använt dator och internet för att utföra 18 olika aktiviteter (9 aktiviteter med hjälp av dator och 9 aktiviteter med hjälp av internet). I PIAAC mäts hur ofta personen har använt dator och internet för att utföra 7 olika aktiviteter på arbetet respektive utanför arbetet. Frekvensen av användningen mäts i PIAAC genom en skala från aldrig till varje dag. I AES mäts inte frekvensen utan det mäts endast om personen har använt dator och internet någon gång för att utföra aktiviteterna. Dessa skillnader i hur frågorna ser ut i PIAAC och AES gör att det blir skillnader i resultaten mellan de båda undersökningarna.

Figur 5.2

Användning av dator och internet efter kön, ålder, inrikes/utrikes född, utbildningsnivå och sysselsättningsstatus. Andel i procent av befolkningen 25–64⁴ år

Redovisningsgrupp	Adult Education Survey (AES)		Survey of Adult Skills (PIAAC)			
	Använt dator och/eller internet för att utföra ...		Använt dator och/eller internet för att utföra ...		Använt dator/internet minst 1 gång i veckan för att utföra ...	
	Minst 1 aktivitet	Mellan 10 och 18 aktiviteter	Minst 1 aktivitet	Mellan 3 och 7 aktiviteter på arb./frit.	Minst 1 aktivitet	Mellan 3 och 7 aktiviteter på arb./frit.
Samtliga personer	96	57	93	87	89	61
Kön						
Kvinnor	96	49	93	87	89	60
Män	96	65	94	87	89	61
Ålder						
25–34 år	99	74	98	96	97	72
35–49 år	98	62	96	92	92	66
50–64 år ⁵	92	40	87	78	82	48
Inrikes/utrikes född						
Födda i Sverige	97	58	94	89	90	62
Födda utomlands	93	51	90	80	84	56
Utbildningsnivå						
Förgymnasial utbildning	88	33	81	68	74	34
Gymnasial utbildning	97	52	93	87	88	54
Eftergymnasial utbildning	99	72	99	97	97	79
Sysselsättningsstatus						
Sysselsatta	98	60	96	92	93	66
Arbetslösa	95	57	89	80	86	54
Utanför arbetskraften	89	39	77	67	69	36

Källa: AES 2011 och PIAAC 2012

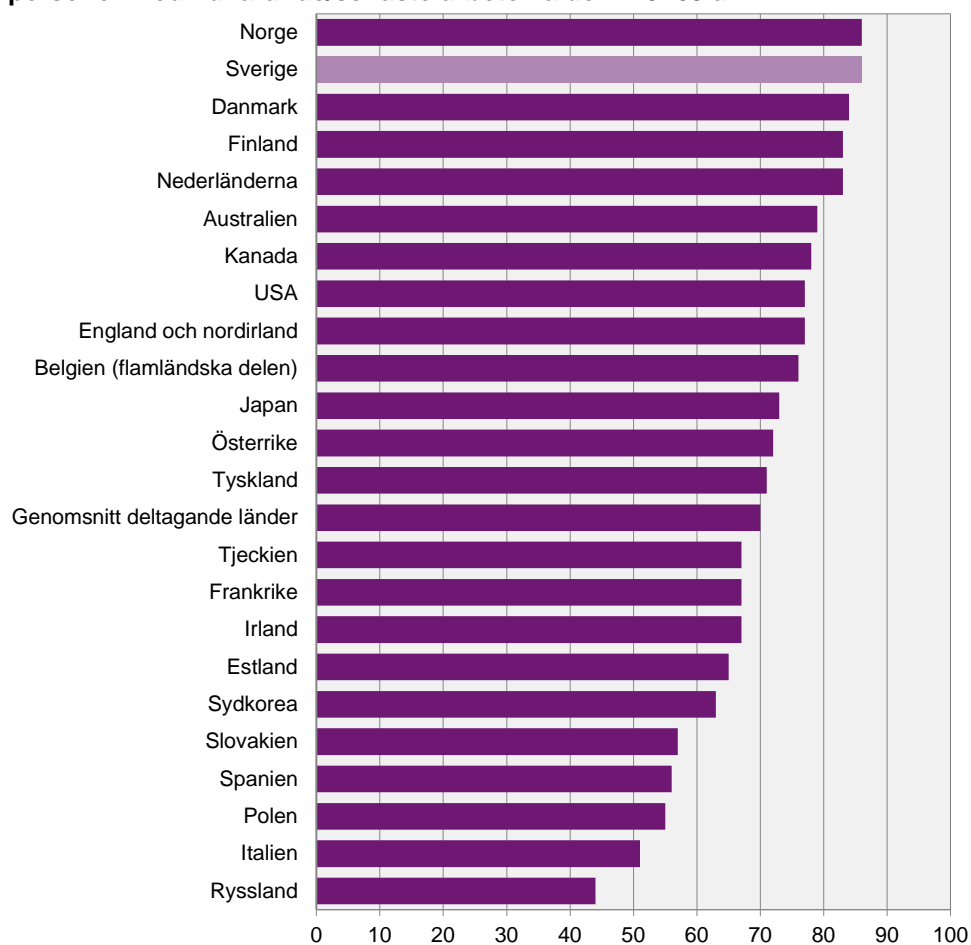
Hög användning av dator i Sverige

I PIAAC mäts användningen av dator och internet inom arbetet och utanför arbetet. I Sverige hade 87 procent av 4,9 miljoner personer i åldern 25–65 år ett arbete eller hade haft ett arbete under de senaste 12 månaderna från intervjutillfället. Av dessa hade 86 procent använt dator inom sitt nuvarande eller senaste arbete. Motsvarande andel för de deltagande länderna sammantaget var 70 procent. I Spanien, Polen, Italien och Ryssland är användningen av dator och internet inom arbetet inte alls lika utbredd som i de nordiska länderna och Nederländerna.

⁴ I PIAAC är det åldersgruppen 25 – 65 år

⁵ I PIAAC är det åldersgruppen 50 – 65 år

Figur 5.3
Användning av dator och internet inom arbetet efter land⁶. Andel i procent av personer med nuvarande/senaste arbete i åldern 25–65 år

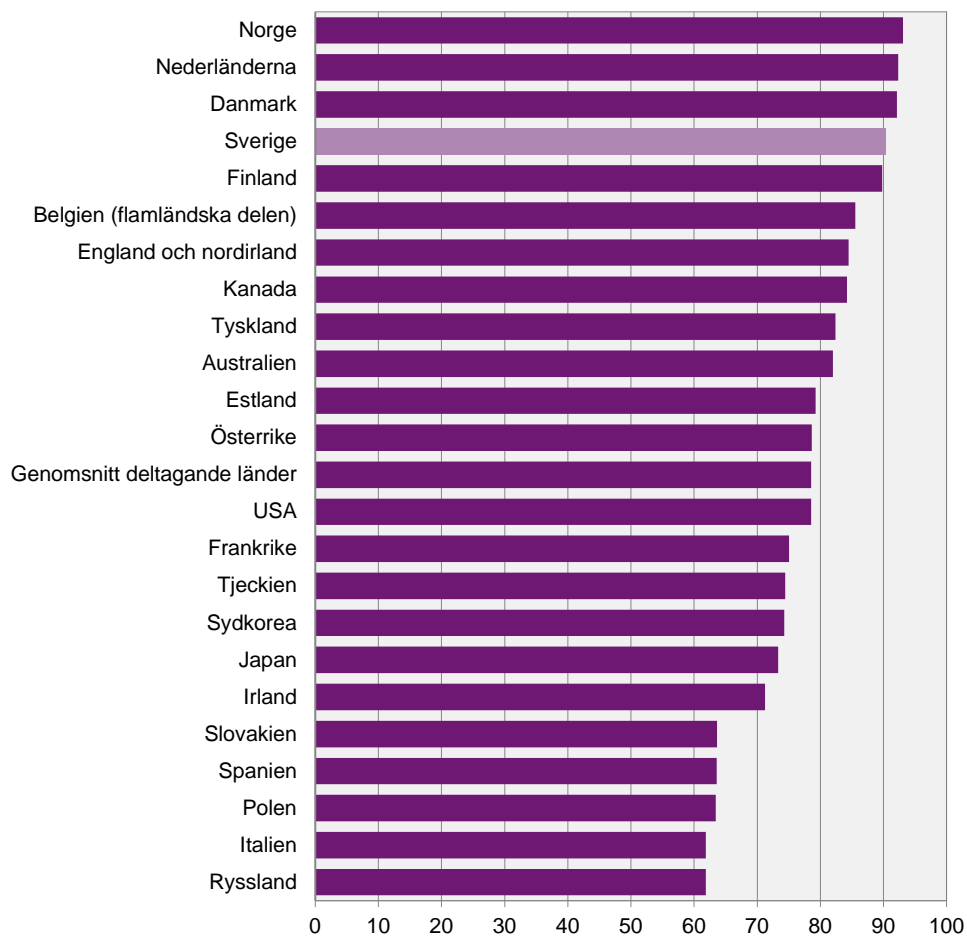
Källa: PIAAC 2012

I de nordiska länderna och Nederländerna är det även vanligt att använda dator och internet utanför arbetet. I Sverige använde 9 av 10 vuxna personer dator och internet för att utföra olika aktiviteter utanför arbetet. Detta kan jämföras mot nästan 8 av 10 för de deltagande länderna sammantaget.

⁶ För Ryssland ingår inte Moskva kommun.

Figur 5.4

Användning av dator och internet utanför arbetet efter land⁷. Andel i procent av personer i åldern 25–65 år

Källa: PIAAC 2012

Vanligast att använda dator för att hantera e-post meddelanden

I Sverige är det störst andel som använder dator och internet inom arbetet för att hantera e-post, för att bättre förstå arbetsrelaterade problem eller för att hantera texter i ett ordbehandlingsprogram som exempelvis Word. Det är mindre vanligt att använda dator och internet för att programmera eller för att delta i diskussioner i realtid på internet. Hur och till vad dator och internet används inom arbetet varierar i stor utsträckning beroende på vad man arbetar med. Vissa aktiviteter, exempelvis använda programmeringspråk, är koncentrerade till vissa yrken. I det här fallet gäller det IT- och systemtekniker.

Genom att utföra sina arbetsuppgifter lär man sig ofta nya saker. Ett sätt att ta reda på information och på det sättet genomföra en lärande aktivitet är att använda internet för att kunna lösa arbetsrelaterade problem. Av de personer som hade ett arbete eller hade haft ett arbete var det 73 procent som hade använt dator och internet för att genomföra denna typ av aktivitet. Något mer än hälften har genomfört aktiviteten minst en gång i veckan.

⁷ För Ryssland ingår inte Moskva kommun.

Figur 5.5
Användning av dator och internet inom arbetet efter användningsområde och frekvens av användning. Andel i procent av personer med nuvarande/senaste arbete i åldern 25–65 år

	Aldrig	Mindre än en gång i månaden	Mindre än en gång i veckan men minst en gång i månaden	Minst en gång i veckan men inte varje dag	Varje dag
Använda e-post	22	4	3	9	62
Använda internet för att bättre förstå problem relaterade till arbetet	27	9	10	20	34
Utföra transaktioner på internet	66	8	9	10	7
Använda kalkylprogram, t.ex. Excel	46	12	10	14	18
Använda ordbehandlingsprogram, t.ex. Word	32	10	11	20	27
Använda programmeringspråk, t.ex. programmera	89	5	2	2	2
Delta i diskussioner i realtid på internet, t.ex. konferenser eller chatt	75	11	5	5	4

Källa: PIAAC 2012

Även utanför arbetet är det vanligast att använda internet och dator för att hantera e-post. Tre fjärdedelar av befolkningen i åldern 25 till 65 år använder internet och dator för att hantera e-post minst en gång i veckan. Det är också vanligt att använda internet för att få svar på frågor av olika slag t.ex. inom hälsa, miljö eller ekonomi. Detta kan också vara ett sätt att ta reda på information och lära sig nya saker. Ungefär två tredjedelar av samtliga vuxna svenskar genomför denna typ av aktivitet minst en gång i veckan. En annan vanlig aktivitet är att utföra transaktioner med hjälp av internet, vilken 77 procent genomför minst en gång i månaden.

Figur 5.6
Användning av dator och internet utanför arbetet efter användningsområde och frekvens av användning. Andel i procent av personer i åldern 25–65 år

	Aldrig	Mindre än en gång i månaden	Mindre än en gång i veckan men minst en gång i månaden	Minst en gång i veckan men inte varje dag	Varje dag
Använda e-post	13	5	7	24	51
Använda internet för att få svar på frågor om t.ex. hälsa, ekonomi eller miljö	14	8	13	33	32
Utföra transaktioner på internet	16	7	49	26	2
Använda kalkylprogram, t.ex. Excel	57	24	13	5	1
Använda ordbehandlingsprogram, t.ex. Word	30	28	20	16	6
Använda programmeringspråk, t.ex. programmera	92	5	2	1	0
Delta i diskussioner i realtid på internet, t.ex. konferenser eller chatt	58	10	9	14	9

Källa: PIAAC 2012

Problemlösningsförmåga med hjälp av dator och internet

I PIAAC mäts även förmåga i att lösa problem med hjälp av dator och internet. Ett sätt att utveckla och behålla sin förmåga i att lösa problem med hjälp av dator och internet är att delta i utbildning och lärande av olika slag. Det spelar också roll hur ofta man använder sina färdigheter både inom och utanför arbetet. I det här avsnittet redovisas hur Sverige står sig internationellt när det gäller problemlösningsförmåga med hjälp av dator och internet samt förhållandet mellan förmåga och användning av dator och internet inom arbetet.

Kopplingen mellan poäng och kunskapsnivåer

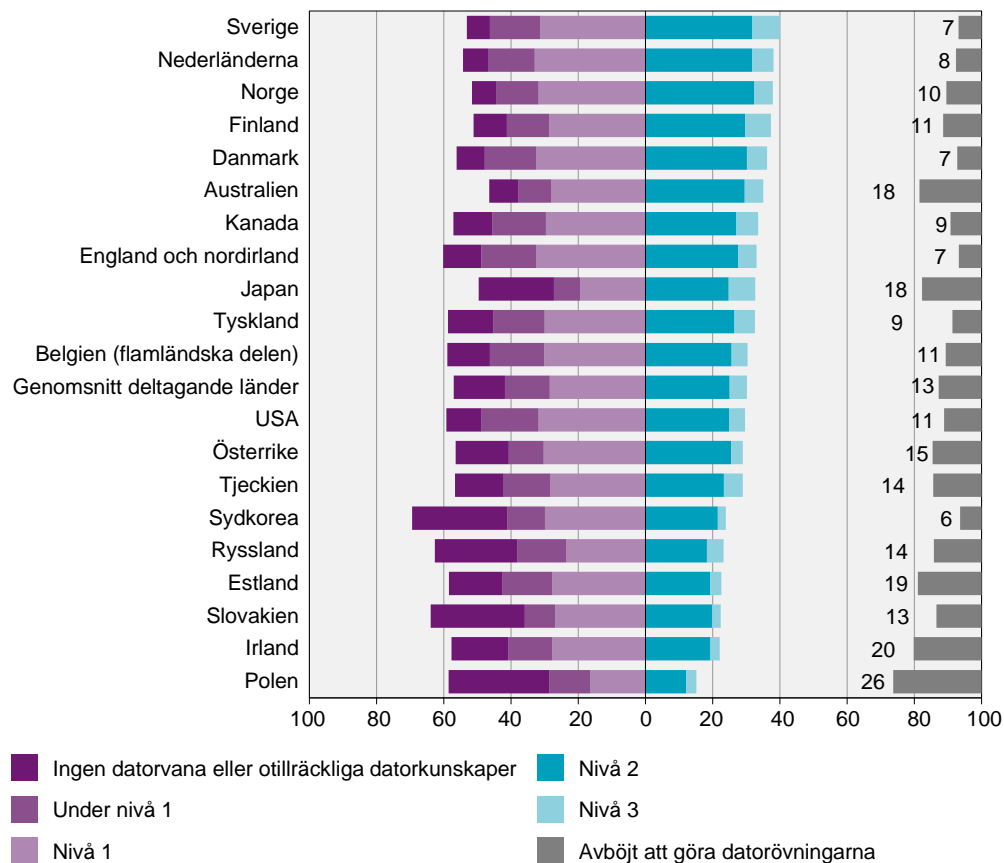
Skalorna från 0 till 500 har delats in i olika kunskapsnivåer, definierade av bestämda poängintervall och av svårighetsgraden på uppgifterna inom dessa intervall. För problemlösningsförmåga med hjälp av dator och internet kopplas poängen till fyra kunskapsnivåer, från lägre än nivå 1 till nivå 3. För att hamna på nivå 2 krävs en poäng mellan 291 och 340.

Sverige har högst andel som är bra på att lösa problem i IT-miljö

I PIAAC visar det sig att Sverige har den högsta andelen vuxna av samtliga deltagande länder, 86 procent, som genomfört övningarna med hjälp av dator. Ett annat alternativ var att lösa uppgifterna i ett pappershäfte.

Figur 5.7

Kunskapsnivå i problemlösningsförmåga via dator och internet⁸. Andel i procent av personer i åldern 25–65 år

Källa: PIAAC 2012

När det gäller själva problemlösningsförmågan har Sverige högst andel vuxna som ligger på kunskapsnivå 2 eller över, 40 procent, vilket motsvarar en god kunskapsnivå. Flera länder följer tätt efter bl.a. Nederländerna, Norge och Finland. Sammantaget för de deltagande länderna ligger 30 procent av de vuxna på en god nivå, vilket är tio procentenheter lägre än den vuxna svenska befolkningen.

I Polen, Irland och Slovakien ligger bara runt 15–23 procent på nivå 2 eller över. Dessa länder har samtidigt en stor andel som inte hade tillräckliga datorkunskaper eller som valde att inte göra datorövningarna.

Trots att Sverige står sig väl i jämförelse med andra länder, så är det 7 procent som har avböjt att genomföra datoruppgifterna och nästan en fjärdedel av den vuxna befolkningen som inte har någon datorvana eller låga kunskaper, under nivå 1, i att lösa problem med hjälp av dator och internet. I denna grupp är nästan 60 procent i åldern 50 till 65 år, vilket kan jämföras mot 40

⁸ För Ryssland ingår inte Moskva kommun.

procent i den vuxna befolkningen som helhet. Det finns också en överrepresentation av personer med kortare utbildning än 2-årigt gymnasium i gruppen, då 43 procent av de med låga kunskapsnivåer inte har fullföljt en 2-årig gymnasieutbildning. Andelen arbetslösa och utanför arbetskraften är 7 procent respektive 28 procent i gruppen med låga kunskapsnivåer, vilket kan jämföras mot 4 procent respektive 15 procent i den vuxna befolkningen som helhet.

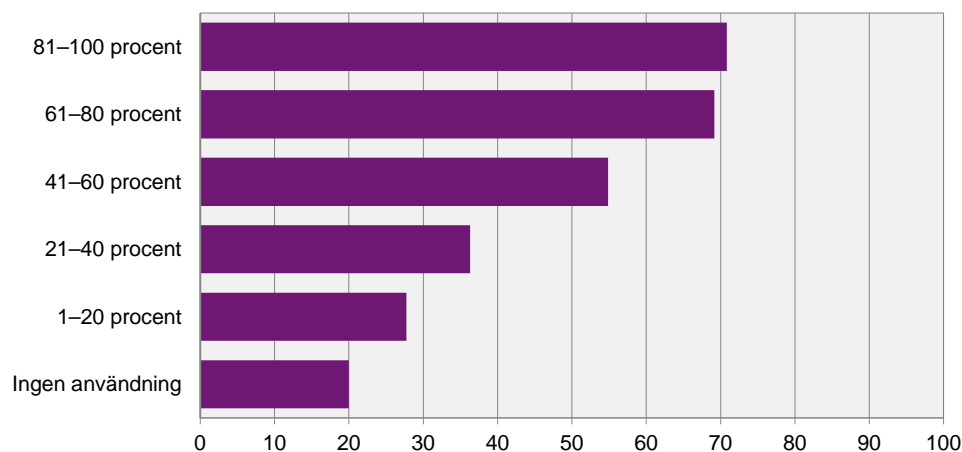
Förmåga att lösa problem med hjälp av dator och internet utvecklas av att färdigheterna används

Det finns ett samband mellan användningen av dator och internet för att utföra praktiska uppgifter inom arbetet och den faktiska förmågan att lösa problem med hjälp av dator och internet. Färdigheter utvecklas och behålls genom att de används och det finns en risk att färdigheter går förlorade om de inte används. I ett internationellt perspektiv står sig Sverige väl i jämförelse med andra länder genom att dator och internet används ofta både inom och utanför arbetet. Sverige är också det land där störst andel av den vuxna befolkningen ligger på en god kunskapsnivå inom problemlösningsförmåga med hjälp av dator och internet.

Bland personer som använder dator och internet i hög grad inom arbetet (61 till 100 procent) ligger ungefär 70 procent på en god kunskapsnivå inom problemlösningsförmåga med hjälp av dator och internet. Detta kan jämföras mot personer som inte alls har använt dator och internet inom arbetet och personer som använder dator och internet i låg grad (1 till 20 procent). Inom dessa grupper ligger andelen med en god kunskapsnivå på 20 respektive 28 procent.

I den vuxna befolkningen har 23 procent inte alls använt dator och internet inom arbetet eller använt i låg grad (1 till 20 procent). Detta kan jämföras mot att 44 procent har använt dator och internet inom arbetet i mellanhög grad (21 till 60 procent) och 32 procent har använt i hög grad (61 till 100 procent).

Figur 5.8
Kunskapsnivå 2 och 3 i problemlösningsförmåga via dator och internet efter grad av användning av dator och internet inom arbetet. Andel i procent av personer i åldern 25–65 år

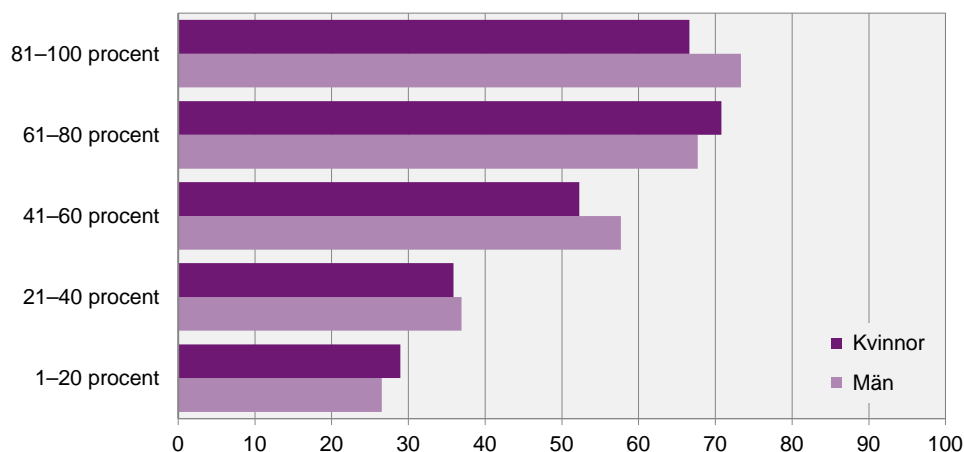
Källa: PIAAC 2012

Små skillnader mellan kvinnor och män

Det finns endast små skillnader mellan kvinnor och män när det gäller andelen som ligger på en god kunskapsnivå i att lösa problem med hjälp av dator och internet. För både kvinnor och män spelar graden av användning av dator och internet inom arbetet roll för förmågan att lösa problem.

Figur 5.9

Kunskapsnivå 2 och 3 i problemlösningsförmåga via dator och internet efter grad av användning av dator och internet inom arbetet och kön. Andel i procent av personer i åldern 25–65 år

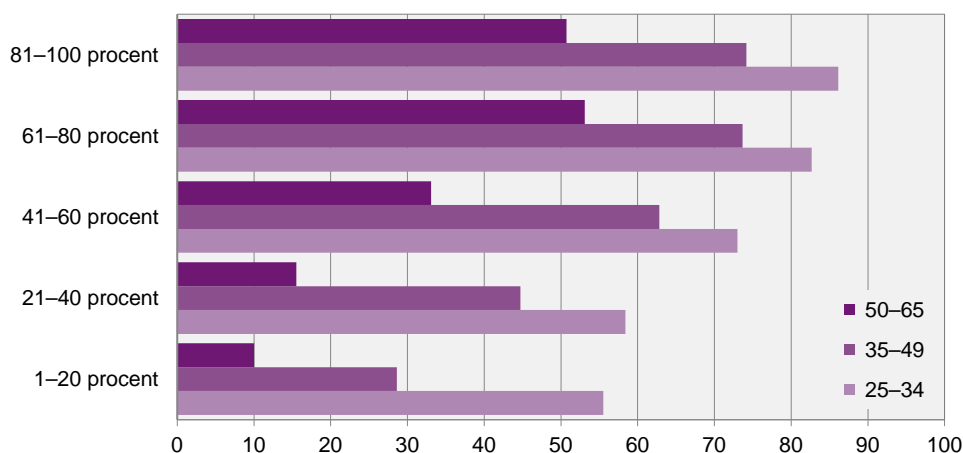
Källa: PIAAC 2012

Unga vuxna är bra på att lösa problem med hjälp av dator och internet

Det finns stora skillnader mellan åldersgrupperna när det gäller andelarna som ligger på en god nivå inom problemlösningsförmåga med hjälp av dator och internet. Detta gäller oavsett graden av användning av dator och internet inom arbetet. Bland personer med hög grad av användning (81 till 100 procent) i åldern 50 till 65 år ligger 51 procent på en god kunskapsnivå. Detta kan jämföras med den yngsta åldersgruppen, 25 till 34 år, i vilken 86 procent ligger på en god kunskapsnivå.

Graden av användning av dator och internet inom arbetet är viktig för att utveckla färdigheterna i att lösa problem med hjälp av dator och internet inom samtliga åldersgrupper. Skillnaderna med avseende på graden av användning är dock inte lika stora i den yngsta åldersgruppen som i de äldre åldersgrupperna.

Figur 5.10
Kunskapsnivå 2 och 3 i problemlösningsförmåga via dator och internet efter grad av användning av dator och internet inom arbetet och ålder. Andel i procent av personer i åldern 25–65 år

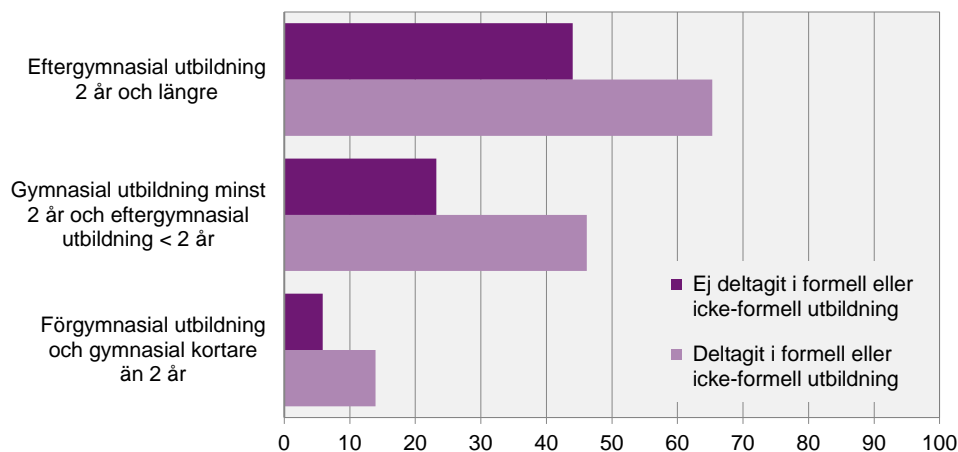
Källa: PIAAC 2012

Stor andel med god kunskapsnivå bland deltagare i utbildning

I tidigare kapitel har deltagande i formell och icke-formell utbildning för olika grupper i den vuxna befolkningen beskrivits. Det visar sig att en stor andel av den vuxna befolkningen i Sverige har deltagit i utbildning under en 12-månadersperiod. Om man tittar närmare på deltagande i utbildning i förhållande till förmåga att lösa problem med hjälp av dator och internet, visar det sig att en högre andel av deltagare i utbildning ligger på en god kunskapsnivå jämfört med de som inte deltagit i utbildning. Detta gäller oavsett tidigare utbildningsbakgrund. Det finns dock en stor skillnad mellan deltagare med eftergymnasial utbildning och deltagare med kortare utbildning.

Det är viktigt att aktivt använda sina färdigheter för att underhålla och utveckla dem. Det görs antingen i arbetet eller utanför arbetet genom att exempelvis delta i utbildning.

Figur 5.11
Kunskapsnivå 2 och 3 i problemlösningsförmåga via dator och internet efter högsta utbildningsnivå och deltagande i formell eller icke-formell utbildning. Andel i procent av personer i åldern 25–65 år

Källa: PIAAC 2012

Fakta om undersökningarna

AES

AES (Adult Education Survey) är en EU-undersökning om vuxnas deltagande i utbildning. Innehållet i rapporten baseras på undersökningen som genomfördes i Sverige under 2012. Den har genomförts en gång tidigare under 2005/2006 och är en viktig källa för att beskriva det livslånga lärandet.

Undersökningen genomförs i alla EU-länder samt ytterligare några länder och resultaten publiceras av Eurostat (EU:s ansvariga statistikbyrå). Denna rapport innehåller främst resultat från den svenska undersökningen, men även en del internationella jämförelser.

Inför undersökningen valdes 5 000 personer i åldern 25–64 år slumpmässigt ut för att delta. Av dessa svarade 62 procent. Datainsamlingen gjordes genom besöks- och telefonintervjuer. Vid besöksintervjuer reste en intervjuare från SCB till den utvalda personen och intervjun genomfördes antingen i hemmet eller på en annan plats, till exempel på ett bibliotek eller café. Av alla intervjuer som samlades in var det något fler intervjuer som genomförts per telefon än som besök. Besöksintervjuer är ganska ovanliga men ger oftast en bättre kvalitet i svarsdatat än telefonintervjuer. Att intervjuerna var ganska långa (30 minuter i genomsnitt) bidrog också till valet av att blanda telefon och besök.

När man i undersökningen frågat om deltagande i utbildning är det med de senaste 12 månaderna som referensperiod. De 12 månaderna beräknas bakåt från den dag intervjun genomförs. Att referensperioden är så lång påverkar förstås minneseffekterna i svaren, då det kan vara svårt att minnas kortare kurser eller enstaka seminarier långt bakåt i tiden.

Undersökningen är reglerad av EU och genomförs enligt särskilda direktiv som EU fastställer. Det betyder att det finns regler för vilken statistik som ska samlas in och vissa bestämmelser för hur den ska samlas in. Trots att det finns riktlinjer från EU hur länderna ska gå tillväga måste de olika länderna anpassa frågeformulär och tillvägagångssätt så att det passar de förutsättningar man har i varje land. Det betyder att trots att alla länder eftersträvar att genomföra undersökningen på samma sätt är det inte möjligt fullt ut. Detta påverkar jämförbarheten mellan länderna och det bör man ha i åtanke när resultat från olika länder jämförs.

PIAAC

PIAAC (Programme for International Assessment of Adult Competencies) är en OECD⁹ undersökning som bedömer kunskaper och färdigheter hos vuxna i att läsa, räkna och lösa problem i IT-miljö. Dessa färdigheter beskrivs av OECD som "key information-processing competencies", som är betydelsefulla i många sociala sammanhang och nödvändiga för att till fullo delta på arbetsmarknaden, i utbildning och i samhället i stort. Utöver

⁹ Organisation for Economic Cooperation and Development

detta ger undersökningen information om hur vuxna använder dator och internet i arbetet och i vardagen.

Läsfärdighet definieras som förmågan att förstå, värdera och använda skriven text för att delta i samhället, nå sina mål och utveckla sina kunskaper. Läsfärdigheter omfattar ett brett spektrum av kompetens från att kunna läsa enkla ord och meningar till att förstå, tolka och analysera komplexa texter. Här ingår inte färdigheter i att skriva.

Räknefärdighet definieras som förmågan att använda, tolka och kommunicera numerisk information för att hantera kraven i en rad olika situationer i vardagslivet.

Problemlösningsförmåga med hjälp av informationsteknologi definieras som förmågan att använda persondatorer, smarta telefoner och internet för att söka efter och värdera information, kommunicera med andra och utföra praktiska uppgifter.

Undersökningen genomfördes i Sverige och 23 andra länder under perioden juli 2011 till maj 2012. Den 8:e oktober 2013 publicerades nationella resultat¹⁰ samtidigt med de internationella resultaten¹¹. Ytterligare nio länder kommer att delta i en andra omgång av undersökningen och resultat för dem publiceras under 2016. I denna rapport handlar kapitel 5 om användning av dator och internet och förmågan att lösa problem i IT-miljö. Resultaten redovisade i kapitel 5 baseras i huvudsak på PIAAC.

Inför undersökningen valdes 10 000 personer i åldern 16–65 år ut slumpmässigt för att delta. Av dessa svarade 46 procent. Undersökningen genomfördes med hjälp av besöksintervjuer. Intervjun bestod av två delar. I den första delen fick den svarande personen svara på ett antal bakgrundsfrågor om exempelvis utbildning, sysselsättning och familj. I den andra delen fick personen genomföra ett antal övningar i första hand med hjälp av dator men det fanns även möjlighet att istället göra övningarna i ett pappershäfte. I genomsnitt tog intervjun 1 timma och 40 minuter.

Ett internationellt konsortium av organisationer har på uppdrag av OECD utvecklat samtliga frågor och övningar till undersökningen samt även de tekniska verktyg som har använts för datainsamlingen. Eftersom jämförbarhet är en viktig aspekt i internationella undersökningar har frågor och övningar ställts på samma sätt i samtliga deltagande länder. De deltagande länderna har även använt de tekniska verktyg som har utvecklats speciellt för undersökningen och följt de omfattande riktlinjer för kvalitet som OECD har sammanställt för undersökningen.¹²

¹⁰ <http://www.scb.se/piaac>

¹¹ <http://skills.oecd.org/skillsoutlook.html>

¹² <http://www.oecd.org/site/piaac/surveyofadultskills.htm>

All officiell statistik finns på: **www.scb.se**
Statistikservice: tfn 08-506 948 01

All official statistics can be found at: **www.scb.se**
Statistics service, phone +46 8 506 948 01